

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku pro hospodářské vztahy s frankofonními zeměmi

Porušování pravidel hospodářské soutěže v rámci EU

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Rudolf Hrubý

Autor:

Eva Těhníková

České Budějovice, 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: Porušování pravidel hospodářské soutěže v rámci EU, vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce JUDr. Rudolfa Hrubého, a to za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v plném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 15.03.2008

Eva Těhníková, v.r.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Rudolfu Hrubému za zájem, připomínky a čas, který věnoval mé práci.

Mé poděkování rovněž patří celému kolektivu katedry práva za neobvykle příjemné pracovní prostředí a všem mým blízkým za velkou podporu.

Obsah

Seznam zkratek	3
1. Úvod.....	5
2. Historie a aktuální vývoj Evropského společenství	6
2.1 Počátky evropské integrace.....	6
2.2 Evropské společenství uhlí a oceli	6
2.3 Evropské hospodářské společenství a Euratom	7
2.4 Celní unie	7
2.5 První rozšíření	7
2.6 Jižní rozšíření a dobudování Jednotného vnitřního trhu	7
2.7 Schengenská dohoda	8
2.8 Rok 1989 - Období změn	8
2.9 Maastrichtská smlouva.....	8
2.10 Amsterdamská smlouva	9
2.11 Smlouva z Nice	9
2.12 Rozšíření 1995	9
2.13 Východní rozšíření.....	9
2.14 Euro.....	10
2.16 Aktuální vývoj	10
3. Evropské soutěžní právo	11
3.1 Prameny soutěžního práva ES a ČR	11
3.2 Obecná charakteristika.....	11
3.3 Pravidla platná pro podniky	13
3.3.1 Zneužití dominantního postavení.....	14
3.3.2 Kartelové dohody.....	16
3.3.3 Aplikace soutěžní politiky	22
3.3.4. Fúze firem	22
3.3.5 Dumping	25
3.4. Státní podpory podnikům.....	28
3.4.1. výjimka ze zákazu poskytování veřejné podpory v ocelářství.....	31
<i>Metodika</i>	<i>34</i>
4. <i>Konkrétní případy podniků zneužívajících dominantního postavení na trhu dle čl. 82 SES</i> 34	
4.1 Microsoft a jeho dominantní postavení na trhu	34
4.1.1. Zneužívání dominantního postavení a omezování konkurenčního boje.....	34
4.2. <i>Nesoutěžní jednání Telecomu</i>	<i>37</i>
4.3. <i>RWE TRANSGAS</i>	<i>39</i>
5. <i>Konkrétní případy podniků jednajících ve vzájemné shodě či jinak porušujících čl. 81 SES</i>	<i>40</i>
5.1. <i>Stavební spořitelny.....</i>	<i>40</i>
5.2. <i>Prodejci pohonných hmot</i>	<i>41</i>
5.3. <i>Billa a Julius Meisl</i>	<i>41</i>
5.4. <i>Brambory</i>	<i>42</i>
5.5. <i>Drůbežáři</i>	<i>42</i>
5.6. <i>Pekaři</i>	<i>42</i>
5.7. <i>PRAZDROJ / RADEGAST</i>	<i>43</i>
6. <i>Konkrétní případy fúzujících podniků.....</i>	<i>44</i>
6.1. <i>Karlovarské minerální vody / Poděbradka</i>	<i>44</i>
6.2. <i>Gillette a Procter&Gamble.....</i>	<i>45</i>
6.3. <i>Schlecker a droxi.....</i>	<i>47</i>
7. <i>Zpřísnění finančních postihů za porušování antimonopolních pravidel.....</i>	<i>48</i>

8. <i>Sporné kauzy a rozhodnutí soudu</i>	49
8.1. <i>Jednání ve vzájemné shodě</i>	50
8.1.1. <i>Imperial Chemical Industrie</i>	50
8.2. <i>Fúze</i>	52
8.2.1. <i>Advokáti a účetní</i>	52
8.3. <i>Zneužívání dominantního postavení</i>	52
8.3.1. <i>United Brands</i>	52
8.3.2. <i>Commercial Solvents Corporation (CSC)</i>	53
8.3.3. <i>Benzine en Petroleum (BP)</i>	53
9. <i>Mechanismus Evropské komise</i>	54
10. <i>Pokuty Evropské komise</i>	55
10.1 <i>Evropský přístup versus Americký přístup</i>	55
11. <i>Praktické rady</i>	56
11.1. <i>Co by měla dělat firma zjistí-li, že porušuje pravidla?</i>	56
11.2. <i>Co dělat, pokud se firma stane obětí porušování pravidel?</i>	56
11.3. <i>Může o náhradu škody žádat i účastník zakázané dohody?</i>	57
11.4. <i>Kontrola ze strany ÚOHS</i>	57
11. <i>Závěr</i>	58
<i>Summary</i>	60
<i>Abstrakt</i>	61
<i>Zdroje</i>	62
<i>Seznam tabulek</i>	63

Seznam zkratk

- EHS – Evropské hospodářské společenství
- EK – Evropská komise
- ES – Evropské společenství
- ESAE (Euratom) – Evropské společenství pro atomovou energii
- ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
- ESVO – Evropské společenství volného obchodu
- KMV – Karlovarské minerální vody
- MS - Microsoft
- SES – Smlouva o založení Evropského společenství
- ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

TEORETICKÁ ČÁST

1. Úvod

Dne 1. května roku 2004 se Česká republika spolu s dalšími nově příchodními zeměmi stala členem Evropské Unie (dále jen EU). Mimo jiné i díky souhlasu českých občanů v referendu se tak mohlo úspěšně ukončit desetileté sbližování osmi zemí západní a střední Evropy s EU a spolu s Maltou a Kypru se jim otevřela cesta ke členství v EU.

Česká republika a nové členské státy se dnem vstupu do EU staly součástí jednotného vnitřního trhu, který byl vytvořen před deseti lety spojením trhů všech členských států do jednoho celku. Noví členové EU společný trh nejen získávají, ale připojují k němu také trh své země. S několika výjimkami neexistují mezi členy vnitřní hranice trhu a zboží se pohybuje bez celní kontroly. Aby trh mohl bez problémů fungovat, musela být pro všechny, kteří na něm prodávají a nakupují zboží, vytvořena jednotná pravidla. Vznikla postupným sbližováním a sjednocováním právních předpisů nebo vzájemným uznáním předpisů národních. Tak se podařilo odstranit všechny podstatné překážky, které volnému pohybu zboží bránily. Proto i naši podnikatelé a obchodníci jsou povinni se při dodávkách zboží unijním partnerům přizpůsobit a dodržovat pravidla platná pro přesun průmyslových a zemědělských výrobků uvnitř EU.

EU jako celek se snaží o harmonizaci a koordinaci některých významných a velmi aktuálních cílů, jakými jsou především posilování míru, sdílených hodnot, blahobytu evropských národů a v neposlední řadě i zabezpečení konkurenceschopnosti, sociální soudržnosti a bezpečnosti.

Od prvního dne členství v EU zaznamenáváme jako občané, podnikatelé, zaměstnanci a spotřebitelé řadu změn. Těmi nejzásadnějšími změnami ve vztahu k této práci jsou změny legislativního rámce, ale samozřejmě i změny ve vnitroobchodní a zahraničněobchodní politice. Změny můžeme pozorovat i v oblasti cel, ochranných opatření, opatřeních proti nekalým obchodním praktikám, kvantitativních omezeních,...

Se vstupem České republiky do Evropské Unie se českým obchodníkům otevřel nový trh a tím i nové možnosti odbytu jejich produktů, zvýšila se tím i konkurence, čímž přibýlo případů nekalé soutěže a obcházení a porušování zákonů. Rozhodla jsem se proto věnovat tomuto tématu, abych podkryla jisté skutečnosti, které by mi pomohly v budoucí profesi lépe se orientovat v tomto sektoru. Pokusila jsem se tedy vymezit hospodářskou soutěž

evropské Unie pomocí platných právních předpisů a ukázat na některých případech aktuální problematiku porušování pravidel hospodářské soutěže v rámci EU.

2. Historie a aktuální vývoj Evropského společenství

2.1 Počátky evropské integrace

Po I. světové válce se Evropský kontinent začal obávat dalších konfliktů, které by mohly ohrozit Evropu a omezit tak hospodářský vývoj na tomto geografickém území a proto se také čím dál častěji objevovaly unifikační myšlenkové proudy. První myšlenky o vytvoření seskupení, podobného Spojeným státům Americkým, se objevily počátkem dvacátých let 20. století. Za zmínku stojí i koncepce rakouského historika Josefa Pekaře, týkající se vzniku Podunajské federace zhruba na území Rakouska-Uherska.

Až v období II. Světové války se tyto myšlenky prohloubily a objevily se rozmanitější úvahy o formách evropské spolupráce.

2.2 Evropské společenství uhlí a oceli

Veškeré teoretické úvahy o podobě Evropy vyvrcholily v padesátých letech, kdy v roce 1951 vznikl první reálný výsledek, a to založení Společenství uhlí a oceli. Byla to první instituce spojující více států v jeden nadnárodní celek v oblasti ocelářství a uhelného průmyslu. Iniciativa na založení tohoto nadnárodního seskupení v průmyslové oblasti vyšla z tradičně nedobrych vztahů mezi Francií a Německem, což bylo možnou příčinou nestability Evropy i do budoucna. Členy tohoto seskupení se stalo šest států - Francie, Belgie, Itálie, Nizozemí, Lucembursko a Spolková republika Německo, na základě tzv. Pařížské smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO), která vstoupila v platnost v červenci roku 1952.

Hlavními cíli ESUO bylo přispívat k ekonomickému rozvoji, růstu zaměstnanosti a životní úrovně členských států a zefektivnění výroby skrze společný trh, na němž by neplatila žádná diskriminační omezení jednotlivých států.

2.3 Evropské hospodářské společenství a Euratom

Dne 20. května 1955 předložily země Beneluxu ostatním členům ESUO memorandum s návrhy na další rozvoj integrace zaměřený do hospodářské oblasti. Podpisem dvou tzv. Římských smluv bylo založeno Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) a Evropské společenství atomové energie (dále jen ESAE, často nazývaný Euratom). Základním úkolem EHS bylo podporovat vytvoření společného trhu a přispívat k rozvoji ekonomického života a stálému hospodářskému růstu, přes postupné sblížování hospodářské politiky členských států. Euratom je základem společné politiky v oblasti jaderné energetiky, podpory atomového výzkumu a nadnárodní kontroly zacházení se štěpným materiálem.

2.4 Celní unie

Dalším krokem k naplnění cílů Evropského hospodářského společenství bylo dobudování celní unie k 1. červenci 1968, kdy byla mezi členskými státy zrušena cla na dovoz průmyslových výrobků. Do 18 měsíců byla odbourána i všechna cla na zemědělské produkty a pro obchodování mimo Společenství byly přijaty jednotné celní sazby.

2.5 První rozšíření

K prvnímu rozšíření Evropského společenství došlo 1. ledna 1973. Novými členy se staly Dánsko, Irsko a Spojené království, (norské přistoupení se neuskutečnilo z důvodu zamítavého referenda).

2.6 Jižní rozšíření a dobudování Jednotného vnitřního trhu

Na počátku roku 1981 se desátým členem Evropských společenství stalo Řecko, nejjihnější a do té doby nejchudší členská země Společenství. V tomto období se objevují stále větší nároky na společnou ekonomickou spolupráci. V polovině osmdesátých let se tak prohlubují další integrační snahy.

V roce 1986 vstoupily do společenství další země, a to Španělsko a Portugalsko a současně byly přijaty další dva významné dokumenty (především kvůli dokončení jednotného vnitřního trhu):

* "Bílá kniha" o opatřeních k dokončení vnitřního trhu do roku 1992, která přinesla důkladnou analýzu situace a ukázala, že na cestě ke skutečnému jednotnému trhu stojí tři skupiny překážek: fyzické (kontroly na vnitřních hranicích ES pro osoby, služby, zboží a kapitál), technické (rozdíly v předpisech a normách) a daňové (daňový nesoulad). K

odstranění těchto základních problémů byl zároveň vypracovaný podrobný program s návrhy téměř 300 legislativních opatření.

* "Jednotný evropský akt", který byl první významnou revizí Římských smluv o založení ES a upravil potřebný právní rámec pro zajištění volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu bez jakýchkoli překážek, čímž měl konečně vzniknout ekonomický prostor bez vnitřních hranic, který byl předpokládán již původními Římskými smlouvami.

2.7 Schengenská dohoda

V roce 1985 byla představiteli pěti zemí (Německa, Francie a zemí Beneluxu) podepsána Schengenská dohoda, jejímž cílem bylo odstranění fyzických kontrol na vnitřních hranicích a spolupráce při ochraně vnějších hranic. Později k této dohodě přistoupila Itálie a některé další evropské státy. Tato dohoda nebyla součástí právního řádu Evropských společenství, stala se jí až od Amsterdamské smlouvy.

Česká republika se stala součástí Schengenské oblasti již v prosinci roku 2007, kdy byly zrušeny veškeré kontroly na hranicích se sousedními státy a tím se prohloubila jedna z nejdůležitějších základních svobod společného trhu, kterou je volný pohyb osob.

2.8 Rok 1989 - Období změn

Přelom osmdesátých a devadesátých let byl významně poznamenán společenskými a politickými změnami v zemích střední a východní Evropy, jakož i vztahy Společenství k nim. Země spadající do bývalého socialistického tábora považovaly vstup do ES za jeden ze základních cílů společenské proměny. První asociační dohody se zeměmi střední a východní Evropy - Polskem, Maďarskem a ČSFR, byly podepsány 16. prosince 1991.

2.9 Maastrichtská smlouva

Podepsáním Maastrichtské smlouvy v roce 1992 uzavřeli dosavadní členové společenství výraznou reformu zakládajících smluv. Nově se na evropské úrovni začalo spolupracovat v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky a justičních záležitostí. Smlouva změnila název "Evropského hospodářského společenství" na "Evropské společenství", protože integrační aktivity, spadající pod tuto instituci, již přesáhly původní pouze ekonomické záměry. Hlavním smyslem Maastrichtské smlouvy byl vznik EU, zastřešující všechny existující integrační aktivity. Ty se od Maastrichtské smlouvy začaly dělit do tří hlavních kategorií. Často se proto říká, že EU "stojí na Třech pilířích":

1. pilíř – Evropské společenství: spadají sem všechny aktivity realizované již před Maastrichem.

2. pilíř – Společná zahraniční a bezpečnostní politika.

3. pilíř – Justice a vnitřní bezpečnost.

Na počátku 90. let byl již dokončen projekt vnitřního trhu a mezi evropskými státy panoval názor, že by bylo vhodné pokračovat v integraci směrem k hospodářské a měnové unii. Mezi hlavní cíle Maastrichtské smlouvy bylo proto také vytvoření Evropské měnové unie a s tím spojené zavedení společné evropské měny.

V průběhu devadesátých let byly uzavřeny ještě Amsterdamská smlouva a smlouva z Nice, které významně ovlivnily fungování EU:

2.10 Amsterdamská smlouva

Amsterdamská smlouva rozšířila spolupráci v oblasti Třetího pilíře o spolupráci v imigrační politice a ochrany menšin, definovala základní práva občanů EU a základní principy společné zahraniční politiky. Schengenské dohody se staly součástí právního systému EU.

2.11 Smlouva z Nice

Smlouva z Nice byla významná především proto, že přerozdělila počty hlasů v Radě ministrů tak, aby odpovídaly počtu obyvatel jednotlivých států a aby velké státy neměly při rozhodování žádné výhody.

2.12 Rozšíření 1995

V roce 1995 se EU rozšířila o další tři vyspělé země ESVO: Finsko, Rakousko a Švédsko.

2.13 Východní rozšíření

V prosinci 1997 se Evropská rada rozhodla zahájit přístupová jednání s nejlépe hodnocenými státy bývalého Sovětského bloku – Českou Republikou, Estonskem, Kypr, Maďarskem, Polskem a Slovinskem.

V Helsinkách v roce 1999 zahájila Evropská rada jednání se zbývajícím kandidáty – Bulharskem, Litvou, Lotyšskem, Maltou, Rumunskem a Slovenskem. Turecko podalo

příhlášku o plné členství do EHS již v roce 1987, ale ta byla o dva roky později odmítnuta kvůli "nestabilnímu politickému prostředí". Po summitu v Helsinkách v roce 1999 byl Turecku přiznán oficiální status kandidátské země EU.

Pro deset nejlépe připravených zemí byla jednání uzavřena v prosinci 2002 na summitu v Kodani.

2.14 Euro

V lednu 1999 se 11 zemí EU (státy Beneluxu, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Portugalsko, Rakousko, Španělsko) dohodlo, že zavedou společnou měnu Euro a přestanou používat své národní měny. Řecko vstoupilo do Eurozóny o dva roky později, v roce 2001. Od 1. ledna 2002 vešly euromince a eurobankovky do oběhu. Země, která chce euro zavést, musí v každém případě splňovat konvergenční kritéria.¹

Původní předpokládané zavedení Eura v ČR, které mělo proběhnout v roce 2010 se odkládá na pozdější termíny, a to především kvůli nesplnění konvergenčních kritérií. Největším problémem je schodek veřejných financí, který se pohybuje okolo 4 %, zatímco pro přijetí eura je ho nutné snížit pod tři procenta. Předpoklady analytiků hovoří o zavedení eura v letech 2012 až 2013, kdy by veškerá konvergenční kritéria měla být splněna.

2.16 Aktuální vývoj

Velmi důležitou událostí posledních let bylo rozšíření EU o další dva státy, a to Bulharsko a Rumunsko, které přistoupily do společenství 1.1.2007.

V současné době jsou nejvýznamnější otázky, kterými se EU zabývá Lisabonská smlouva a rozšíření EU o další státy. Po neúspěšných referendech ve Francii a Nizozemsku se evropští politici neshodovali v tom, jak by se mělo v otázce ratifikace Evropské ústavy dále postupovat. Část z nich si přála v ratifikaci pokračovat a druhá část chtěla ratifikaci buď úplně zastavit nebo zmrazit.

Dne 18.10.2007 se do portugalského Lisabonu sjeli představitelé členských zemí, aby započali proces schvalování nové „Reformní“ alias „Lisabonské smlouvy“.

Tato smlouva by měla vejít v platnost v roce 2009, pokud ji schválí a ratifikují členové EU. Na rozdíl od Euroústavy Reformní smlouva nenahradí stávající smlouvy, ale pouze je upraví. Neobsahuje ani ústavní symboly jako jsou společná hymna či vlajka EU. Dojde

¹ Viz příloha č. 5.

také k výraznému posílení pravomocí národních parlamentů, ke zvolení společného ministra zahraničí, ke změně hlasování v rámci EU, ale i k zavedení nového mechanismu pro vystoupení z EU.

3. Evropské soutěžní právo

Pravidla hospodářské soutěže vycházejí z předpokladu, že budou-li subjekty jednat na trhu nezávisle, nebudou-li tedy uzavírat smlouvy omezující soutěž, jednat ve shodě či jinak narušovat tržní rovnováhu podle Smlouvy o založení evropského společenství, bude dosaženo vyšší efektivity a tím i lepšího uspokojení sociálně-ekonomických cílů společnosti a zájmů individuálních účastníků trhu.

3.1 Prameny soutěžního práva ES a ČR

Základním pramenem soutěžního práva je pro EU Smlouva o založení Evropského společenství (dále jen SES). Dále k této smlouvě vyšla řada nařízení, která mají doplňující charakter, a to především k článku 81 SES.² Těmito nařízeními jsou: Nařízení Evropské komise č. 2790/1999 o výjimce pro vertikální dohody a dále nařízení Evropské komise č. 2658/2000 o výjimce pro specializační dohody, č. 2659/2000 o výjimce pro dohody o výzkumu a vývoji a č. 772/2004 o výjimce pro dohody o transferu technologií.

ČR se protisoutěžnímu jednání snaží předcházet zákonem č. 143/2001 Sb o ochraně hospodářské soutěže, avšak tento zákon se opírá o SES a proto hlava II, §3 tohoto zákona upravuje zákaz kartelů stejně jako článek 81 SES a hlava III, §11 zákona stanovuje dominantní postavení a jeho zneužívání identicky s čl. 82 SES.

Výše uvedenou judikaturu ještě doplňují rozhodnutí komise ES, ale i rozsudky Evropského soudního dvora, kterými se v praxi řídí jak Komise ES tak i jednotlivé úřady pro ochranu hospodářské soutěže členských států EU.

3.2 Obecná charakteristika

² viz příloha č. 3

„ I když je hospodářská soutěž tou nejpochoptitelnější věcí na světě a její intuitivní vnímání nepůsobí těžkosti, zůstává nicméně beze sporu nejobtížněji definovatelným pojmem.“³ Stěžejním pojmem hospodářské soutěže je pojem konkurence, který pochází z latinského „cumcurre“, což v překladu znamená „běžet společně“. V podvědomí společnosti je však konkurence chápána spíše jako rivalita či soutěživost, kde subjekty mezi sebou bojují o přežití.

Volná hospodářská soutěž by měla být určitým způsobem chráněna ze strany státu, který by měl použít právní nástroje pro posílení tohoto dogmatu. K tomuto účelu existuje soutěžní právo, které má všem zabezpečit svobodu a právo „běžet s ostatními“. Soutěžní právo je tedy soubor norem zajišťující volnou hospodářskou soutěž.

Současná platná ustanovení na ochranu hospodářské soutěže jsou téměř identická s původním zněním Římské smlouvy, jelikož ani pozdější reformy tyto články nezměnily.

Ochrana hospodářské soutěže však není pod exkluzivními kompetencemi EU. Každý členský stát totiž má svá vlastní pravidla, která musí být trhem respektována a dodržována. Pokud však dojde k narušení zájmů subjektu, který patří pod jurisdikci jiné země, pak je řešení problému v kompetenci EU.

Evropská unie se tedy zabývá případy nesoutěžního jednání:

- 1) společností sídlících na území EU poškozující zájmy jiné země
- 2) společností, které zřídily na území EU své pobočky
- 3) společností, které ovládají v EU své dceřiné firmy
- 4) společností, které v EU nepůsobí, ale dochází ke zneužití dominantního postavení na světovém trhu.

Příkladem toho, že nesoutěžní jednání v rámci jednoho státu může negativně ovlivnit i obchod v ostatních členských státech je například kauza Vereeniging van Cementhandelaren, kdy se dodavatelé na nizozemském trhu dohodli o cenách a tím se zvýšila ochrana domácí (nizozemské) produkce a současně se ztížilo pronikání na Nizozemský trh zvenčí.

³ Poillot-Peruzzetto, S. Luby, M. Svoboda, P. Evropské právo a podnik, Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství, ISBN 80-7201-384-X, str.265

Často se také můžeme setkat s rozdělením tuzemského trhu mezi prodejci točeného piva, jelikož k prodeji je třeba speciálního zařízení. Tuzemští prodejci si tak rozdělí trh mezi sebou a dovozci tak mají ztížené podmínky na daném trhu.

Princip volné hospodářské soutěže můžeme pokládat za jeden z hlavních principů Evropského společenství a to především proto, že fungoval ve většině členských zemí již před vybudováním „společné Evropy“. Je to tedy hlavní důvod proč se tento princip objevil ve všech třech základních smlouvách, a to ve smlouvě o založení evropského společenství uhlí a oceli⁴, která se hospodářskou soutěží zabývá ve člancích 67-69, ve smlouvě o založení evropského společenství pro atomovou energii⁵ (čl. 67-69) a v neposlední řadě též ve smlouvě o založení evropského společenství⁶, a to konkrétněji v hlavě VI. Smlouvy, která je Maastrichtskou dohodou nově nazvána jako „Společná pravidla pro soutěž, daně a sbližování právních předpisů“.

První kapitola hlavy VI. této smlouvy zní „Pravidla hospodářské soutěže“, kde je problematika členěna do následujících oddílů:

- Pravidla platná pro podniky (čl.81-86 Smlouvy o ES)
- Podpory poskytované státem (čl.87-89 Smlouvy o ES)

3.3 Pravidla platná pro podniky

Pro společný evropský trh je nepřijatelné takové jednání, které by narušilo, omezilo, či dokonce vyloučilo soutěž. V rámci EU jsou tedy zakázány takové dohody, které by:

- určovaly ceny či jiné obchodní podmínky,
- omezovaly či kontrolovaly výrobní proces konkrétní komodity,
- rozdělily trh, či zdroje zásobování,
- uplatňovaly nerovné podmínky při rovnocenných plněních,
- vázaly uzavření smlouvy na jiné podmínky přímo nesouvisející s původním předmětem smlouvy.

⁴ viz příloha č. 1 – výňatek ze smlouvy ESUO

⁵ viz příloha č. 2 – výňatek ze smlouvy EURATOM

⁶ viz příloha č. 3 – výňatek ze smlouvy o založení ES

Základním cílem této konkurenční politiky je vznik a udržení takových podmínek, které by umožnily v daném regionu spravedlivou soutěž.

Existují však i takové případy, na které se tento článek nevztahuje, a to z toho důvodu, že takovéto zdánlivě nesoutěžní jednání přispívá ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku.

3.3.1 Zneužití dominantního postavení

Formy zneužívání dominantního postavení:

- vnucování nepřiměřených cen, nákupních či prodejních, nebo jiných obchodních podmínek
- omezování výroby, odbytu či technického rozvoje, inovací, které by poškozovaly spotřebitele
- uplatňování nerovných podmínek vůči obchodním partnerům
- vázání podmínek na další aspekty nesouvisející s předmětem smlouvy.

K tomu, aby došlo k porušení článku 82 SES musí být splněny 3 podmínky zároveň, a to existence dominantního postavení podniku, zneužití tohoto postavení a ovlivnění obchodu mezi členskými státy. V tomto případě nemůže být na rozdíl od článku 81 SES uznána výjimka. Navíc neznamena, že pokud je podniku udělena výjimka podle článku 81/3, nemůže být stíhán pro porušení článku 82 SES, jelikož oba články mají různé cíle.

Stejně i v případě článku 82 SES je důležité vymezit podnik jako funkční pojem. Tedy neomezovat se pouze na jednu organizační jednotku, ale pokud je to třeba, kvalifikovat skupinu jako jeden podnik a použít na ně článek 82 SES. Můžeme se totiž setkat i se situací, kdy je jedna jednotka skupiny v dominantním postavení, čehož zneužívá jiná jednotka téže skupiny.

3.3.1.1. Pojem „dominantní postavení“

Tento pojem není přímo zachycen v čl.82 SES, byl ale zakotven v rozhodnutí Continental Can a United Brands (ÚL 1972 L 7 a ÚL 1976 L 95), kde Komise uvedla, že podniky jsou v dominantním postavení, jestliže „mají možnost určitého nezávislého chování, které jim umožňuje jednat bez ohledu na konkurenty, obchodní partnery,

dodavatele; že tomu tak je proto, že mají díky tržnímu podílu, přístupu k technickým vědomostem, surovinám nebo kapitálu možnost určovat cenu nebo kontrolovat výrobu. Tato možnost nemusí pramenit z absolutního dominantního postavení, které by umožňovalo eliminovat jakoukoliv svobodnou vůli obchodních partnerů; stačí, když je dostatečně silná, aby podniku zajistila globální nezávislost chování...“ Pojem dominantního postavení dále rozšířil soud (27/76 United Brands, SbSD 1979,461), který dodal, že podnik, který má dominantní postavení na trhu disponuje tržní silou, která tomuto podniku umožňuje „vytvářet překážky efektivní soutěži na dotčeném trhu a tím získat možnost nezávislého chování vůči konkurentům a spotřebitelům“.

3.3.1.2. Pojem „kolektivní dominantní postavení“

Pojem kolektivní dominantní postavení se od absolutního dominantního postavení liší zejména tím, že se podniky prezentují jako jedna entita, které však vůči partnerům vystupují samostatně. Je tedy nezbytné, aby podniky na trhu vytvářely jakousi oligopolní strukturu. V takovémto případě se kolektivní dominantní postavení příliš neliší od rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve shodě.

3.3.1.3. Znak dominantního postavení

Na úrovni EU je dominantní postavení firmy vymezeno její ekonomickou silou a její návazností na další struktury na trhu. Jakmile podíl podniku na trhu převýší 30-40% je třeba zaměřit se na další kritéria, která můžou potvrdit, či vyvrátit dominantní postavení podniku na trhu. Těmito kritérii jsou především: odstup konkurence, technologická, finanční a obchodní síla, existence potenciální konkurence, světové postavení podniku, kvalita distribuce, stadium výrobku, příslušnost podniku ke skupině a nebo též stupeň integrace v podniku.

Tímto se dominantní postavení o něco liší od českého pojetí, kde je tento pojem vymezen konkrétním procentuálním podílem firem na trhu.

Dalším pojmem v oblasti soutěžního práva EU je „Podnik s dominantním postavením“. Takový podnik má na trhu takovou sílu, která mu umožňuje chovat se nezávisle na svých konkurencích a odběratelích a zároveň odlišně od zájmů svých spotřebitelů.

Proto, aby mohl být článek 82 SES aplikován, nestačí aby se firma nacházela v dominantním postavení, musela by však tohoto postavení zneužít.

3.3.1.4. Zneužití dominantního postavení

Zneužití je definováno soudem jako: „objektivní pojem, který vystihuje způsoby chování podniku v dominantním postavení, jejichž podstatou je ovlivnění struktury trhu, přičemž je na základě přítomnosti daného podniku stupeň konkurence oslaben, a jejichž cílem je tvořit překážky udržení a rozvoji stupně konkurence na trhu za použití prostředků odlišných od těch, které řídí normální soutěž výrobků a služeb mezi operátory“ (Hoffman Laroche, SbSD 1979).

Stejně jako v článku 81 SES je i v případě zneužívání dominantního postavení výčet příkladů zneužití omezen a není vymezen taxativně. Článek 82 SES však byl postupně rozšiřován judikaturou Komise a Soudu, která jej doplnila např. o ustanovení o exkluzivitě nebo věrnosti, slevy na souborech výrobků nebo služeb, odmítnutí prodeje, odmítnutí záruky v případě použití konkurenčních výrobků, odmítnutí sdělení technických informací, poskytnutí licence, odmítnutí homologace a jiné.

3.3.1.5. Ovlivnění obchodu uvnitř EU

Jednou z dalších podmínek pro možnost použití článku 82 SES na konkrétní případ je především ovlivnění obchodu mezi členskými státy.

3.3.2 Kartelové dohody

Článek 81 smlouvy o založení ES⁷ vymezuje okruh zakázaných dohod, sankce pro případ porušení této smlouvy a výjimky, které mohou být v určitých případech vyňaty z působnosti zákazu.

3.3.2.1 Zakázané dohody

⁷ Viz příloha č. 3

Pod pojmy „dohoda“, „rozhodnutí“ a „jednání ve shodě“ si můžeme představit určité jednání za účelem sblížení, které je důkazem určitého společného rozhodnutí. Těmto pojmům, vycházejícím z praxe, je třeba se ještě dále věnovat.

Dohoda může být považována za určitý kontrakt, který však nemá právní základ a od smlouvy se liší především tím, že obsahuje i dokumenty z předmluvní fáze, jako například všeobecné obchodní podmínky, atd.

V praxi se můžeme setkat s dohodami horizontálními, které jsou uzavřeny mezi partnery na stejné úrovni ekonomické aktivity, ale i s dohodami vertikálními tzn. mezi partnery na různých úrovních ekonomické aktivity (výrobce-distributor).

Dohoda může být písemná, ale může být také odvozena z projevu společné vůle chovat se určitým způsobem na trhu. Pokud je dohoda uzavřena písemně, potom je dokazování uzavření úmluvy daleko snazší než v případě konkludentního jednání, které většinou vyplývá z obav potencionálního zjištění protizákonného chování a sankcí.

Článek 81 SES zakazuje i **rozhodnutí sdružení podniků**, což je určité společné rozhodnutí, vyjadřující vůli sdružení jednat stejným směrem. Pojem „sdružení“ je třeba chápat jako jakékoliv seskupení bez ohledu na právní formu a národní legislativu. Seskupením může být i jakékoliv sdružení bez právní subjektivity.

Snad nejhůře prokazatelným chováním a nejobtížněji definovatelným pojmem je **„jednání ve shodě“**. Poprvé byl tento pojem použit v rozsudku „Barviva“ (48/69, SbSD 1972,619) jako „určitá forma koordinace mezi podniky, která mezi nimi vědomě nahrazuje soutěž praktickou spoluprací, aniž by vyústila ve vytvoření dohody v pravém slova smyslu“. Dále bylo v rozsudku uvedeno následující konstatování: „ Svou povahou neobsahuje jednání ve shodě všechny prvky dohody, ale vychází zejména z koordinace, která se navenek projevuje chováním účastníků“.

Největším problémem je dokázat jednání ve shodě, ve kterém většinou nedochází k pozitivnímu úkonu jako např. sestavení plánu, ale spíše k nedostatku svobody rozhodování, což je velmi obtížné prokázat. Nedostatek svobodné vůle se tedy může dokazovat buď nemožností vysvětlení určitého chování na základě trhu, nebo z faktu, že došlo ke schůzce.

K tomu, aby se subjekty dopustily protisoutěžního jednání stačí, aby se účastnily pravidelných schůzek, není však už důležité, zda má schůzka protisoutěžní účinek a zda subjekty využijí informací získaných na schůzce. Nezkoumá se tedy jaké toto jednání mělo konečný účinek na soutěž.

Jako důkazní materiály pro prokázání nezákonného jednání jsou používány většinou písemné materiály ze schůzí. Podezření může vzejít ale i z kontaktů mezi podniky, ze schůzek nebo výměn korespondence, z faxů, interních dokumentů nebo neobvyklého chování subjektů na trhu.

Článek 81 SES se však může aplikovat na rozdíl od čl.82 pouze na jednání, dohody nebo rozhodování mezi několika podniky. Jak jsem již uvedla, podnik může být chápán různě a z pohledu nezákonných dohod je podnikem široká škála subjektů.

Nemusí se jednat pouze o společnost, ale může jít například i o nezávislého obchodníka, jakožto vynálezce, který uzavřel dohodu na svůj patent, aby mohl využívat svého vynálezu. Podnikem však může být chápána i činnost v rukou veřejné správy, ale i činnost zprostředkování práce nebo jakékoliv činnosti, která je vykonávána soukromou osobou, za účelem zisku. Konečně i stát může být považován za podnik, pokud provádí činnosti výroby, distribuce či poskytování služeb.

Jednou z hlavních podmínek pro možnost aplikace článku 81 SES je, aby podniky byly autonomní. Jinak řečeno, výše uvedený článek vylučuje ze své působnosti vnitroskupinové dohody, nebo-li dohody uvnitř ekonomické jednotky, kde dceřiná společnost nemá možnost vést svou vlastní politiku a dohoda se tedy týká vnitřního rozdělení úkolů.

3.3.2.2 Ohrožení soutěže

Článek 81 SES přímo zakazuje jakékoliv jednání, které má za cíl nebo výsledek vyloučit, omezit nebo narušit volné působení soutěže na společném trhu. Zjednodušeně řečeno, jde o jednání společnosti s následkem omezení soutěže.

Takovéto omezení musí splňovat několik podmínek (viz níže), aby mohlo být považováno za protizákonné.

- Činnosti, které jsou v rozporu se smlouvou o založení ES nejsou v článku 81 taxativně vyjmenovány, proto by veškerá jednání měla být **individuálně analyzována** a zkoumána na základě shora uvedeného článku, který uvádí pouze ta nejčastější

zakázaná jednání.

– Článek 81 se aplikuje pouze na jednání, která **citelně omezují** soutěž, tedy pouze tehdy je-li podíl na trhu větší než 5% u horizontálních, smíšených či těžko identifikovatelných smluv a větší než 10% u vertikálních dohod.

– Pokud podnik jakýmkoliv způsobem omezí soutěž na trhu už se dále nezkoumá, zda-li to byl hlavní **cíl jeho chování nebo pouze následek**, kterého podnik dosáhl nechtěně a neplánovaně. Podle čl.81 SES se musí potrestat jakékoliv dohody, které svou konstrukcí nesměřují k omezení ale v praxi je způsobují. Následek však nemusí být ani skutečný, stačí potenciální možnost omezení soutěže. Pro aplikaci článku 81 SES stačí zjistit, zda by dohoda měla citelný dopad na omezení soutěže a nemusí docházet ani k uskutečnění této dohody.

– Poslední podmínkou pro oprávněné použití čl.81 SES je v neposlední řadě i **ohrožení soutěže uvnitř společného trhu**. Nebere se tedy v úvahu národnost, sídlo ani umístění podniků, ale spíše umístění účinků. Poprvé tato podmínka byla uvedena v rozsudku Béguelin z 25.11.1971 a zněla následovně: „Skutečnost, že jedna strana dohody je umístěna v třetím státě, nemá vliv na použití (článku 81 SES), pokud dohoda působí svými účinky na území společného trhu“.

3.3.2.3 Výjimky

V případě, že by se jakýkoliv podnik dostal do rozporu se zákonem, konkrétně článkem 81 SES, může mu být udělena výjimka podle odstavce 3 téhož článku.

Tato výjimka se uděluje individuálně, tedy rozhodnutím po oznámení dohody podnikem, nebo automaticky formou blokové výjimky.

Pokud tedy dojde k porušení článku 81 SES, pak musí neodmyslitelně dojít ke zjištění zda dohoda nemá pozitivní účinky. V opačném případě se podniku uděluje výjimka podle čl. 81/3 SES.⁸

Aby však byla tato situace považována za ekonomicky prospěšnou a tedy vyjmutou z působnosti čl.81 SES, musí splňovat následující podmínky:

- sblížení musí přispívat ke zlepšení výroby nebo odbytu výrobků nebo k podpoře technického či hospodářského pokroku

⁸ viz příloha č. 3

- a zároveň vyhrazovat spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících,
- sblížení nesmí příslušným podnikům ukládat omezení, která nejsou k dosažení těchto cílů nutná,
- sblížení nesmí umožňovat těmto podnikům vyloučit soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků dohodou dotčených.

„Podmínka zlepšení je vykládána široce, neboť se jedná o faktické nebo potenciální zlepšení. Kritéria jsou také různá podle příslušné ekonomické funkce (výzkum, výroba, odbyt). V úvahu jsou brána i sociální kritéria, například existence krize v určitém sektoru nebo potřeba zajistit pracovní místa.“⁹

Ke zlepšení však může dojít i z perspektivy spotřebitele, kterému díky takovému jednání může být nabídnut produkt (služba) za výhodnější cenu, v lepší kvalitě, nebo má spotřebitel na trhu možnost většího výběru.

Nejnámějším případem kartelových dohod jsou **dohody o přímém určení cen**. Na trhu v takovémto případě neexistují konkurenční ceny a spotřebitel tak nemá možnost výběru a tím je také omezena soutěž mezi konkurencí, trh se nevyvíjí a stagnuje.

Podobný a neméně závažný dopad na ekonomiku mají **dohody o rozdělení trhu, jednání ve vzájemné shodě** nebo **dohody o výměně informací**. Cílem soutěžitelů je především omezit soutěž a rozdělit si, případně ovládnout trh. V důsledku se snaží o eliminaci rizika a zisku. Svojí vinou tak potírají stimuly k provádění inovací nebo snižování nákladů, což může mít závažné následky pro samotné členy kartelové dohody. Existuje však jednoduché a pro účastníky kartelových dohod výhodné východisko s názvem „**Leniency Program**“: Příslušná firma může informovat ÚOHS o existenci kartelové dohody a pokud tyto informace pomůžou úřadu odhalit závažné protisoutěžní jednání, pak je velmi pravděpodobné, že tato firma ve správním řízení vyvázne bez pokuty.

3.3.2.4 Změna v koncepci kontroly kartelů

Nařízení č. 1/2003 přineslo zásadní změnu, která se týká kontroly kartelových dohod mezi podniky.

⁹ Poillot-Peruzzetto, S. Luby, M. Svoboda, P. Evropské právo a podnik, Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství, ISBN 80-7201-384-X, str. 323

Předchozí nařízení č. 17/1962/EHS uplatňovalo spíše kontrolu **ex ante**, tedy předběžnou kontrolu, což bylo velmi časově a administrativně náročné jak pro podniky, tak pro Evropskou komisi. Každé jednání, které mohlo být kartelem se tak povinně nahlašovalo Evropské komisi, která v povolovacím režimu posuzovala, zda bude podniku udělena výjimka podle čl. 81 odst.3 SES.

Podle nového, výše uvedeného nařízení se postupuje podle principu **ex post**. Čímž se kontrola jednání podniků provádí až následně a podniky tak nemusí dovolené kartely předem oznamovat.

3.3.2.5 Kartely trestným činem

V současné době se začíná v České republice uvažovat o tom, že by kartelové jednání mohlo být považováno za trestný čin. Tuto myšlenku podporuje i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a je tedy velmi pravděpodobné, že se v nejbližší době realizuje.

Pokud by se tedy kartelové jednání stalo trestným činem, pak by konkrétním fyzickým osobám, které se protisoutěžního jednání osobně zúčastní, hrozil trest odnětí svobody až do výše tří let a zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Kartelové dohody jsou považovány za trestný čin v mnoha členských státech, ale i ve státech mimo území EU. Trestní postih protisoutěžního jednání má ve svém právním řádu zakotven např. Německo, Francie, Slovensko, Řecko, Dánsko, Estonsko, Irsko, Kypr, Lucembursko, Malta, Rumunsko, Slovinsko, ale i Spojené Státy Americké, kde za takovéto protisoutěžní jednání hrozí viníkům trest odnětí svobody až do výše 10 let, nebo pokuta ve výši 1 mil USD.

Jak se ukázalo v zemích, kde je trestní postih účastníků kartelových dohod již aplikován, postihovat kartelové jednání trestem odnětí svobody je tou nejúčinnější zbraní proti vzniku kartelů.

Takto by měly podle návrhu novely trestního zákoníku být postihovány pouze horizontální kartely, které jsou považovány za nejzávažnější porušení hospodářské soutěže. Horizontální kartely mají velmi vážný dopad na ekonomiku jako celek, zejména pak na konečné spotřebitele, protože v důsledku vede ke zvýšení ceny, ke zhoršení výběru a kvality nabízeného zboží.

3.3.3 Aplikace soutěžní politiky

Prvopočátkem všech sporů je určitá stížnost, kterou pak zkoumá Evropská komise pouze tehdy, pokud to pro unii znamená zvláštní komunitární politický, ekonomický či právní zájem. Pokud však stížnost tuto podmínku nesplňuje, spadá tento případ do kompetence národních orgánů a úřadů.

Aby konkrétní případ mohl být svěřen do kompetence národnímu orgánu, musí být splněny dvě zásadní podmínky:

1. práva žalobce mohou být uspokojujícím způsobem ochráněna národní jurisdikcí, zda existuje odvolací řízení ve vnitrostátním právním řádu a zda je soudce schopen shromáždit veškeré faktické elementy, a to i ve složitých případech.
2. dopady jsou čistě lokálního charakteru (tzn. není tedy dostatek komunitárního zájmu k tomu, aby se tím zabývala Komise ES).

V případě, že se případem zabývá národní orgán či úřad, je pak Komise povinna poskytnout tomuto orgánu potřebné informace, a to především:

- procedurální informace o stížnosti, stavu případu, lhůtách,...
- právní informace (tedy jakýsi názor Komise, kterým ovšem nemusí národní orgán brát v potaz)
- faktické údaje (statistiky, ekonomické analýzy,...)

3.3.4. Fúze firem

Tato problematika je ve velmi úzkém vztahu ke zneužívání dominantního postavení a proto je nezbytné se jí pozorně věnovat. Žádná fúze ani jiné podobné chování firem by nemělo ohrozit spravedlivou soutěž, zájmy spotřebitelů a zneužití dominantního postavení. Největší vlna fúzí se objevila na konci 20. století, kdy se liberalizovaly kapitálové toky a prolomily protekcionistické bariéry, čímž došlo ke zvyšování konkurenčních tlaků.

Pojmem spojení se rozumí trvalá změna kontroly následujícím způsobem:

- splynutím (dva nebo více dříve nezávislých podniků či částí podniků fúzuje), nebo
- spojením (jedna či více osob již kontrolujících nejméně jeden podnik nebo více podniků získají přímou či nepřímou kontrolu nad jedním nebo více jinými podniky, ať celými nebo jejich částmi, a to nabytím podílu (cenných papírů) či majetku,

smluvně nebo jiným způsobem.)¹⁰

Vytvořením fúze můžou podniky získat nemalé výhody, a to především sjednotit majetek společností a současně sjednotit a zachovat si původní akcionáře. Další výhodou bývá i lepší výnosnost díky úsporám z rozsahu, efektivnější správě, rozšíření sortimentu výrobků, zvýšení podílu na trhu, přístup k novým technologiím a v neposlední řadě i získání nového know-how.

Při zamýšlené fúzi jsou zainteresované podniky povinny tuto skutečnost předem oznámit Komisi. Tato fúze se pak řídí různými směnicemi a nařízeními, které například mají za cíl zamezit dvojímu zdanění, kontrolovat spojování podniků či přinutit podniky, aby o této skutečnosti informovali nejen Komisi, ale i akcionáře, zaměstnance a věřitele všech slučovaných podniků.

Evropská komise se zabývá takovými případy, kdy:

- celosvětový obrat všech dotčených podniků přesahuje 5 000 miliónů eur a
- celkový obrat v rámci celého Společenství přesahuje 250 miliónů eur.

Tato pravidla platí pro všechny firmy bez ohledu na jejich sídlo, místo výkonu jejich činností, nebo místo výrobních podniků. Je tomu tak proto, že jakákoliv fúze ve třetích zemích se může citelně dotknout a omezit soutěž ve členských státech EU.

Evropská komise po přezkoumání konkrétního případu může fúzi schválit, zamítnout, či chválit s výhradami.

Fúze je zakázána v případě potenciálního citelného poškození hospodářské soutěže kdy se fúzující společnosti nezaváží k odstranění těchto závažných překážek. Evropská komise naopak fúzi schválí, pokud se neprokáže ohrožení soutěže. Jestli-že se však ohrožení soutěže prokáže, nicméně vedení společnosti se zaváže na odstranění takového možného dopadu na vnitřní trh, pak Evropská komise může s výhradami fúzi schválit.

¹⁰ Prof.JUDr. Dědič, Jan a spol., Obchodní právo po vstupu ČR do EU, vydání I., Praha, květen 2004, ISBN 80-7273-105-X, str. 259

Typy fúzí:

- **horizontální** - spojení bývalých konkurentů,
- **vertikální** - spojení výrobce a distributora. Pro ostatní výrobce je ztížen přístup na trh.
- **smíšený (konglomerátní)** - spojení dvou podniků s odlišnými ekonomickými činnostmi, např. firma na trhu zboží a firma na trhu služeb

Hospodářský přínos fúzí:

V některých případech může být fúze společností pro trh užitečná a to především z toho důvodu, že dokáže zajistit investice pro rekonstrukce a modernizace, zvyšovat export a expanze na zahraniční trhy, zvyšovat kvalitu výrobků. Díky fúzi však může dojít i k růstu konkurenceschopnosti, udržení zaměstnanosti a vytvoření nových pracovních míst¹¹. Dalším argumentem „PRO“ je například i zajištění know-how, rozšíření sortimentu, přístup k finančním zdrojům, zavádění ekologických výrobků, dodržování ekologických norem a v neposlední řadě i efektivnější využití stávajících výrobních kapacit a zabezpečení odbytu.

Schvalovací postup Evropské Unie:

Při zvažování fúzí postupuje EU následovně:

- 13 Vymezení relevantního trhu zboží
- 14 Vymezení relevantního geografického trhu
- 15 Analýza zda vznikne, či se fúzí posílí dominantní postavení na trhu

„Relevantní trh – relevantním trhem se rozumí prostorový a časový souběh nabídky a poptávky po takovém zboží, které je z hlediska uspokojování určitých potřeb uživatelů tohoto zboží shodné nebo vzájemně zastupitelné. Příslušný relevantní trh je možno definovat pomocí věcného a geografického vymezení, popřípadě i vymezení časového.

¹¹ Tento argument je často považován za nesmyslný, protože v mnohých případech je fúze příčinou propouštění nadbytečných pracovníků.

Geografický trh – zahrnuje oblast, v níž daní soutěžitelé nabízejí a poptávají příslušné zboží, kde jsou jednak podmínky soutěže dostatečně homogenní a jednak dostatečně odlišné od podmínek na jiném území (např. různost cenových hladin, odlišnost spotřebitelských preferencí). Jedná se tedy o vymezení v jak širokém území se může spotřebitel pokoušet o nalezení alternativních zdrojů dodávek zboží, před tím vymezeného jako předmět věcně relevantního trhu.“¹²

Nevýhodou takového postupu je jeho časová náročnost. Evropská komise tento schvalovací proces může protáhnout až na pět měsíců.

3.3.5 Dumping

„Za dumping je obecně označován prodej jakékoliv komodity na zahraničním trhu za ceny nižší než je totéž nabízeno na domácím trhu výrobce či pod úrovní výrobních nákladů.“¹³

Velmi důležité je zjistit jaká je příčina tak nízkých cen těchto produktů. Zda-li je to důsledek snížení cen vstupů, zvýšení produktivity práce, inovací a nebo jde o marketingový promyšlený tah, který je namířen proti konkurenci a chce ji svou cenovou politikou vyřadit z trhu, což můžeme považovat za nesoutěžní jednání.

Druhá otázka, na kterou se budeme snažit najít odpověď, je „Proč firmy nabízejí svou produkci pod cenou?“ Jedním z nejčastějších důvodů je zisk určitého podílu na světovém trhu, dalším důvodem pak může být odstranění problémů s realizací své produkce, což firmy často řeší snížením ceny svých produktů, tím se na trhu zvýší poptávka po těchto produktech a zlepší se tak realizace produkce. Firmy tento krok můžou před Evropskou komisí obhájit jako snahu o udržení zaměstnanosti a vlády pak nepovažují snížení ceny za dumping.

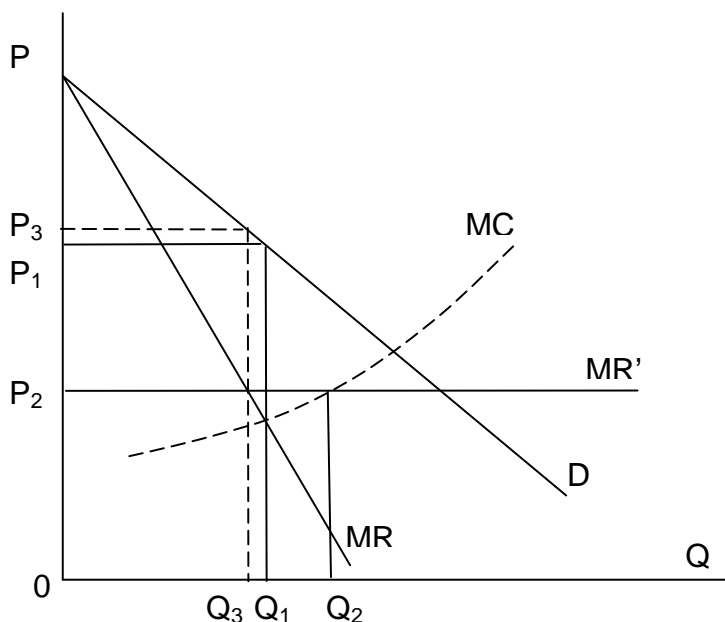
Příklad dumpingu si můžeme ukázat na následujícím grafu, kdy se výrobce (řekněme čínský výrobce obuvi Beta) rozhodne vyvážet své výrobky do zahraničí (např. na český trh). Tento čínský výrobce sníží cenu svých výrobků na českém trhu z P1 na P2 a zároveň zvýší domácí cenu na úroveň P3. Tímto mu v Číně klesne objem realizované produkce

¹² Pojmy jsou vymezeny na web.stránkách Úřadu pro ochranu hospodářské komise <http://www.compet.cz/hospodarska-soutez/zakladni-pojmy/>

¹³ Ochrana hospodářské soutěže v Evropské unii, Kučerová, I - online

z Q_1 na Q_3 a tento přebytek následně exportuje. Firmě Beta tak vzrostou jak výnosy, tak zisk. Tímto krokem se prodejce obuvi dopouští jednoznačně nesoutěžního jednání, a to proto, že poškozují čínské spotřebitele, ale i vnější konkurenci.

Obr. 1 Vliv dumpingu na zisk – příklad cenové diskriminace

Zdroj: Ingram, J.C. – Dunn, R.M., 1993: 108

MC = mezní náklady

P = cena

MR = mezní příjem

Q = objem výroby

D = poptávka

Vlastní průběh dumpingového řízení

Pokud se na trhu objeví dovozce, který prodává své výrobky za ceny nižší, než jsou normální ceny těchto výrobků, pak by výrobce, poškozen takovou konkurencí, měl podat stížnost a takovýto případ by se měl začít co nejrychleji řešit. Je však třeba mít na paměti, že cílem evropské úpravy je chránit zájem Společenství a nikoliv podniky, kterým dumping působí obtíže. Opět zde existuje i princip potencionální újmy. Jedná se o skutečnost, že škoda může být jak reálná, tak i potencionální, pokud se škoda může změnit v reálnou. Potencionální škoda však musí být určena na základě faktů. Nakonec stěžovatel musí odpovědět na dotazníky, zaslané Komisí. Pro stěžovatele je výhodné využít služeb poradce, který má v daném oboru praxi a více informací než podnik, který se stal obětí dumpingu.

Po podání stížnosti následuje tzv. konzultace, kdy se zjišťuje, zda jde o stížnost oprávněnou. Po této konzultaci může být dovoz inkriminovaného zboží zatížen předběžným clem, které je uloženo v peněžním institutu ve formě kauce, nebo je na dovoz uvalen předběžný vyrovnávací poplatek, a to v případě újmy způsobené dotací importovaného výrobku.

Po fázi konzultace přichází fáze šetření, kdy Komise hledá odpověď na otázku, zda takto nízká cena je důsledkem dumpingu, či nikoliv. Dovoz je penalizován v takových případech, kdy cena dovážené komodity je nižší než normální hodnota výrobku. Nejtěžším krokem je určit normální hodnotu výrobku.

Normální hodnota importované komodity může být odvozena:

- a) z běžné ceny výrobku v zemi původu
- b) z obvyklé ceny v třetí zemi, anebo
- c) z výrobních nákladů

Po této fázi už stačí pouze určit dumpingové rozpětí, které je určující pro vymezení antidumpingového cla. Dumpingové rozpětí se vypočítá jako rozdíl, mezi normální hodnotou výrobku a dovozní cenou.

tabulka 1: počty antidumpingových a antisubvenčních šetření

	2002	2003	2004	2005	2006
Šetření celkem, z toho	66	41	44	57	64
od počátku období	43	33	15	31	28
započato během období	23	8	29	26	36
Celkový počet šetření uzavřených během období	33	26	13	29	31
udělením definitivního cla	28	5	11	19	13
zrušením šetření	5	21	2	10	18
Šetření neukončená ke konci období	33	15	31	28	33
Udělení předběžného cla	17	10	6	15	13

Zdroj: 25th ANNUAL REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT ON THE COMMUNITY'S ANTI-DUMPING, ANTI-SUBSIDY AND SAFEGUARD ACTIVITIES (2006)

Z předchozí tabulky je patrné, že dumpingový proces a šetření je velmi časově náročné. Otázkou zůstává, zda jde o náročnost procesu, či nepružnost komise, anebo záměrné zdržování šetření, jelikož domácí výrobci jsou v době šetření chráněni a mohou si tedy rozdělit trh mezi sebou.

3.4. Státní podpory podnikům

„Ke státní podpoře dochází, pokud stát poskytuje fondy podniku za podmínek, které by nebyly přijatelné pro investora operujícího za normálních podmínek tržního hospodářství. Tak tomu například je, pokud stát podniku poskytuje dotace, zvýhodněné půjčky, zvýhodněné ceny dodávek, pokud mu prodává nemovitosti nebo vybavení za nižší ceny, poskytuje výhodný pronájem prostor, je k němu mimořádně shovívavý ohledně veřejných pohledávek nebo se svých pohledávek dokonce vzdá, nabízí mu zvýhodněné úrokové míry vývozních úvěrů nebo neobvyklé snížení nákladů.“¹⁴

Problematika státních podpor je velice složitá a často se dokonce jednotlivé státy EU dostávají do konfliktu s komisí EU či Radou ministrů.

Členské státy se musejí bezpodmínečně řídit Římskou smlouvou a její novelizací, pokud jde o podpory jednotlivým podnikům. Jde totiž o velmi choulostivé a diskutované téma a velmi často dochází ze strany podniků k neoprávněným žádostem o státní podporu.

Na poskytování státní pomoci můžeme nahlížet ze dvou hledisek, a to buď jako na injekci neefektivním firmám nebo naopak jako na jakýsi akcelerator, který firmě pomůže a spotřebitele nepoškodí či ještě lépe ho zvýhodní.

Někdy však mohou tyto podpory být chápány jako porušování pravidel hospodářské soutěže a to především z toho důvodu, že zvýhodňují určitou firmu před její konkurencí. Takže často bývá stížnost podávána přímo firmou, která se cítí být poškozena.

Pojem státní podpory není snadno definovatelný a není ani vyložen ve smlouvě o založení ES. Z judikatury soudního dvora a z praxe Evropské komise lze však dovodit, že státní podpora:

¹⁴ Poillot-Peruzzetto, S. Luby, M. Svoboda, P. Evropské právo a podnik, Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství, ISBN 80-7201-384-X, str. 323

- je jakákoliv výhoda poskytovaná podnikatelskému subjektu ze strany státního orgánu veřejné správy, kterou by tento subjekt za normálních tržních podmínek nezískal. Rozlišují se podpory přímé (dotace a subvence) a nepřímé (úvěry za výhodných podmínek, státní záruky za úvěry snižující úrok, daňové úlevy aj.). Podpora nemusí být poskytnuta přímo státem nebo orgánem státní správy, stačí, je-li poskytována jiným subjektem ze státních prostředků či z prostředků subjektu ovládaného státem,

- musí ovlivňovat obchod mezi členskými státy. Toto kritérium je dáno vždy, nejde-li o podporu bagatelní (zanedbatelnou), protože podpora znevýhodňuje dovozy a tím ovlivňuje obchod s členskými státy,

- musí narušovat hospodářskou soutěž nebo hrozit jejím narušením,

- znevýhodňuje určitý podnik nebo odvětví výroby. Nelze proto považovat za státní podporu opatření státu, které má dopad na celou ekonomiku.

Pokud se touto problematikou budeme zabývat z hlediska firem žádajících o státní podporu, pak je třeba zmínit časté využívání nízké poptávky po komoditách na trhu, kde se nachází daná firma a využívání možnosti získání finanční podpory, jako záplaty nízké produktivity podniku. Jedním takovým případem je například udělování státní pomoci leteckým společnostem po teroristickém útoku na světové obchodní centrum 11.zář 2001. Po této události rapidně klesla poptávka po službách leteckých společností a žádosti společností o státní podpory se zdály být odůvodnitelné¹⁵. Později však proti žádostem ztrátových firem protestovalo několik leteckých společností¹⁶, které zůstávaly i přes pokles poptávky výdělečné a oponovaly tím, že nelze zneužívat pokles poptávky po 11.9.2001 pro získání státních podpor nevýdělečným firmám. Protestující společnosti totiž byly ziskové i přes rapidní pokles poptávky a i přesto, že neobdržely žádné dotace, naopak společnosti dotované byly již delší dobu ztrátové. Proto tyto finanční výpomoci byly chápány jako porušování pravidel hospodářské soutěže. Evropská komise posléze dala těmto leteckým společnostem za pravdu a upřesnila, že přípustná je pouze přímá kompenzace za škody vzniklé teroristickým útokem v září.

V praxi se občas můžeme setkat s případem, kdy je poskytnutí státní podpory úzce spojeno s dumpingovými cenami. Jde o případ, kdy je započato dumpingové šetření

¹⁵ O půjčku žádali švýcarská společnost Swissair, belgická společnost Sabena a Irská společnost Aer Lingus

¹⁶ Protestující společnosti - Lufthansa, Ryanair a British Airways

v jehož průběhu se zjistí, že za nepřiměřeně nízkými cenami stojí poskytnutí státní podpory.

Dle článku 87 Římské smlouvy jsou slučitelné se společným trhem podpory:

- a) sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům
- b) náhrady škod způsobených přírodními pohromami
- c) podpory poskytované SRN do určitých oblastí, původně postižené rozdělením

Za slučitelné se společným trhem pak mohou být považovány podpory :

1. na vyrovnání ekonomické úrovně pro regiony s nízkou životní úrovní či zaměstnaností
2. k realizaci významných projektů (pro celé ES) anebo pro nápravu vážné poruchy v ekonomice státu
3. k usnadnění rozvoje určitých hospodářských aktivit,
4. pro zachování kulturního dědictví
5. Další podpory určené radou na návrh Komise.

Za podpory poskytované státem nemusí být považovány přímé finanční prostředky, ale může jít například o zvýhodněné úvěry, daňové úlevy, poskytování veřejných statků atd. Nejběžnějším případem státních podpor jsou **dotace** - např. k ceně, úhrada za ztráty, příspěvek k investičním nákladům, velmi časté bývají také **zvýhodněné úvěry** ze státních zdrojů (což je jakási půjčka s nižšími úroky, delší dobou splatnosti, odkladem splácení, s odpisy části úmoru,...) V praxi se můžeme také setkat s **daňovými úlevami** různých forem, jako např. daňové prázdny, individuální povolení zahrnout do odpisů položky, které běžně nejsou odpisovatelné. Stát ale může i odkoupit emisi akcií za vyšší ceny než jsou tržní, což je chápáno jako **kapitálová investice státu**. Méně častým případem pak bývá **poskytování veřejných statků** za zvýhodněné ceny či dokonce zdarma a **vládní nákupy** za vyšší ceny než tržní, např. nákup od krachující firmy či draž než od zahraniční konkurence.

V posledních letech se začíná podporovat především ochrana životního prostředí, regionální rozvoj, rozvoj infrastruktury,... V roce 2005 byly například Komisí bez námitek schváleny takovéto státní podpory:

3.4 Podpora ve prospěch Švedského podniku Volvo Truck se záměrem ochrana

životního prostředí, kde objem poskytnuté podpory se pohyboval okolo 9.000.000 Euro

3.5 Podpora a upřednostňování domácích výrobků v Irsku (kampaň „Buy Irish“). Irská vláda chtěla o 3% zvýšit poptávku po irském zboží na úkor zboží dovezeného. Za tímto účelem zřizovala informační servis pro zákazníky, kde se kupující mohli dozvědět kde je možné nakoupit irské zboží. Vláda zřídila i výstavní kapacity pro irské zboží, zavedla symbol „BUY IRISH“ pro zboží vyrobené v Irsku a organizace této kampaně byla prováděna Irským výborem pro zboží, což byla organizace finančně podporována státem, jejíž členové byli zástupci státu. Tato veřejná kampaň byla však napadena Evropskou Komisí a Evropský soudní dvůr pak názor Komise potvrdil i přesto, že nedošlo k zamýšlenému výsledku a poptávka po domácím zboží i nadále klesala.

3.6 Realizace vysokorychlostní infrastruktury ve Francii na území regionu Limusin se záměrem financování služeb v obecním hospodářském zájmu v částce 8.400.000 Euro.

3.7 Podpora výroby filmů v Irském jazyce, přičemž podpora státu zaujímala 75% výrobních nákladů tohoto projektu.

3.8 Program pro odpady se záměrem zlepšení životního prostředí s 50% podporou státu v Německu.

3.4.1. výjimka ze zákazu poskytování veřejné podpory v ocelářství

Hutnický průmysl prochází již od 90.let privatizačním a restrukturalizačním procesem. ČR mohla až do roku 1996 poskytovat veřejnou podporu ocelářskému průmyslu a v jejím rámci poskytla státní garance za část bankovních úvěrů třem společnostem (Třineckým železárnám, a.s., Novým Hutím, a.s. a Vítkovicích, a.s.). Rada EU dne 10.12.2002 prodloužila platnost poskytování veřejné podpory pro ocelářský průmysl, a to až do konce roku 2005. Za tuto výjimku však EK požadovala předložení restrukturalizačního programu, který zpracovalo ministerstvo průmyslu a obchodu.

Na základě posudků EK byl tento program upraven na „Národní program restrukturalizace českého ocelářského průmyslu“, podle kterého měla být

restrukturalizace dokončena do konce roku 2006, kdy společnosti měly být životaschopné.

Restrukturalizace se výrazně projevuje nejen snižováním kapacity a změnou výrobní struktury, ale i snižováním zaměstnanosti. V souvislosti s restrukturalizací tak byl realizován další projekt, který měl zajistit poskytování finanční pomoci pro propuštěné zaměstnance, tvorbu nových pracovních míst, zřízení regionálních zaměstnaneckých agentur apod.

Státní podpora je podle ÚOHS povolena jako výjimečné opatření, které musí být vždy řádně zdůvodněno.

V roce 2002 ÚOHS povolil výjimku ze zákazu veřejné podpory pro Novou Huť úhrnem ze 5,8 mld.Kč.

Výjimka se týkala:

- provozního úvěru poskytnutého Konsolidační bankou Praha v celkové výši 750 mil. Kč,
- postoupení úvěrových pohledávek České konsolidační agentury za společností Nová huť (NH) v nominální výši 3800 mil Kč společnosti LNM Holding N.V. za 10,86 mil USD,
- úhrady závazku NH plynoucí z emitovaných dluhopisů ve výši 1254 mil. Kč Českou konsolidační agenturou,
- prominutí penále z DPH ze strany Ministerstva financí, což představuje státní pomoc ve výši 93 779 743 Kč,
- prominutí části exekučních nákladů ve výši 3 mil. Kč z celkové částky ve výši 14 152 110 Kč ze strany Ministerstva financí, které představuje veřejnou podporu ve výši 3 mil. Kč

V létě 2005 byl průběh a dosahované výsledky restrukturalizace českého hutnictví kritizovány EK. Českým podnikům dokonce hrozilo i odebrání státní podpory.

Kritika se týkala především nedodržování investičních programů a pomalého snižování vlastních nákladů. Krize byla však nakonec zažehnána a privatizační a restrukturalizační proces byl úspěšně dokončen.

PRAKTICKÁ ČÁST

Metodika

Základní myšlenkou této práce bylo zejména upozornit na nesoutěžní jednání společností na společném evropském trhu, které se dostávají do sporu se zákonem a základními smlouvami EU. Takovýchto společností je na trhu celá řada a proto se následující praktická část zaměřuje především na významné společnosti, nebo na podniky, které takovýmto jednáním byly donuceni zaplatit neobyčejně vysokou pokutu.

U každého podniku je nejprve vymezen způsob jakým porušuje hospodářskou soutěž a posléze uvedeno jednání úřadů a udělení pokuty. Součástí této práce jsou i sporné kauzy, kde musel zasahovat soud první instance a konečně nechybí ani praktické rady pro podnik porušující hospodářskou soutěž.

4. Konkrétní případy podniků zneužívajících dominantního postavení na trhu dle čl. 82 SES

4.1 Microsoft a jeho dominantní postavení na trhu

Společnost Microsoft, sídlící v Redmondu (stát Washington, USA), která byla založena v roce 1975, vyrábí širokou škálu softwarových produktů pro různé operační systémy. Tato společnost po celém světě zaměstnává více než 55 tisíc lidí.

Americká firma Microsoft již od roku 1994 čelí nemalým soudním sporům a kritikám Evropské komise kvůli své dominantní pozici na trhu.

Spory této společnosti bychom mohly roztřídit do následujících kategorií:

4.1.1. Zneužívání dominantního postavení a omezování konkurenčního boje

Společnost Microsoft si je jistě plně vědoma svého dominantního postavení na trhu softwarových produktů a snaží se této výhody všemi možnými způsoby využít. Firma však dostatečně nerespektuje zákony a to zejména článek 82 Smlouvy o založení Evropského společenství¹⁷, který upravuje právě zneužívání dominantního postavení na trhu.

¹⁷

Viz příloha č. 3

4.1.1.1 Tying (Vázání)

Mezi jeho nejstarší spory tohoto charakteru patří například spor z roku 1994, kdy Evropská komise a americké ministerstvo spravedlnosti trvaly na změně licenční politiky společnosti, na základě čehož Microsoft neměl vázat na poskytování licence k operačnímu systému Windows další produkty. Již v roce 1997 však Americké ministerstvo spravedlnosti obvinilo Microsoft za porušování dohody z roku 1994 a přikázalo společnosti, aby vyňalo program Internet Explorer z operačního systému Windows. Firma tyto příkazy neuposlechla, nicméně dovolila výrobcům počítačů, aby instalovali Windows bez ikony Explorer. O rok později (1998) byla společnost Microsoft žalována za zneužití dominantního postavení. Soud začal o pět měsíců později.

V roce 2004 dostala společnost Microsoft zatím největší pokutu, když neuposlechla varování Evropské komise, aby přestala porušovat pravidla hospodářské soutěže a vyřadila z Windows přehrávač Media Player nebo do něj zařadila konkurenční audiovizuální systém. Pokuta udělená Evropskou komisí byla v částce 497 milionů eur.¹⁸ Proti této pokutě se společnost Microsoft odvolala k evropskému soudu první instance, který však v září 2007 odvolání zamítl a potvrdil rozsudek EK z roku 2004.¹⁹ Soud také nařídil firmě, aby zaplatila 80 procent veškerých soudních nákladů. Microsoft má ještě možnost se odvolat k Evropskému soudnímu dvoru, který zastává funkci nejvyššího soudu EU, a to však nejpozději do dvou měsíců a deseti dnů. Hlavní právní zástupce Microsoftu Brad Smith po vynesení rozsudku uvedl, že možnost odvolání zváží až po prostudování dvoustředstránkového rozhodnutí Evropského soudu první instance.

4.1.1.2. Neposkytování informací konkurenci

Společnost Microsoft však zcela úmyslně znevýhodňuje konkurenci v hospodářské soutěži tím, že jí neposkytuje dostatek informací, jako tomu bylo například i v roce 2000, kdy společnost Microsoft odmítla poskytnout společnosti Sun Microsystems základní informace o svých produktech a proto byla Evropskou komisí napadena za nedodržování zásady rovné soutěže.

¹⁸ Rozhodnutí EK v českém znění je uveden v příloze č. 7 této práce.

¹⁹ Rozsudek SPS - v příloze č. 8 v českém znění.

V roce 2006 dostal Microsoft další pokutu ve výši 280,5 mil. eur za nezveřejnění údajů, které by usnadnily konkurenčním firmám výrobu programů komunikujících s jeho servery.

4.1.1.3. Spory o licence

Začátkem roku 2007 byl zahájen soudní spor mezi Microsoftem a společností Alcatel – Lucent, která vznesla žalobu kvůli některým patentům, týkajících se hudebního formátu MP3. Microsoft se však hájil tím, že na tyto patenty odkoupil licenci od německé společnosti Fraunhofer.

Alcatel však tvrdil, že za problematické patenty se mělo platit právě jemu. Soud dal Firmě Alcatel za pravdu a vynesl rozsudek, kde Microsoft měl zaplatit odškodné společnosti Alcatel ve výši poloviny procenta počítačů prodaných v roce 2003 (tj. 1,52 miliard dolarů). Microsoft se ihned proti rozsudku odvolal a požadoval vyplacení odškodného. Svého cíle nakonec dosáhl.

4.1.1.4. Spory na poli obchodních značek

Nejnovějším sporem Microsoftu o obchodní značku je žaloba podaná firmou Office Live LLC, která se zabývá provozováním několika serverů. Předmětem sporu je právě shoda jména firmy a jednoho produktu společnosti Microsoft. Firma Office Live LLC požaduje změnu názvu či finanční vyrovnání po Microsoftu, který nedávno uvedl na trh produkt MS Office LIVE.

Microsoft však upozornil na to, že společnost Office Live LLC sice měla ochranou známku zaregistrovanou již v roce 2002, avšak produkty uvedla na trh až po vydání produktu MS Office LIVE společnosti Microsoft a zároveň zdůraznil, že označení LIVE je v dnešní době klasickým přívlastkem mnoha produktů různých firem (například AOL Live).

Pokud společnosti poruší pravidla hospodářské soutěže, může jim nyní být vyměřena pokuta až do výše 30% z ročních prodejů firmy v té oblasti, ke které se vztahuje porušení antimonopolních pravidel. Do roku 2006 to bylo 10 procent z obrátu za poslední účetní rok. Toho však většinou Evropská komise nevyužívala a udělovala

pokuty nižší. Od roku 2006 se však EK rozhodla udělovat pokuty maximální (viz kapitola Zpřísnění finančních postihů za porušování antimonopolních pravidel)

Podle tohoto výpočtu, by pak společnost Microsoft, zaplatila za své protisoutěžní jednání zdaleka více, než doposud. Například jde – li o kauzu Media Player z roku 2004, pak by výše sankce přesahovala až jednu miliardu dolarů. Veškeré důležité finanční údaje o firmě Microsoft z posledních let jsou uvedeny v příloze č. 4

4.2. Nesoutěžní jednání Telecomu

Pokud jde o český trh, který je sledován prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen ÚOHS) a antimonopolním úřadem, pak lze zmínit také několik případů nekalé soutěže, tedy porušování pravidel hospodářské soutěže, mezi něž patří například zneužívání dominantního postavení společnosti Telecom.

Tato společnost má na našem trhu stále dominantní postavení, které samo o sobě není trestuhodné, avšak takovéto postavení firmy na trhu, často managery a akcionáře láká, nekalým způsobem zvyšovat zisk a tržní hodnotu firmy, zvyšovat podíl na trhu, získávat nové klienty atd. Takto firmy cenovou či necenovou politikou vytěsňují konkurenci z trhu a pokoušejí se o nalákání zákazníků. Existuje však ještě jeden způsob zneužívání dominantního postavení, který pro zákazníky již tak výhodný není. Firmy se snaží o maximalizaci zisku bez ohledu na spokojenost zákazníka. Pokud by se v tomto případě objevila na trhu nějaká jiná konkurenční firma, je zde velice vysoká pravděpodobnost, že by spotřebitelé k této firmě přešli. Společnost Telecom byla již několikrát pokutována za porušování pravidel hospodářské soutěže (zejména za zneužívání dominantního postavení na trhu - Zákon č. 143/2001 Sb²⁰), ale z níže

²⁰

§ 11, odstavec 1. (1) Zneužívání dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů je zakázáno. Zneužitím dominantního postavení je zejména

a) přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených podmínek ve smlouvách s jinými účastníky trhu, zvláště vynucování plnění, jež je v době uzavření smlouvy v nápadném nepoměru k poskytovanému protiplnění,

b) vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku, že druhá smluvní strana odebere i další plnění, které s požadovaným předmětem smlouvy věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí,

c) uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu, jimiž jsou tyto účastníci v hospodářské soutěži znevýhodňováni,

d) zastavení nebo omezení výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů,

e) dlouhodobé nabízení a prodej zboží za nepřiměřeně nízké ceny, které má nebo může mít za následek narušení hospodářské soutěže,

f) odmítnutí poskytnout jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo obdobným rozvodným a jiným infrastrukturním zařízením a tito jiní soutěžitelé z právních nebo jiných důvodů nemohou bez spoluužívání takového zařízení působit na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé, kteří přitom neprokáží, že takové spoluužívání není z provozních nebo jiných důvodů možné anebo je od nich nelze spravedlivě požadovat.

uvedených dat patrně pokuty nikdy nedosáhly takové výše, aby společnost jakýmkoliv způsobem změnila svou politiku a těmto porušením se vyhnula nebo jím předcházela.

tabulka 2 Pokuty Telecomu za protisoutěžní jednání

ROK	Porušení hospodářské soutěže	POKUTA
2001	zneužití dominantního postavení na trhu provozování jednotné telekomunikační sítě	1 800 000 Kč
2003	nedovolené dohody o přímém určení ceny při distribuci telefonních karet	6 500 000 Kč
2003	zneužití dominantního postavení na trhu poskytování veřejných telefonních služeb pro podnikatelské subjekty	81 700 000 Kč
2004	zneužití dominantního postavení na trhu zprostředkování přístupu k internetu za užití technologie ADSL	23 000 000 Kč
2005	zakázaná dohoda o určení ceny – smlouvy na dodávky ADSL modemů	10 000 000 Kč
2005	zneužití dominantního postavení uzavíráním neregulovaných cenových plánů, obsahujících hovorové kredity a volné minuty	205 000 000 Kč
2006	zneužití dominantního postavení na trhu zprostředkování přístupu k internetu za užití technologie ADSL	80 000 000 Kč

4.3. RWE TRANSGAS

Dalším příkladem zneužívání dominantního postavení může být například chování společnosti RWE TRANSGAS, která ovládá téměř 80 % domácího trhu s plynem. Společnost RWE TRANSGAS se měla dopustit nekalé soutěže, díky čemuž mohla získat neoprávněný zisk až ve výši 100 mil. Kč.

Antimonopolní úřad káral společnost především kvůli tomu, že za zemní plyn účtovala velkým odběratelům stejné ceny jako domácnostem. Firma se však dopouštěla ještě dalších pochybení, a to mimo jiné zvýhodňování distributorů patřících do skupiny RWE TRANSGAS proti Jihočeské a Pražské plynárenské.

Navíc společnost RWE TRANSGAS uzavírala se svými distributory smlouvy, kde bylo přesně definováno území, kam distribuční společnosti RWE TRANSGASu mohou dodávat.

Do roku 2005 byly ceny plynu regulovány. Poté se stát rozhodl, že otevře trh s plynem pro tři desítky největších odběratelů v zemi. Ti si však zanedlouho začali stěžovat na to, že ceny plynu rychle rostou, a že dochází ke zneužívání dominantního postavení, což se později potvrdilo.

tabulka 3: Pokuty RWE TRANSGAS za protisoutěžní jednání

	ROK	POKUTA
2006	Pokuta za nekalé obchodní praktiky – v roce 2007 byla snížena za spolupráci firmy RWE TRANSGAS při napravování chyb, způsobující porušování pravidel hospodářské soutěže	370 mil. Kč (resp. 240 mil.Kč)
2006	Porušování cenového zákona	14,7 mil. Kč
2007	Snížení pokuty za nekalé obchodní praktiky – viz shora	240 mil. Kč

5. Konkrétní případy podniků jednajících ve vzájemné shodě či jinak porušujících čl. 81 SES

5.1. Stavební spořitelny

Na českém trhu nabízí v současné době své produkty šest stavebních spořitelem. Tyto spořitelny byly podrobeny důkladnému prošetření ze strany ÚOHS, a to kvůli častým stížnostem spotřebitelů. Po této kontrole byla všem šesti účastníkům udělena pokuta, která je dosud nejvyšší v historii úřadu. Tato pokuta se pohybuje okolo půl miliardy korun. Důvodem bylo vytvoření kartelové dohody v souvislosti se zvyšováním poplatků na trhu stavebního spoření.

„Většina stavebních spořitelem po loňském enormním zájmu lidí o nové smlouvy na začátku roku zvýšila poplatky za vedení účtu. Lidé se staršími smlouvami, a tím i vyšším úročením vkladů, musejí platit zvláštní poplatek za "úrokové zvýhodnění" navíc. Od klientů, kteří uzavřeli smlouvu před několika lety a nečerpají úvěr, tak získají spořitelny až desítky milionů korun navíc. Antimonopolnímu úřadu si na letos na jaře stěžovalo Sdružení obrany spotřebitelů.“²¹

Pro klienty stavebních spořitelem je situace velmi obtížná už proto, že nemůžou přejít ke konkurenci. Přišli by tak o státní příspěvek až 3.000,-- Kč ročně.

Hospodářskou soutěž takto porušilo šest českých stavebních spořitelem, a to Wüstenrot, Stavební spořitelna České spořitelny, Hypo stavební spořitelna, Všeobecná spořitelna Komerční banky, Raiffeisen stavební spořitelna a Českomoravská stavební spořitelna, která by podle ÚOHS měla zaplatit nejvyšší část pokuty.²²

²¹ Vilém Faltýnek, Půl miliardy za porušování hospodářské soutěže stavebním spořitelnám, 27-08-2004

²² 228 miliónů Kč

5.2. Prodejci pohonných hmot

Čím dál častěji také můžeme být svědky porušování pravidel hospodářské soutěže ze strany prodejců pohonných hmot, kteří zvyšují ceny svých produktů, aniž by k tomu měli vážnější ekonomický důvod. Využívají svého oligopolního postavení na trhu a tedy velmi slabé konkurence. To by samo o sobě ještě nic neznamenal, kdyby se tito provozovatelé čerpacích stanic nedohodli s ostatními regionálními provozovateli na změně ceny na stejnou úroveň. Takovéto jednání je totiž podle ÚOHS považováno za jednání ve shodě a tedy nezákonné, nehledě na to, že tím úplně eliminovali konkurenci v regionu .

Jednou z nejvyšších sankcí udělil ÚOHS šesti distributorům pohonných hmot (AGIP Praha, a.s., Aral ČR a.s., BENZINA a.s., CONOCO Czech republic s.r.o., OMV Česká republika, s.r.o. a Shell Czech republic a.s.) za to, že v roce 2001 upravovali ve vzájemné shodě prodejní ceny benzínu Natural 95, čímž porušili §3 odst.1 zákona o ochraně hospodářské soutěže²³. ÚOHS uložil účastníkům řízení pravomocnou pokutu ve výši 313 mil Kč.

5.3. Billa a Julius Meinl

Tyto dvě společnosti porušovaly v letech 2001 a 2002 hospodářskou soutěž zvláště závažným způsobem a to tak, že mezi sebou vytvořily dohodu o nákupních cenách zboží a obchodních podmínkách dodavatelů. Jedná se o nejzávažnější cenový kartel sjednaný mezi horizontálními konkurenty na poptávkové straně trhu. Tímto způsobem dokáží dodavatele přinutit k obchodu za dané ceny nehledě na nabídku a poptávku na trhu. Proti tomuto jednání zakročil antimonopolní úřad a učinil tedy kroky na ochranu konečného spotřebitele.

V březnu roku 2007 ÚOHS rozhodl o zmírnění původních pokut a udělil společnosti Billa pokutu ve výši 23 800 000 Kč a společnosti Omega detail (dříve Julius Meinl) pokutu ve výši 19 550 000 Kč.

²³ Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen "dohody"), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen "Úřad") nepovolí svým rozhodnutím nebo vyhláškou z tohoto zákazu výjimku.

5.4. Brambory

V roce 2003 na českém trhu byly podrobeny správnímu řízení společnosti AHOLD Czech republic, Billa, Carrefour, Helvita, Globus ČR, Julius Meinl, Kaufland ČR, PLUS-Discount, SPAR a Tesco kvůli možnému porušení zákona na trhu brambor. ÚOHS měl podezření, že tyto společnosti sjednaly kartel či jednaly ve shodě.

Při zjišťování této skutečnosti se zjistilo, že cena 2 kilového balení brambor se pohybuje od 29,50,-- Kč – 32,-- Kč i 34,-- Kč, přičemž u sedmi účastníků správního řízení byla tato cena ve výši 29,90,-- Kč.

V tomto případě se Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nepodařilo nashromáždit dostatek důkazů a případ byl odložen.

5.5. Drůbežáři

V roce 1999 čtyři drůbežářské firmy (Drůbežářský podnik Libuš, Integral Vrchovina, Moravskoslezské drůbežářské závody PROMT a Jihočeská drůbež) jednaly ve vzájemné shodě při sjednávání cen dodávek mražených a chlazených kuřat obchodním řetězcům.

Tyto firmy se dohodly na minimální cenové hranici 56,-- Kč za 1kg chlazených kuřat a 54,-- Kč za 1 kg mražených kuřat. Takovéto nesoutěžní chování vyloučeno z jednání účastníků řízení dne 3.3.1999 na Mezinárodním potravinářském veletrhu Salima v Brně. ÚOHS udělil těmto čtyřem drůbežárnám každé pokutu ve výši 20.000,-- Kč.

5.6. Pekaři

ÚOHS odhalil v roce 2004 porušování pravidel hospodářské soutěže ze strany 3 pekáren (Delta pekárny a.s., ODOLEK a.s. a PENAM spol. s r.o.), když tyto společnosti jednaly ve vzájemné shodě při určování prodejních cen pekárenských výrobků. Za narušení hospodářské soutěže na trhu čerstvého běžného pečiva a chleba a na trhu čerstvého cukrářského pečiva jim byla úřadem uložena pokuta ve výši 120 mil. Kč.²⁴

²⁴ Rozsudek ÚOHS je v příloze č. 6

5.7. PRAZDROJ / RADEGAST

„Společnosti Plzeňský Prazdroj a Pivovar Radegast porušily zákon tím, že ve svých smlouvách o zajištění reklamy a propagace zavazovaly a dále zavazují provozovatele pohostinských zařízení odebrat ročně minimální množství hektolitrů piva. Takovéto dohody jsou podle zákona zakázané a neplatné a mohou ve svém kumulativním účinku vést k narušení hospodářské soutěže na trhu piva, dodávaného ke spotřebě v provozovnách pohostinských zařízení,“ uvedl předseda ÚOHS Josef Bednář.

Za takovéto porušení zákona uložil úřad pokutu ve výši 2,3 mil Kč společnosti Plzeňský Prazdroj.

6. Konkrétní případy fúzujících podniků

6.1. Karlovarské minerální vody / Poděbradka

(schválení s výhradou)

V roce 2002 předseda ÚOHS pan Josef Bednář rozhodl o nepovolení spojení společností Karlovarské minerální vody (dále jen KMV) a Poděbradky. Společnost KMV však toto rozhodnutí, které nabylo právní moci dne 7.3.2002, nerespektovala a začala vykonávat kontrolu nad společností Poděbradka i přesto, že stále neznala rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

V roce 2003 pak byla společnosti KMV uložena pokuta za porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže ve výši 10 mil. Kč a současně ÚOHS nařídil společnosti KMV převést akcie Poděbradky na nabyvatele, který je vlastnický, finančně a personálně na KMV nezávislý.

Italský podnikatel Antonio Pasquale (majitel a šéf skupiny KMV) se však nevzdával bez boje a usiloval i nadále na spojení s Poděbradkou. Tomuto podnikatelovi svitla naděje až zvolením nového předsedy úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Martina Peciny, který se nechal slyšet, že fúze bude posuzovat velkoryseji než jeho předchůdce Josef Bednář.

V roce 2006 se tak „králi minerálních vod v Česku“ podařilo ke svým už tak silným značkám jako jsou Martini a Magnesia připojit Poděbradku. Martin Pecina své rozhodnutí obhajuje tím, že : „tržní podíl nového subjektu bude nižší než padesát procent“. Tímto výrokem, založeným na důvěryhodné analýze se však Martin Pecina výrazně liší od svého předchůdce, který tvrdil, že k fúzi těchto dvou podniků nemůže dojít z důvodu potencionálního dominantního postavení, které by mohlo způsobit omezení soutěže a tím pádem i ohrožení spotřebitelů. Rozpor s Bednářovými údaji je však způsoben tím, že je na trhu větší konkurence než v roce 2001.

Úřad však toto spojení omezil určitými podmínkami, a to například, že KMV musí po dobu pěti let na trhu zachovat stávající obchodní značky, tak je zajištěno, že Poděbradka po tuto dobu z trhu nezmizí. KMV a Poděbradka se musí také chovat jako

nezávislé entity v otázkách jednání o cenách dodávek s odběrateli a nemusí se snížit současný podíl nápojů nižší cenové kategorie.

Velké obavy o budoucí vývoj na trhu minerálních vod v České republice mají především konkurenční firmy Karlovarská Korunní kyselka, Kofola a Coca-Cola.

Nejvíce jsou postiženy společnosti, které na minerálkách zakládají svůj obchod, což je právě společnost Karlovarská Korunní kyselka. Ředitel pro strategii této firmy však již uvažuje o napadení této fúze s argumenty, že se omezí konkurence a zvýší ceny, což bude mít velký negativní dopad na spotřebitele.

6.2. Gillette a Procter&Gamble ***(schválení s výhradou)***

V roce 2005 Evropská komise schválila převzetí výrobce spotřebního zboží Gillette americkou společností Procter&Gamble. P&G nabízel za převzetí tohoto výrobce až částku 57 miliard dolarů (1,5 bilionů Kč). Předpokládá se, že sloučený podnik bude mít roční tržby kolem 60 miliard dolarů. Evropská komise fúzi schválila, ale vyhradila si jisté podmínky, které firma P&G musela splnit. Hlavní podmínkou byl prodej výroby bateriových kartáčů. I s těmito podmínkami byla nakonec fúze na valné hromadě schválena valnou většinou hlasů akcionářů obou firem.

Po splnění těchto podmínek se obě firmy sloučily a vytvořily tak na trhu největšího výrobce spotřebního zboží na světě. Tento nový podnik vyrábí například pleny Pampers, čistící přípravky Tide, zubní pastu Crest, baterie Duracell, holící strojky Braun a holící systémy Gillette.

Evropská komise musela tento případ velmi důkladně prostudovat a pečlivě prozkoumat zda sloučení výše uvedených podniků nezpůsobí omezení hospodářské soutěže na trhu. Podle zprávy Evropské komise: „Průzkum trhu však ukázal, že ani po transakci nebudou tyto podniky v pozici, kdy by mohly maloobchodním prodejcům stanovovat takové podmínky, které by nebyly v neprospěch zákazníka“.

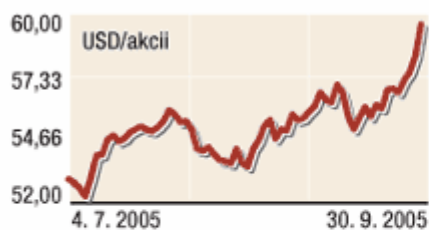
Výše uvedené sloučení podniků však skýtá i nemalé obtíže na trhu práce. Velikou nevýhodou způsobenou touto transakcí je skutečnost, že téměř 6000 zaměstnanců přišlo o práci.

Společnost se také potýká s nutností vyrovnat se s odlišnou podnikovou kulturou firmy Gillette a umět se jí přizpůsobit.

Níže jsou uvedeny data obou fúzujících společností před jejich sloučením.

tabulka 4: finanční údaje společnosti Procter&Gamble

Procter & Gamble

Burzovní data (v USD)

Kurs akcií k 30. 9. 2005	59,46
Max./min. za 12 měsíců	59,46/50,53
Změna od počátku roku	7,95 %

Data k 31. 6. 2005 (v mil. USD)

Tržby	56 741
Provozní zisk	10 927
Čistý zisk	7 257
Počet zaměstnanců	110 000

Další údaje

Zisk na akcii	2,7 USD/akcie
Výnos vlastního kapitálu	19,6 %

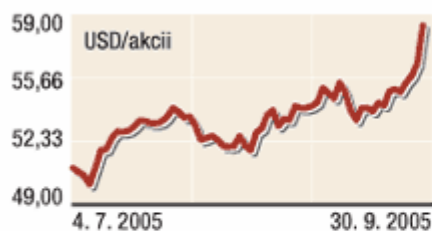
Hlavní akcionáři (v %)

PG Retirement Trust	4,7
Barclays Bank	3,7

ZDROJ: BLOOMBERG

tabulka 5: finanční údaje společnosti Gillette

Gillette

Burzovní data (v USD)

Kurs akcií k 30. 9. 2005	58,20
Max./min. za 12 měsíců	58,20/39,10
Změna od počátku roku	29,97 %

Data k 31. 12. 2004 (v mil. USD)

Tržby	10 477
Provozní zisk	2 465
Čistý zisk	1 691
Počet zaměstnanců	28 700

Další údaje

Zisk na akcii	1,82 USD/akcie
Výnos vlastního kapitálu	29,1 %

Hlavní akcionáři (v %)

Berkshire Hathaway Inc.	10,1
Fidelity Management	5,6

ZDROJ: BLOOMBERG

6.3. Schlecker a droxi (schválení bez výhrady)

V polovině roku 2005 se rakouská společnost Julius Meinl International rozhodla rozprodat svůj majetek, do kterého patřila i síť prodejen droxi. V této době na český trh vstoupila německá jednička v prodeji drogistických výrobků, diskont Schlecker, který si během velmi krátké doby získal značnou část trhu s tímto zbožím.

Zanedlouho tato německá firma projevila zájem právě o spojení s prodejny droxi. 24. listopadu roku 2006 byl Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže doručen návrh na povolení spojení soutěžitelů ve smyslu §15 zákona č.143/2001 Sb. O ochraně hospodářské soutěže. Společnost Schlecker tímto krokem zamýšlela získat 100% podíl na základním kapitálu společnosti droxi, a.s. a tím pádem i přebrat veškerou kontrolu nad touto společností.

Antimonopolní úřad na začátku roku 2007 bez jakýchkoliv výhrad fúzi podniků schválil a německý koncern Schlecker tak mohl dokončit převzetí sítě drogerií droxi.

Podle mluvčího úřadu Kristiána Chalupy: "Úřad pro ochranu hospodářské soutěže dospěl k závěru, že spojující se soutěžitelé budou i nadále na vymezeném trhu v České republice čelit konkurenci ze strany dalších firem. Mezi ně patří nejen řada specializovaných prodejců drogistického zboží, ale i obchodní řetězce".

Velkou konkurencí je například firma Rossmann, která v roce 2005 měla 95 prodejen a její tržby se meziročně zvýšily o 13%. Čím dál větší podíl na trhu má však i firma dm-drogerie market, která neustále zvyšuje svůj obrat.

25 § 15 Zahájení řízení

(1) Řízení o povolení spojení se zahájí na návrh.

(2) V případech podle § 12 odst. 1, 2 a 5 jsou povinni podat společný návrh na povolení spojení všichni soutěžitelé, kteří se hodlají spojit fúzí, mají nabýt podnik jiného soutěžitele nebo jeho část smlouvou nebo mají získat kontrolu nad společně kontrolovaným podnikem; v případech podle § 12 odst. 3 je povinen podat návrh na povolení spojení soutěžitel, který má získat možnost přímo nebo nepřímo kontrolovat jiného soutěžitele.

(3) Návrh na povolení spojení

a) lze podat i před uzavřením smlouvy zakládající spojení nebo před získáním kontroly nad jiným soutěžitelem jiným způsobem, b) musí obsahovat odůvodnění, doklady osvědčující skutečnosti rozhodné pro spojení a náležitosti stanovené prováděcím právním předpisem (§ 26 odst. 1).

(4) Řízení o povolení spojení je zahájeno dnem, kdy byl Úřadu doručen návrh na povolení spojení obsahující všechny náležitosti podle odstavce 3. Pokud návrh takové náležitosti neobsahuje, může Úřad na základě posouzení doručených podkladů vydat pouze písemné stanovisko, zda se jedná o spojení podléhající povolení podle tohoto zákona a je třeba návrh doplnit.

7. Zpřísnění finančních postihů za porušování antimonopolních pravidel

V roce 2006 se Evropská komise rozhodla, že zpřísní postihy za porušování pravidel hospodářské soutěže. Důvodem zřejmě bylo neustálé porušování těchto pravidel. Toto je jediný nástroj, kterým lze zabránit dalšímu takovému nezákonnému jednání. Jediné čeho firmy chtějí docílit, je v každém případě maximální zisk, ať už je jejich cesta k tomuto konečnému cíli jakákoliv (přes maximalizaci tržní hodnoty firmy, minimalizaci nákladů, zvyšování podílu na trhu, ...). Tyto pokuty tedy zvyšují náklady firem a tím i nepřímo snižují jejich zisk a v neposlední řadě fungují jako preventivní opatření, čímž brání dalšímu antimonopolnímu jednání společností.

Nová pravidla zpřísnují pokyny z roku 1998, kde byla stanovena maximální pokuta v případě porušování pravidel ve výši 10 procent z obrátu za poslední účetní rok. Nově může regulátor stanovit pokutu až do výše 30% z ročních prodejů firmy v té oblasti, ke které se vztahuje porušení antimonopolních pravidel. Taková pokuta bude navíc udělována s ohledem na dobu trvání nesoutěžního chování. Výše roční pokuty bude vynásobena počtem let, po které k nekalému jednání dochází.

Část pokuty navíc tvoří tzv. „vstupní poplatek“, který může být stanoven bez ohledu na dobu trvání nesoutěžního jednání. Dále je také zpřísněn finanční postih pro firmy, které hospodářskou soutěž porušují opakovaně.

Nová pravidla mají sloužit nejen k prevenci, ale mají zvýšit i transparentnost způsobu, jakým evropský regulátor rozhoduje o výši udělené pokuty. Toho má být mimo jiné docíleno jasným stanovením limitů pro udělení pokuty v nových pokynech.

Zcela novým prvkem v postizích proti nesoutěžnímu chování je „vstupní poplatek“. Ten má být uplatněn již tehdy, vstoupí-li firma do kartelové dohody. Nové pokyny umožní regulátorovi potrestat firmu „vstupním poplatkem“ ve výši 15% až 25% ročního obrátu na trhu, jehož se porušení hospodářské soutěže týká.

V případě opakovaného porušení hospodářské soutěže mohou být firmy potrestané více než v minulosti. Zatímco do roku 2006 bylo možné navýšit postih až o 50% v případech, kdy se firma účastnila podobného jednání, nyní je možné zvýšit

pokutu až o 100%, a to v jakémkoliv případě, kdy se firma v minulosti dopustila porušení hospodářské soutěže, tedy nejen v případech podobných.

Nová pravidla vysílají k firmám jasný signál - neporušujte antimonopolní pravidla. Pokud to již uděláte, přestaňte s tím co nejdříve a jakmile již přestanete, nedělejte to znovu.“ „Nebudou-li firmy těmto signálům věnovat pozornost, zaplatí velmi vysokou cenu.“²⁶

8. Sporné kauzy a rozhodnutí soudu

Podniky, které nějakým způsobem vylučují, omezují nebo narušují soutěž na společném trhu by měly být potrestané. Jaké chování a jednání se považuje za protiprávní už jsme si v teoretické části tohoto dokumentu vymezili. Teorie se od praxe však velmi výrazně liší. V některých případech to opravdu komise ani soud nemají v rozhodování jednoduché a musejí přihlížet k mnoha skutečnostem a mnohdy je jejich rozhodnutí dosti subjektivní záležitostí.

V následující části se podíváme na praktické případy, ve kterých rozhodovaly komise a soud v kauzách, které mnohdy byly velmi sporné. Společnosti se často pohybují na hranicích zákona aniž by si uvědomovali jaké jim hrozí následky.

Nejprve je však nutné vymezit pojmy, které jsou součástí soutěžního práva a jejichž pochopení je základem pro hospodářskou soutěž.

Základním pojmem v soutěžním právu je pojem PODNIK, kterým se rozumí „soubor faktorů osobních, věcných i nehmotných, podřízený samostatnému právnímu subjektu, s nimiž sleduje určitý hospodářský cíl, aniž by muselo jít o zisk“²⁷ Podnikem se rozumí fyzická či právnická osoba, a to třeba i osoba veřejného práva, nadace, obce, ale i stát pokud podniká. Podnikem může být i subjekt bez právní subjektivity, pokud je hospodářskou jednotkou.²⁸ Za jednoho soutěžitele může být považováno i více podniků

²⁶ Komisařka pro hospodářskou soutěž Neelie Kroes - tisková konference 28.6.2006

²⁷ viz rozhodnutí Evropské komise ze dne 23.4.1986 ve věci Polypropylene – Úřední věstník L 1986, 230, 1

²⁸ vyplývá z rozhodnutí Evropské komise ze dne 13.12.1985 ve věci Růže - Úřední věstník L 369/1985,9

najednou, pokud se například jedná o koncern mateřské firmy s firmami dceřinými, pak nesoutěžní jednání dceřiné společnosti je přičítáno společnosti mateřské.

Dále je třeba vymežit pojem DOHODA, která ve smyslu soutěžního práva může být jak psaná, tak konkludentně uzavřená. To je však dáno i čl.81 odst.1 smlouvy o založení ES, který se vztahuje na jednání ve shodě.

8.1. *Jednání ve vzájemné shodě*

Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí ve věci č. 48/69 Imperial Chemical Industrie Ltd. V. komise (1972) SbSD 619 provedl jakousi definici znaků jednání ve vzájemné shodě, které není výslovně obsažena v zákoně o ochraně hospodářské soutěže a která může napomoci v řešení sporných případů týkajících se takového problému.

Z výše uvedeného rozhodnutí vyplynulo, že jednání ve vzájemné shodě je určitou koordinací soutěžitelů, kteří se touto formou snaží eliminovat rizika podnikání v hospodářské soutěži.

Pro naplnění skutkové podstaty jednání ve vzájemné shodě se předpokládá následující:

1. Jednání je určitou formou kooperace (koordinace) chování soutěžitelů, které nahradilo jejich nezávislé jednání
2. cílem tohoto jednání je preventivní odstranění jakékoliv pochybnosti o budoucím chování jejich konkurentů
3. přímý nebo nepřímý kontakt mezi soutěžiteli k dosažení této koordinace

8.1.1. Imperial Chemical Industrie

Jednalo se o výrobce, kteří ovládali téměř 80% trhu ve společenství a kteří v určitých časových intervalech zvyšovali současně ceny svých výrobků.

Rozhodnutí soudu **48/69 Imperial Chemical Industrie Ltd. v.komise (1972) SbSD 619:**

„Cílem je vztáhnout zákaz dle tohoto článku (81, ex 85) na formu koordinace mezi podniky, které bez toho, aniž by docílily fáze, kdy je uzavřena smlouva jako taková, vědomě substituují praktickou kooperaci mezi nimi a ohrožují tím soutěž.“ (odst.64)

„... jednání ve shodě nemá všechny elementy smlouvy, ale může, inter alia, vzniknout na základě koordinace, která se stane evidentní z jednání účastníků.“ (odst.65)

„I když paralelní jednání (podrobněji o problematice paralelního jednání a oligopolu viz. Následující rozsudek níže) nemůže být samo identifikováno s jednáním ve shodě, může nicméně být stejně tak silným důkazem takové praxe pokud vede k podmínkám soutěže, které nekorespondují s normálními podmínkami na trhu, s ohledem na charakter produktů, velikost a počet podniků, a rozsah zmíněného trhu.“(odst. 66)

„Toto je speciálně případ pokud paralelní jednání je takové, že umožní zúčastněným stranám se pokusit stabilizovat ceny na úrovni rozdílné od té, ke které by soutěž normálně vedla, a konsolidovat založené pozice ke škodě efektivní svobody pohybu produktů na společném trhu a svobodě spotřebitelů si vybrat dodavatele.“(odst.67)

„Proto otázka, zda došlo k jednání ve shodě v tomto případě může být správně vymezená pokud důkazní materiál... bude vyhodnocen nikoliv v izolaci, ale jako celek s ohledem na specifické rysy trhu daných produktů.“ (odst.68)

V některých případech může být velmi obtížné odlišit, kdy se jedná o jednání ve shodě a kdy o čistě nezávislé reakce. Každá kauza a každý případ tak musí být prozkoumán individuálně a tam, kde by se mohlo zdát, že se soutěžitelé dopouštějí protiprávního jednání, tam se může jednat například pouze o takové chování, kterým se subjekt snaží neztratit podíl na trhu.

8.2. Fúze

8.2.1. Advokáti a účetní

V některých případech je možné ospravedlnit jednání potenciálně porušující hospodářskou soutěž.

V rozhodnutí **C-309/99 Wouters, Savelbergh, Price Waterhouse Belastingadviseurs (2002) SbSD 1-1577** soud hodnotil zákaz propojení advokátů a účetních formou partnerských společností. Soud při rozhodování přihlížel také k cílům této společnosti, hlavním z nich bylo především zajištění poskytnutí právních služeb spotřebiteli a řádného výkonu spravedlnosti s nutnými garancemi ve vztahu k integritě a zkušenosti.

Podobně se bude postupovat u dalších případů, tedy nebude se jednat podle čl. 81 smlouvy o ES pokud podniky přispějí k určitému hospodářskému pokroku a spotřebitel získá přiměřený podíl na výhodách z těchto pokroků vyplývajících.

8.3. Zneužívání dominantního postavení

8.3.1. United Brands

Společnost United Brands omezila dodávku banánů dánskému distributorovi Olsen, když tato firma odebírala více konkurenčních banánů firmy Dole.

I v tomto případě musel zasahovat soud a posuzovat, zda se firma United Brands dostala do rozporu se zákonem či nikoliv.

Sodní rozhodnutí **27/76 United Brands Company a United Brands Continental BV v. komise (1978) SbSD 207** zní následovně:

„Podnik v dominantním postavení ... nemůže přestat dodávat dlouhodobému odběrateli, který následuje obchodní zvyklosti, pokud objednávky odběratele nevybočí z normálu.“ (odst.182)

„Fakt, že podnik je v dominantním postavení jej nemůže připravit o nárok chránit své obchodní zájmy, pokud jsou atakovány, a že takovému poniku musí být povoleno učinit rozumné kroky (reasonable steps) jaké uzná za vhodné chránit své zájmy, takové jednání ale nemůže být tolerováno pokud jeho skutečným účelem je

posílit dominantní postavení a zneužít jej“ (odst.189). Soud tedy nakonec potvrdil zneužití dominantního postavení firmy United Brands.

8.3.2. Commercial Solvents Corporation (CSC)

Firma CSC jako dominantní výrobce aminobutanolu ve společenství odmítla dodávat tuto látku firmě Zoja, která z této látky vyráběla ethambutol. Bez tohoto meziproduktu byla vážně ohrožena existence firmy Zoja.

Rozhodnutí 6 a 7/73 Instituto Chemioterapico Italiáni S.p.A. a Commercial Solvents Corporation v. Komise (1974)SbSD 223:

„Podnik v dominantním postavení, pokud se týče výroby surovin, a tím jeho schopnost kontrolovat dodávky derivátů výrobcům, protože se rozhodl sám zpracovávat tyto deriváty (v soutěži se svými bývalými odběrateli), nemůže jednat tak, aby eliminoval jejich soutěž, tj. v tomto případě by došlo k eliminaci jednoho z předních výrobců ethambutolu na společném trhu...“ (odst.25)

8.3.3. Benzine en Petroleum (BP)

Podstata této kauzy spočívá ve skutečnosti, že firma BP omezila dodávky svému občasnému odběrateli (firmě ABG) o 73 procent, přičemž jeho stálým odběratelům omezila dodávky pouze o 60%.

Z rozhodnutí soudu č. **77/77 Benzine en Petroleum Handesmaatschappij BV a další v.Komise (1978) SbSD 1511** vyplývá, že v tomto případě nedošlo ke zneužití dominantního postavení firmy. Firma BP byla nucena omezit dodávky svým odběratelům z důvodu restrukturalizace firmy. Firma ABG byla v té době pouze občasným odběratelem a proto se firma BP nedopustila protiprávního jednání.

Lze zde nalézt 3 různé odlišnosti těchto dvou posledních kauz:

1. Zoja byla stálým odběratelem nikoliv pouze občasným jako firma ABG, navíc firma ABG byla předem informována o snížení dodávek v rámci restrukturalizace firmy BP a měla tedy dostatek možností a času obrátit se na jiné zdroje.
2. Zánik společnosti Zoja (která byla hlavním producentem Ethambutolu) by mělo vliv na strukturu trhu. Eliminace malého odběratele ABG by však trh neohrozila.

3. Jedním z hlavních důvodů proč soud rozhodl v neprospěch společnosti CSC byl i fakt, že se svým jednáním pokoušela vniknout na trh, na kterém doposud působila firma Zoja. Společnost BP žádný takový úmysl neměla.

9. Mechanismus Evropské komise

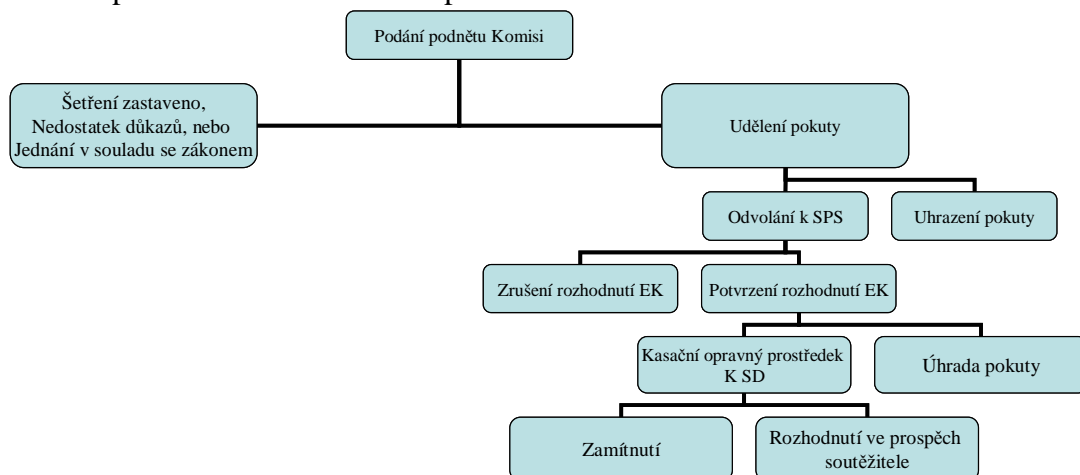
Podle článku 85 Smlouvy ES jsou Komise a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže pověřeny dozíráním na plnění těchto ustanovení a jsou taktéž oprávněny při jejich trvajícím porušení vydat příslušné rozhodnutí.

K tomu, aby EK ve všech případech spolehlivě a rychle zjistit skutkový stav, musí mít pochopitelně dostatečné prostředky. Může požadovat nezbytné informace od vlád a jiných orgánů členských států, od podniků a podnikatelských sdružení, může také provádět všeobecný průzkum celých odvětví hospodářství, provádět šetření na místě z pomoci orgánů příslušného státu,...

V průběhu šetření se musí podniky podrobit požadavkům EK, jinak jim mohou být uloženy pokuty za ztěžování nebo znemožňování práce Komise.

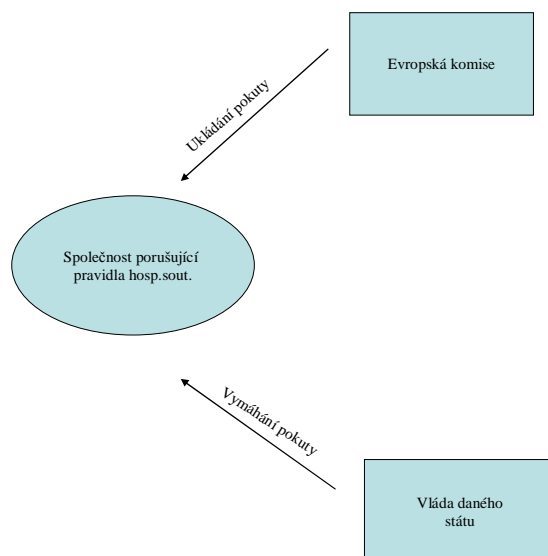
Pokud EK shledá soutěžitele vinným, pak mu udělí přiměřenou pokutu. Společnost pak buď takovýto návrh respektuje a pokutu uhradí, nebo vznesе žalobu k soudu první instance, čímž napadá návrh EK. Soud pak může dát soutěžiteli za pravdu zrušit rozhodnutí EK, nebo rozhodnutí EK potvrdit.

V případě, že soutěžitel u soudu prvního stupně neuspěje, může se ještě obrátit na soudní dvůr, ke kterému podá kasační opravný prostředek. Tímto opravným prostředkem se společnost může domoci částečného zrušení rozsudku Soudu první instance a snížení výše pokuty. V horším případě pak Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítne a potvrdí rozhodnutí soudu první instance.

10. Pokuty Evropské komise

Evropská komise odpovídá pouze za ochranu hospodářské soutěže v rámci Evropské unie a může tedy ukládat i peněžité tresty a to jednotlivcům i firmám, neodpovídá však už za vymáhání těchto pokut. To už je záležitost vlády daného státu (viz diagram). Tato vláda je pak také povinna respektovat rozhodnutí Komise. Jestliže Komise konstatovala porušení hospodářské soutěže, přičemž viník pokračuje i nadále, pak Evropská komise může zmocnit členské státy k nápravě.

10.1 Evropský přístup versus Americký přístup

Mezi evropským a americkým přístupem k ochraně hospodářské soutěže je veliký rozdíl. Zatímco Americký antimonopolní úřad sleduje pouze to, zda v rámci hospodářské soutěže nebyla narušena možnost dalších firem vstoupit na trh (tzn. Strana nabídky), komise Evropské unie se zabývá také stranou poptávky (tzn. Ochranou spotřebitelů). Ochrana soutěže není pod exkluzivními kompetencemi EU, neboť jde o povinnost každého státu, jen v případě, že jsou narušeny zájmy subjektu spadajícího pod jurisdikci jiné země, pak řešení přechází na ES.“²⁹

11. Praktické rady

11.1. Co by měla dělat firma zjistí-li, že porušuje pravidla?

Pokud firma zjistí, že svým chováním porušuje zákon, měla by v první řadě své jednání a smluvní vztahy uvést do souladu s právními předpisy. To však neznámá, že už nemůže být sankcionována ÚOHS, či ještě hůře Evropskou komisí.

Pokud již s firmou bylo zahájeno řízení, může společnost sama navrhnout, že své jednání a smluvní vztahy určitým způsobem uzpůsobí. Tím může být docíleno nižší pokuty a zamezení nepředvídatelných zákazů, které mnohdy mohou mít vážnější dopad na fungování firmy.

Zákazy a sankce ze strany ÚOHS však nejsou jediná hrozba, existuje i nebezpečí žalob na náhradu škody. Takovéto náhrady škody pak mohou i několikanásobně přesáhnout sankce od ÚOHS. Riziko náhrady škody je v ČR zatím pouze teoretické, ale v rámci EU začíná čím dál více nabývat na významu. Jednou ze zemí, kde jsou tyto žaloby velmi časté, je například USA.

Dále by si měla společnost uvědomit, že jakékoliv její jednání na trhu může mít fatální důsledky a silně ovlivnit dobré jméno firmy. V neposlední řadě je také důležité myslet na to jak předejít, či v důsledku napravit negativní publicitu. Společnost může například jako plošné odškodnění nabídnout svým zákazníkům slevy, nebo jiné výhody (volné minuty zdarma,...)

11.2. Co dělat, pokud se firma stane obětí porušování pravidel?

Pokud firma zjistí, že se stala obětí zakázaného jednání, měla by využít veřejnoprávního, či soukromoprávního postupu, jak se mu bránit.

Pokud se rozhodne využít postupu VEŘEJNOPRÁVNÍHO, pak může podat podnět k ÚOHS, aby takové jednání prošetřil, zakázal, či sankcionoval. Nyní dokonce mají české subjekty možnost podat stížnost na protisoutěžní jednání, ke kterému dochází v ostatních státech EU. Jakýkoliv český subjekt si tak může u ÚOHS stěžovat například na kartelovou dohodu v Polsku. Jednou z nevýhod veřejnoprávního postupu je fakt, že postižený subjekt nemá nárok na to, aby ÚOHS řízení z jeho podnětu zahájil.

V rámci SOUKROMÉHO PRÁVA pak může firma využít možnosti neplnění dohody, která je v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, protože takováto dohoda je neplatná. Dále existuje také možnost žalovat na náhradu škody, která poškozenému

vznikla. Proto je například možné požadovat náhradu za zisk, který by jinak firmě náležel, neměla-li by zvýšené náklady na suroviny, jejichž cena byla vyšší, kvůli existenci kartelové dohody mezi dodavateli.

11.3. Může o náhradu škody žádat i účastník zakázané dohody?

O náhradu škody může dokonce žádat i subjekt, který se zakázaných dohod účastní. V některých případech je to dokonce pro subjekt nezbytné, a to z existenčních důvodů. Každý ze subjektů, účastnících se protisoutěžního jednání má totiž jiné ekonomické postavení. Subjekty, které jsou ekonomicky slabší, se pak mohou domáhat náhrady škody na ekonomicky silnějších stranách zakázané dohody.³⁰

11.4. Kontrola ze strany ÚOHS

ÚOHS má velmi širokou škálu nástrojů, jak si opatřit informace o firmě a jejím protisoutěžním jednání. Může také využít možnosti prohlídky prostor firmy, což zpravidla učiní bez jakéhokoliv předchozího upozornění a varování.

V takovéto situaci je pro firmu velmi důležité znát svá práva a povinnosti. Proto jsou v následující tabulce přehledně seskupena práva a povinnosti, které mají a nemají subjekty při kontrole ÚOHS.

³⁰

Případ C-453/99, Courage V. Crehan – publikováno v roce 2001

tabulka 6: práva a povinnosti subjektů při kontrole ÚOHS

Subjekt má právo	Subjekt nemá právo	Subj. má povinnost	Subj. Nemá povinnost
Požadovat od ÚOHS důvod a účel šetření	Bránit ÚOHS v prohlídce subjektu	Spolupracovat s pracovníky ÚOHS,	Odpovědět na všechny otázky ihned
Na to, aby se šetření účastnil právní zástupce subjektu	Nutit pracovníky ÚOHS na vyčkání příchodu právního zástupce subjektu	Poskytnout veškeré potřebné dokumenty	Poskytovat korespondenci mezi subjektem a advokátem
Svou výpověď kdykoliv doplnit o další údaje a informace		Poskytnout ÚOHS pravdivé informace týkající se činnosti subjektu	Vypovídat v případě, že by tak sobě, či osobám blízkým způsobil nebezpečí trestního stíhání.
Požadovat od ÚOHS písemný protokol o provedené prohlídce, který by měl obsahovat i seznam poskytnutých dokumentů			Umožnit pracovníkům ÚOHS v prohlídce jiných než obchodních prostor (například bytů statutárních orgánů) bez předložení soudního rozhodnutí svolující k takové prohlídce

11. Závěr

Fungování hospodářské soutěže je jednou z priorit společného evropského trhu. Politiku ochrany hospodářské soutěže je třeba zajistit především proto, aby daná ekonomika měla schopnost obstát v konkurenčním prostředí, potažmo schopnost dlouhodobého růstu. Někdy se však můžeme setkat i s názorem, že tato politika může ve skutečnosti hospodářskou soutěž sama omezovat, protože v mnoha případech dochází k trestání úspěšných a rostoucích podniků, které díky svým schopnostem a dovednostem získávají výraznější postavení na trhu.

Stěžejním prvkem tržní rovnováhy je bezesporu konkurence, která neustále pročišťuje trh od méněschopných a uvolňuje prostor pro schopnější. Konkurenční

prostředí tedy nemůžeme chápat jako destruktivní jev, ale spíše jako prostředek zdravé a prosperující ekonomiky.

Hospodářskou soutěž je třeba stimulovat tak, aby soutěžitele motivovala a spotřebiteli dala právo volby.

Zabezpečení srovnatelných podmínek pro všechny ekonomické subjekty však není v silách trhu. Pro zajištění „fair competition“ je nezbytným předpokladem kooperace státu. Najít správnou míru zásahů do ekonomiky je ale velmi obtížné. Z historie států socialistického bloku jsme se poučili o tom, že přílišný zásah státu vede pouze k zastarávání ekonomických subjektů a ztrátě konkurenceschopnosti.

Jak již bylo několikrát zmíněno, konkurenci na trhu můžeme přirovnat k jakési soutěži, kde se soutěžitelé snaží dosáhnout svého cíle všemi možnými způsoby a prostředky. Velmi často se uchylují i k nezákonným a zakázaným praktikám ve víře, že se vyhnou pokutě, která jim hrozí, nebo že takovéto jednání jim přinese několikanásobně vyšší výnos, než je náklad z případné pokuty. To je také jeden z důvodů proč takové firmy jako Microsoft porušují hospodářskou soutěž soustavně a neustále.

Jednou z možností jak docílit respektování pravidel hospodářské soutěže je zpřísnění pokuty za nesoutěžní jednání, což se stává v posledních letech realitou.

Snaha maximalizovat své výnosy, minimalizovat náklady a být o krok před konkurencí je přirozené chování všech subjektů. Je pak už je otázkou etiky a morálky jakou cestu si pro dosažení těchto cílů každý z nich zvolí.

Summary

The objective of my dissertation is mainly to introduce the problems of economic competition to the readers and to refer to the incidents of anti-competitive practices. In the introduction I defined the European Community from the historical aspect and I named all the legislative rules and contracts, that are pivotal to the European Community. In order to define in more profound terms I applied myself to Treaty of the establishment of the European community (articles 81 and 82 EC).

Moreover, the readers can gain insights into various forms of violating the rules of economic competition such as abuse a position of dominance, dumping, mergers and acquisition, cartels, developing countries, ect.

The practical part is based on the most serious anti-competitive practices in the European Community, which was handled by the European Commission, European Court of First Instance and by the antimonopol offices.

At the end of my work, there are some practical tips for the companies, which either consciously or unconsciously behave anti-competitively which influences the common European market.

The main sources of my dissertation were the basic treaties of the European Community, the Treaty of Maastricht, the Treaty of Amsterdam and treaty of Nice.

The main terms:

Economic competition,

Anticompetitive practices,

Cartels,

Abuse a position of dominance,

Mergers and acquisition,

Treaty of the European Community

Abstrakt

Smyslem mé práce bylo především uvést čtenáře do problematiky hospodářské soutěže v rámci EU a poukázat na případy protisoutěžního jednání. V úvodu jsem Evropskou Unii vymezila z historického pohledu a uvedla jsem i veškeré právní normy a smlouvy, které jsou pro EU klíčové. Za účelem hlubšího vymezení Evropského soutěžního práva, jsem se podrobněji věnovala především Smlouvě o založení ES (člámkům 81 a 82 SES). Dále se čtenář může v této práci blíže seznámit s různými formami porušování pravidel hospodářské soutěže, jako jsou zneužívání dominantního postavení, fúze firem, dumping, státní podpory, uzavírání kartelových dohod či jednání ve shodě.

V praktické části jsem vycházela ze studie nejzávažnějších porušení hospodářské soutěže, kterými se zabývaly Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Evropská komise a Evropský soud první instance. V závěru je několik praktických rad pro firmy, které se vědomě či nevědomě dopouští protisoutěžního jednání ovlivňujícího společný evropský trh.

Hlavními zdroji mé práce byly základní dohody a smlouvy Evropské Unie, a to především smlouvy o založení ES, Maastrichtská smlouva, Amsterdamská smlouva a smlouva z Nice.

Základní pojmy:

Hospodářská soutěž,

Protisoutěžní jednání,

Kartelové dohody,

Zneužívání dominantního postavení,

Fúze firem,

Smlouva o založení ES

Zdroje

Tichý, L. a kol.: Evropské právo, , 2. vyd.; Praha: C.H.Beck, 2004

Poillot-Peruzzetto, S. Luby, M. Svoboda, P. Evropské právo a podnik, Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství, ISBN 80-7201-384-X,

Janatka, F. a kol. Obchod v rámci Evropské Unie a obchodní operace mimo členské země EU, Praha: ASPI Publishing, 2004, ISBN 80-7357-006-8,

Zahradník, P. Vstup do Evropské Unie. Přínosy a náklady konvergence. 1.vyd.; Praha: C.H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-472-4,

Dědič, J. Čech, P. Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1.květnu 2004 v obchodním právu změnilo? , Praha 2004, ISBN 80-7273-105-X,

Týč, V. Základy práva Evropské unie pro ekonomy, , Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství, 2004, ISBN 80-7201-478-1,

Šmejkal, V. a kol. Jak obstát v Evropě. Praha: HK ČR, 2000, ISBN 80-9009-977-7,

Evropská unie blíže podnikatelům, Praha: Centrum pro evropskou integraci při Hospodářské komoře ČR, 2005, dostupné [online]:

www.euroskop.cz/admin/gallery/3/79c32ccd1a9f0b731d22543b86fcb0c1.pdf

Kučerová,I. Ochrana hospodářské soutěže v Evropské unii, dostupné [online]:
veda.fsv.cuni.cz/doc/kucerova.doc

Webové stránky:

www.europa.eu

eur-lex.europa.eu,

www.microsoft.com

www.euroskop.cz

www.euractiv.cz

www.ipravnik.cz

www.vokac.cz

www.compet.cz

Seznam tabulek

tabulka 1: počty antidumpingových a antisubvenčních šetření	27
tabulka 2 Pokuty Telecomu za protisoutěžní jednání	38
tabulka 3: Pokuty RWE TRANSGAS za protisoutěžní jednání	39
tabulka 4: finanční údaje společnosti Procter&Gamble.....	46
tabulka 5: finanční údaje společnosti Gillette.....	46
tabulka 6: práva a povinnosti subjektů při kontrole ÚOHS	58

Seznam příloh

Příloha č. 1	Výňatek ze Smlouvy o založení uhlí a oceli
Příloha č. 2.....	Výňatek z Euratom
Příloha č. 3.....	Výňatek ze SES
Příloha č. 4.....	Finanční údaje Microsoftu
Příloha č. 5.....	Kritéria konvergence
Příloha č. 6.....	Rozhodnutí ÚOHS
Příloha č. 7.....	Rozhodnutí EK
Příloha č. 8.....	Rozhodnutí SPS

Výňatek ze smlouvy o založení evropského společenství uhlí a oceli (1951)

Kapitola VI

Dohody a koncentrace

• Článek 65 **Zákaz kartelových dohod; schválení; pokuty**

1. Jsou zakázány veškeré dohody mezi podniky, veškerá rozhodnutí sdružení podniků a veškeré dohodnuté praktiky, které by přímo nebo nepřímo směřovaly k vyloučení, omezení nebo zkreslení normálního působení volné soutěže na společném trhu, a to zejména:

- a) ke stanovení nebo určování cen;
- b) k omezování nebo kontrolování výroby, technického rozvoje nebo investic;
- c) k rozdělování trhů, výrobků, zákazníků nebo zdrojů dodávek.

2. Komise však u určitých výrobků dohody o specializaci nebo dohody o společném nákupu nebo prodeji schválí, jestliže uzná:

- a) že tato specializace nebo tyto společné nákupy a prodeje přispějí k významnému zlepšení ve výrobě nebo distribuci příslušných výrobků;
- b) že příslušná dohoda je podstatná pro dosažení těchto účinků, ani by působila větší omezení, než to její předmět vyžaduje, a
- c) že nemůže příslušným podnikům umožnit, aby určovaly ceny, kontrolovaly nebo omezovaly výrobu nebo odbytiště podstatné části těchto výrobků na společném trhu nebo se vyhnuly účinné soutěži jiných podniků na společném trhu.

Uzná-li Komise, že určité dohody jsou co do své povahy a svých účinků přesně obdobné dohodám právě zmíněným, přihlížejíc zejména k uplatňování tohoto odstavce na podniky distribuční, schválí je, uzná-li, že vyhovují stejným podmínkám.

Souhlas lze dát s určitými podmínkami a na omezenou dobu. V tomto případě Komise souhlas jednou nebo vícekrát obnoví, jestliže zjistí, že v době tohoto obnovení jsou stále ještě splněny podmínky uvedené v odstavcích a) a c).

Komise souhlas odvolá nebo jeho podmínky změní, jestliže uzná, že v důsledku změny okolností dohoda uvedeným podmínkám již neodpovídá nebo že skutečné důsledky této dohody nebo jejího provádění odporují podmínkám požadovaným k jejímu schválení.

Rozhodnutí obsahující udělení, obnovení, pozměnění, odmítnutí nebo odvolání souhlasu, jakož i jejich odůvodnění budou zveřejňována, aniž se v takovém případě uplatní omezení stanovená v článku 47.

3. Komise si může v souladu s ustanoveními článku 47 opatřovat veškeré informace nutné k provádění tohoto článku, a to buď na zvláštní žádost zaslanou příslušným stranám, nebo na základě nařízení, v němž je stanoveno, jaké dohody, rozhodnutí nebo způsoby praxe jí mají být sdělovány.

4. Dohody nebo rozhodnutí zakázané na základě odstavce 1 tohoto článku jsou od počátku neplatné a nelze se jich dovolávat před soudy členských států.

Komise je výlučně příslušná, s výhradou žaloby k Soudnímu dvoru, rozhodovat o souladu uvedených dohod a rozhodnutí s ustanoveními této smlouvy.

5. Podnikům, které by uzavřely dohodu od počátku neplatnou, prováděly nebo pokusily se provádět cestou arbitráže, penále, bojkotu nebo jakýmkoli jiným způsobem od počátku neplatnou dohodu nebo rozhodnutí, anebo dohodu, jejíž schválení bylo odmítnuto nebo odvoláno, anebo které by získaly výhodu v důsledku informací vědomě nepravdivých nebo zkreslených, nebo které by používaly praxe odporující ustanovením odstavce 1, může Komise ukládat pokuty a pořádkové tresty rovné nejvýše dvojnásobku obratu dosaženého u výrobků, které jsou předmětem dohody, rozhodnutí nebo praxe odporujících ustanovením tohoto článku, a to bez újmy, jestliže tímto předmětem je omezení výroby, technického rozvoje nebo investic, vyměření dávky z maxima takto určeného ve výši 10 procent ročního obratu příslušných podniků, jde-li o pokuty, a 20 procent denního obratu, jde-li o pořádkové tresty.

• Článek 66 **Koncentrace podniků; opatření**

1. Předchozímu souhlasu Komise podléhá s výhradou ustanovení odstavce 3 každá operace, která sama o sobě ve svých přímých nebo nepřímých důsledcích působí na územích uvedených v odstavci 1 článku 79 činností některé osoby nebo některého

podniku, některé skupiny osob nebo podniků, koncentraci podniků, z nichž alespoň jeden podléhá článku 80, ať se již tato operace týká téhož výrobku nebo výrobků různých, ať se provádí cestou fúze, získání akcií nebo částí aktiv, půjček, kontraktů nebo jakýmkoli jiným prostředkem kontroly. K provedení právě uvedených ustanovení vymezí Komise v nařízení, vydaném po konzultaci s Radou, skutkové znaky kontroly podniku.

2. Komise udělí souhlas v předchozím odstavci zmíněný, jestliže uzná, že zamýšlená operace nedá příslušným osobám nebo podnikům, pokud jde o příslušný výrobek nebo výrobky podléhající jeho pravomoci, možnost:

- na podstatné části trhu těchto výrobků určovat ceny, kontrolovat nebo omezovat výrobu nebo distribuci nebo překážet účinné soutěži;
- anebo obcházet, zejména vytvořením postavení uměle privilegovaného a zahrnujícího podstatnou výhodu pokud jde o přístup ke zdrojům a odbytištím, pravidla soutěže vyplývající z provádění této smlouvy.

Při hodnocení tohoto skutkového stavu přihlíží Komise v souladu se zásadou nediskriminace, vytyčenou v článku 4 odstavec b), k důležitosti podniků téhož druhu existujících ve Společenství, a to v míře, kterou považuje za nezbytnou, aby byly vyloučeny nebo napraveny nevýhody vyplývající z nerovnosti v podmínkách soutěže.

Komise může vázat souhlas na jakékoli podmínky, které uzná za potřebné pro účely tohoto odstavce.

Dříve než se vysloví o některé operaci týkající se podniků, z nichž alespoň jeden nepodléhá článku 80, Komise si opatří připomínky příslušné vlády.

3. Z povinnosti opatřit si předběžný souhlas vyjme Komise ty kategorie operací, které podle ní vzhledem k významnosti aktiv nebo podniků, jichž se týkají, spolu s povahou koncentrace, kterou uskutečňují, musí být pokládány za vyhovující podmínkám odstavce 2. Nařízení, vydané za tím účelem na základě souhlasného názoru Rady, stanoví též podmínky, na něž se toto vynětí váže.

4. Bez újmy provádění článku 47 vůči podnikům, které podléhají její pravomoci, si může Komise buď nařízením vydaným po konzultaci s Radou a určujícím povahu operací, které jí mají být oznamovány, anebo zvláštní žádostí zaslanou příslušným osobám v rámci tohoto nařízení opatřovat od fyzických nebo právnických osob, které získaly nebo přeskupily či mají získat či přeskupit dotčená aktiva nebo práva, zajišťovat

veškeré informace, nutné k provádění tohoto článku, o operacích způsobilých vyvolat účinky zmíněné v bodě 1.

5. Jestliže došlo k určité koncentraci, která podle Komise byla provedena v rozporu s ustanoveními odstavce 1, vyhovuje však podmínkám uvedeným v odstavci 2, bude Komise schválení této koncentrace vázat na podmínku, že osoby, které získaly nebo seskupily dotčená práva nebo aktiva, zaplatí pokutu stanovenou v odstavci 6 bodě 2, přičemž její výše nesmí být menší než polovina maxima v uvedeném bodě stanoveného v případě, kdy je jasně patrné, že zmocnění vyžádáno být mělo. Nebude-li tato pokuta zaplacená, přijme Komise opatření stanovená dále pokud jde o koncentrace uznané za neoprávněné.

Jestliže došlo ke koncentraci, která podle Komise neodpovídá obecným nebo zvláštním podmínkám, jimž by souhlas na základě odstavce 2 podléhal, konstatuje zdůvodněným rozhodnutím protiprávnost této koncentrace, a když před tím dotčeným umožnila předložit jejich připomínky, nařídí rozdělení podniků nebo aktiv neoprávněně sloučených anebo zrušení společné kontroly, jakož i přijme veškerá jiná opatření, která považuje za potřebná k obnovení samostatného provozu příslušných podniků nebo aktiv a obnovení normálních podmínek soutěže. Každá osoba přímo dotčená může proti těmto rozhodnutím podat žalobu za podmínek uvedených v článku 33. Výjimkou z tohoto článku je Soudní dvůr plně příslušný zhodnotit, zda provedená operace má povahu koncentrace ve smyslu odstavce 1 tohoto článku a nařízení k provedení tohoto bodu vydaných. Tato žaloba má odkladný účinek. Může být podána teprve poté, co byla nařízena výše zmíněná opatření, ledaže by Komise byla srozuměna s podáním zvláštní žaloby proti rozhodnutí prohlašujícímu operaci za protiprávní.

Komise může kdykoli a s výhradou případného uplatnění ustanovení odstavce 3 článku 39 přijmout ochranná opatření, která považuje za nutná k ochraně zájmů soutěžících podniků nebo třetích osob, nebo dát podnět k takovým opatřením, a zabránit každé akci, která by mohla bránit provádění těchto rozhodnutí. S výhradou opačného rozhodnutí Soudního dvora nemají žaloby odkladný účinek pokud jde o předběžná opatření takto nařízená.

Komise stanoví zúčastněným k provedení svých rozhodnutí přiměřenou lhůtu, po jejímž uplynutí může ukládat denní pořádkové pokuty do výše jednoho promile hodnoty příslušných práv nebo aktiv.

Kromě toho, nesplní-li zúčastnění své závazky, přijme Komise sama exekuční opatření, přičemž může zejména suspendovat výkon práv spojených s aktivy neoprávněně nabytými, dát podnět ke jmenování nuceného správce těchto aktiv soudem, zařídit jejich nucený prodej za podmínek šetřících oprávněné zájmy jejich vlastníků, zrušit vzhledem k fyzickým nebo právnickým osobám, které v důsledku protiprávní operace příslušných práv nebo aktiv nabyly, akty, rozhodnutí nebo usnesení řídicích orgánů podniků podřízených kontrole protiprávně zřízené.

Komise je kromě toho oprávněna dávat příslušným členským státům doporučení nutná k tomu, aby v rámci vnitrostátních právních řádů bylo zajištěno provedení opatření stanovených v předchozích člácích.

Při výkonu svých pravomocí přihlíží Komise k právům třetích osob, nabytým v dobré víře.

6. Komise může ukládat pokuty do výše:

- 3 procent hodnoty aktiv, jež jsou nebo mají být získána nebo přeskupena, fyzickým nebo právnickým osobám, které by nesplnily závazky uvedené v odstavci 4;
- 10 procent hodnoty nabytých nebo přeskupených aktiv fyzickým nebo právnickým osobám, které by nesplnily závazky uvedené v odstavci 1, přičemž toto maximum se po dvanácti měsících, následujících po provedení operace, zvyšuje o jednu čtyřadvacatinu za každý další měsíc uplynulý od doby, kdy Komise konstatovala porušení,
- 10 procent hodnoty aktiv, jež jsou nebo mají být získána nebo přeskupena, fyzickým nebo právnickým osobám, které získaly nebo se pokusily získat výhodu ustanovení stanovených v odstavci 2 pomocí nepravdivých nebo zkreslených informací;
- 15 procent nabytých nebo přeskupených aktiv podnikům podřízeným jeho pravomoci, které by se účastnily nebo propůjčily k provádění operací odporujících ustanovením tohoto článku.

Osoby, které jsou předmětem sankcí stanovených v tomto odstavci, jsou oprávněny podat žalobu k Soudnímu dvoru za podmínek článku 36.

7. Jestliže Komise uzná, že veřejné nebo soukromé podniky, které právně nebo fakticky mají nebo získávají na trhu některého výrobku podléhajícího její pravomoci dominující postavení, jež je chrání před účinnou soutěží na podstatné části společného trhu, využívají tohoto postavení k účelům odporujícím cílům této smlouvy, doporučí jim vše potřebné, aby se zabránilo, že tohoto postavení nebude k takovým účelům využíváno.

Nebudou-li tato doporučení v přiměřené lhůtě uspokojivě provedena, stanoví Komise rozhodnutím přijatým po slyšení příslušné vlády a pod sankcemi podle článků 58, 59 a 64 prodejní ceny a podmínky, jež má příslušný podnik uplatňovat, programy výroby nebo programy dodávek, jež má provádět.

Kapitola VII

Porušování podmínek soutěže

• Článek 67 Opatření ovlivňující soutěž

1. Každé opatření některého členského státu, které by mohlo mít citelný vliv na podmínky soutěže v uhelném a ocelářském průmyslu, musí příslušná vláda hlásit Komisi.

2. Je-li opatření takové povahy, že by podstatným zvětšením rozdílů mezi výrobními cenami dosaženými jinak než změnou výnosů mohla vyvolat vážné porušení rovnováhy, může Komise po konzultaci s Poradním výborem a s Radou učinit tato opatření:

- Jestliže opatření tohoto státu má škodlivé účinky pro uhelné a ocelářské podniky podléhající pravomoci téhož státu, může jej Komise zmocnit, aby těmto podnikům poskytl podporu, jejíž výše, podmínky a trvání se stanoví v dohodě s Komisí. Stejná pravidla platí v případě změny mezd a pracovních podmínek, která by měla stejné účinky, i kdyby nebyla výsledkem opatření státu.

- Jestliže opatření tohoto státu má škodlivé účinky na uhelný nebo ocelářský průmysl, podléhající pravomoci jiných členských států, dá mu Komise doporučení zaměřená k tomu, aby zjednal nápravu za pomoci opatření, jež bude sám pokládat za nejlépe slučitelná se svou vlastní hospodářskou rovnováhou.

3. Jestliže opatření tohoto státu zmenšuje rozdíly mezi výrobními cenami a přináší přitom zvláštní výhody nebo ukládá zvláštní břemena uhelným a ocelářským podnikům podléhajícím jeho pravomoci v poměru k jiným průmyslovým odvětvím téhož státu, je Komise oprávněna dát po konzultaci s Poradním výborem a s Radou tomuto státu potřebná doporučení.

Výňatek ze smlouvy o založení
Evropského společenství pro atomovou energii
(EURATOM 1957)

Oddíl 4

Ceny

© Článek 67 **Stanovení ceny**

Nepředpokládá-li tato smlouva výjimky, stanoví se ceny porovnáním nabídky a poptávky podle článku 60; vnitrostátní právní předpisy členských států, které by tomu odporovaly, jsou nepřipustné.

© Článek 68 **Zákaz zvýhodňování**

Zakázány jsou cenové postupy, jejichž cílem je zjednat jednotlivým spotřebitelům výhody obcházením zásady rovného přístupu, vyplývající z této kapitoly. Jestliže Agentura takové postupy zjistí, oznámí to Komisi.

Jestliže Komise zjistí, že oznámení je důvodné, může u sporných nabídek nově stanovit ceny tak, aby odpovídaly zásadě rovného přístupu.

© Článek 69 **Stanovení cen; cenové vyrovnání**

Rada může na návrh Komise jednomyslným usnesením stanovit ceny.

Agentura může, stanoví-li na základě článku 60 podmínky vyřizování objednávek, navrhnout spotřebitelům, kteří předložili objednávky, cenové vyrovnání.

Výňatek ze smlouvy o založení Evropského společenství (V Římě, 25.března 1957)

HLAVA VI

(ex-hlava V)

SPOLEČNÁ PRAVIDLA PRO SOUTĚŽ, DANĚ A SBLIŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Kapitola 1

Pravidla soutěže

Oddíl 1

Pravidla platná pro podniky

• Čl. 81/ex-čl. 85

1. Se společným trhem jsou neslučitelné a proto zakázány veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení soutěže na společném trhu, zejména ty, které

- a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky,
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice,
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování,
- d) uplatňují vůči obchodním partnerům nerovné podmínky při rovnocenných plněních, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži,
- e) váží uzavření smlouvy na podmínku, že druhá strana přijme další plnění, která podle povahy věci nebo podle obchodních zvyklostí s předmětem takové smlouvy nesouvisejí.

2. Dohody nebo rozhodnutí zakázané podle tohoto článku jsou neplatné.

3. Ustanovení odstavce 1 mohou však být prohlášena za neúčinná:

- pro dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,

- pro rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí o sdružení podniků a
- pro jednání ve vzájemné shodě nebo kategorie takových jednání, které přispívají ke zlepšení výroby nebo odbytu výrobků nebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhražují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících a které

- a) neukládají příslušným podnikům omezení, která nejsou k dosažení těchto cílů nutná,
- b) neumožňovaly těmto podnikům vyloučit soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.

• Čl. 82/ex-čl. 86

Se společným trhem je neslučitelné a proto zakázané, aby, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, jeden nebo několik podniků zneužívalo dominantního postavení na společném trhu nebo jeho podstatné části.

Takové zneužívání může zejména spočívat

- a) v přímém nebo nepřímém vnucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných obchodních podmínek,
- b) v omezování výroby, odbytu nebo technického rozvoje ke škodě spotřebitelů,
- c) v uplatňování nerovných podmínek vůči obchodním partnerům při rovnocenných plněních, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v soutěži,
- d) ve vázání uzavření smlouvy na podmínku, že druhá strana přijme další plnění, která podle povahy věci nebo podle obchodních zvyklostí s předmětem takové smlouvy nesouvisejí.

• Čl. 83/ex-čl. 87

1. Rada kvalifikovanou většinou na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem vydá nařízení nebo směrnice potřebné k provedení zásad vytyčených v článcích 81 a 82.

2. Cílem nařízení a směrnic uvedených v odstavci 1 je zejména:

- a) zajistit dodržování zákazů uvedených v článku 81 odstavec 1 a v článku 82 stanovením pokut a opakovaných penále,
- b) určit podrobnosti provádění článku 81 odstavec 3, s přihlédnutím k nutnosti zajistit účinný dozor na straně jedné a co největší zjednodušení administrativy na straně druhé,

- c) podrobněji vymezit v případě potřeby rozsah uplatnění ustanovení článků 81 a 82 v jednotlivých hospodářských odvětvích,
- d) vymezit příslušné úkoly Komise a Soudního dvora při provádění ustanovení uvedených v tomto odstavci,
- e) vymezit poměr mezi vnitrostátními právními předpisy na jedné straně a ustanoveními tohoto oddílu, jakož i ustanoveními vydanými k provedení tohoto článku na straně druhé.

• Čl. 84/ex-čl. 88

Dokud nenabudou účinnosti předpisy vydané podle článku 83 rozhodují o přípustnosti dohod, rozhodnutí a sladěných postupů a o zneužívání dominantního postavení na společném trhu orgány členských států v souladu se svým právem a s ustanoveními článku 85, zejména odstavce 3, a článku 82.

• Čl. 85/ex-čl. 89

1. Aniž by byl dotčen článek 84, Komise zajišťuje provádění zásad vytyčených v člancích 81 a 82. Na žádost některého členského státu nebo z úřední povinnosti a v součinnosti s příslušnými úřady členských států, které jí budou nápomocny, vyšetřuje případy domnělého porušení uvedených zásad. Jestliže zjistí, že k porušení došlo, navrhne prostředky vhodné k jeho odstranění.

2. Trvá-li porušení i nadále, Komise konstatuje porušení zásad zdůvodněným rozhodnutím. Komise může své rozhodnutí zveřejnit a zmocnit členské státy, aby učinily potřebná opatření k nápravě, jejichž podmínky a podrobnosti Komise určí.

• Čl. 86/ex-čl. 90

1. Pokud jde o veřejné podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, tyto státy neučiní ani nezachovají opatření odporující pravidlům této smlouvy, zejména pravidlům stanoveným v člancích 12 a 81 až 89.

2. Podniky, jimž je svěřeno poskytování služeb obecného hospodářského zájmu nebo které mají povahu fiskálního monopolu, podléhají ustanovením této smlouvy a zejména pravidlům soutěže, pokud uplatnění těchto ustanovení neznemožňuje právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly přiděleny. Rozvoj obchodu nesmí být dotčen v míře, která by byla v rozporu se zájmem Společenství.

3. Komise dohlíží na provádění ustanovení tohoto článku a vydává podle potřeby členským státům potřebné směrnice a rozhodnutí.

Oddíl 2

Podpory poskytované státy

• Čl. 87/ex-čl. 92

1. Podpory poskytované v jakékoli formě státy nebo ze státních prostředků, které narušují nebo hrozí narušit soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato smlouva jinak.

2. Se společným trhem jsou slučitelné:

- a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace založené na původu výrobků,
- b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi,
- c) podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských nevýhod způsobených tímto rozdělením.

3. Za slučitelné se společným trhem mohou být považovány:

- a) podpory, které mají napomoci hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností,
- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu,
- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit nebo oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem,
- d) podpory, které mají napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a soutěže ve Společenství v míře odporující společnému zájmu,
- e) jiné druhy podpor, které mohou být vymezeny rozhodnutím Rady přijatým kvalifikovanou většinou na návrh Komise.

• Čl. 88/ex-čl. 93

1. Komise ve spolupráci s členskými státy průběžně zkoumá systémy podpor existující v těchto státech. Navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování společného trhu.

2. Zjistí-li Komise, poté co vyzvala zainteresované strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná se společným trhem podle článku 87 nebo že je zneužívána, rozhodne, že dotyčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví. Nepodrobí-li se dotyčný stát tomuto rozhodnutí ve stanovené lhůtě, může Komise nebo jiný zainteresovaný stát odchýlně od článků 226 a 227 přímo předložit věc Soudnímu dvoru.

Rada může na žádost členského státu jednomyslně rozhodnout, že podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být jako výjimka z ustanovení článku 87 nebo nařízení uvedených v článku 89 považována za slučitelnou se společným trhem, jestliže mimořádné okolnosti takové rozhodnutí odůvodňují. Zahájila-li již Komise ve věci této podpory řízení stanovené v tomto odstavci, bude podáním žádosti příslušného státu Radě uvedené řízení pozastaveno až do vyjádření Rady.

Jestliže se však Rada nevyjádří do tří měsíců od podání této žádosti, rozhodne věc Komise.

3. Komise musí být včas informována o záměrech poskytnout nebo upravit podpory, aby mohla podat své připomínky. Má-li za to, že takový záměr není s ohledem na článek 87 slučitelný se společným trhem, zahájí neprodleně řízení podle předchozího odstavce. Dotyčný členský stát nemůže provést zamýšlená opatření, dokud se v tomto řízení nedospěje ke konečnému rozhodnutí.

• Čl. 89/ex-čl. 94

Rada může kvalifikovanou většinou na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem vydávat veškerá potřebná nařízení k provedení článků 87 a 88, a zejména stanovit podmínky provádění článku 88 odstavec 3, jakož i vymežit druhy podpor, které jsou vyňaty z tohoto řízení.

Základní finanční údaje společnosti Microsoft

V milionech dolarů

K 30.6.	2006	2005	2004	2003	2002
Příjmy	\$44,282	\$39,788	\$36,835	\$32,187	\$28,365
Provozní zisk	16,472	14,561	9,034	9,545	8,272
Čistý zisk	12,599	12,254	8,168	7,531	5,355
Zisk na akcii	\$ 1.20	\$ 1.12	\$ 0.75	\$ 0.69	\$ 0.48
Dividenda na akcii	\$ 0.35	\$ 3.40	\$ 0.16	\$ 0.08	–
Krátkodobý finanční majetek	34,161	37,751	60,592	49,048	38,652
Celková aktiva	69,597	70,815	94,368	81,732	69,910
Dlouhodobé dluhopisy	7,051	5,823	4,574	2,846	2,722
Akciový kapitál	40,104	48,115	74,825	64,912	54,842

Zdroj: http://www.microsoft.com/msft/reports/ar06/flashversion/10k_fh_fin.html

Kritéria konvergence

1. Kriterium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5 % míry inflace těch - nanejvýše tří - členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen (HICP) na srovnatelném základě, který bere v úvahu rozdílnosti v národních definicích.
2. Kriterium dlouhodobých úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 % úrokovou sazbu těch - nanejvýše tří - členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů, nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílným definicím v jednotlivých členských státech.
3. Kriterium veřejného deficitu znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 %, kromě případů, kdy:
 - o buď poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě,
 - o anebo překročení nad referenční hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě. Veřejný deficit znamená deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů.
4. Kriterium hrubého veřejného dluhu znamená, že poměr veřejného vládního dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru (viz bod 3).
5. Kriterium stability kurzu měny a účasti v ERM znamená, že členský stát dodržoval normální rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných

kurzů Evropského měnového systému, bez značného napětí během alespoň dvou posledních let před šetřením. Zejména v tomto období nedevalvoval bilaterální směnný kurz své měny vůči měně kteréhokoliv jiného členského státu (po zavedení eura vůči euru) z vlastní iniciativy.

6. Konvergence v legislativní oblasti obsahuje podmínku nezávislosti centrálních bank včetně zákazu financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí (čl. 101, 102, 108 a 109 Smlouvy o založení ES)

Č.j. R 3/2004

V Brně dne 4. března 2005

V řízení o rozkladu, který proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 30. 12. 2003 č.j. S 233A/03-7786/03-ORP ve věci porušení ustanovení § 21 odst. 4 a 5 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, podal účastník řízení - společnost **DELTA PEKÁRNY a.s.**, se sídlem Brno, Bohunická 24, č.p. 519, PSČ 619 00, IČ 25 34 88 33, zastoupená na základě plné moci ze dne 12. 12. 2003 Mgr. Martinem Hájkem, advokátem v advokátní kanceláři Kocián Šolc Balašík, Jungmannova 24, Praha 1, PSČ 110 00, jsem podle ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, na návrh zvláštní komise ustavené podle § 61 odst. 2 téhož zákona

r o z h o d l

takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 30. 12. 2003 č.j. S 233A/03-7786/03-ORP **p o t v r z u j i** a podaný rozklad **z a m í t á m**.

O d ů v o d n ě n í

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) vydal dne 30. 12. 2003 rozhodnutí č.j. S 233A/03-7786/03-ORP, v jehož první výrokové části deklaroval, že společnost DELTA PEKÁRNY a.s., se sídlem Brno, Bohunická 24, č.p. 519, PSČ 619 00, IČ 25 34 88 33 (dále jen „účastník řízení“ nebo „DELTA PEKÁRNY“) tím, že dne 19. listopadu 2003 neumožnila prověření všech obchodních záznamů uložených v elektronické podobě v prostorách účastníka řízení na adrese Ke Klíčovu 56/1, Praha 9 – Vysočany, a dalším způsobem se odmítla podrobit provedení místního šetření dle § 21 odst. 4 a 5 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále též jen „zákon o ochraně hospodářské soutěže“), když pracovníkům Úřadu svémocně odňala dva z dokumentů převzatých v rámci místního šetření, porušila své povinnosti vyplývající pro ni z § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Za porušení povinností daných ustanovení, § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže uložil Úřad účastníku řízení podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. a) téhož zákona pokutu ve výši 300 000 Kč.

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení rozklad, ve kterém předně namítá, že při výše uvedeném místním šetření se žádného porušení povinností plynoucích z ustanovení § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže nedopustil a že při tomto místním šetření jednal v souladu s příslušnými právními předpisy, neboť jeho zaměstnanci pouze hájili svá základní lidská práva garantovaná zejména Listinou základních práv a svobod, jež se stala součástí ústavního pořádku České republiky usnesením ČNR č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina“).

Z protokolu o průběhu místního šetření konaného dne 19. 11. 2003 podle účastníka řízení jednoznačně vyplývá, že zaměstnanci účastníka řízení s pracovníky Úřadu spolupracovali a poskytovali jim svou součinnost a v souladu se zákonem umožnili nahlédnout do Úřadem vyžádaných obchodních knih a jiných obchodních záznamů, pokud tyto měli k dispozici. Pracovníci Úřadu se však též domáhali zpřístupnění elektronické (e-mailové) korespondence uložené v notebooku pana Jedličky a RNDr. Krumphanzla, a to i poté, co byli opakovaně upozorněni, že tito zaměstnanci jsou oprávněni používat služební notebooky i k soukromým účelům, tudíž v nich je uložena i jejich soukromá korespondence, chráněná čl. 13 Listiny, podle něhož má každý právo na listovní tajemství.

Účastník řízení dále upozorňuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva v otázce právní ochrany „soukromého života“ a „korespondence“ ve smyslu ustanovení čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), podle kterého má každý „právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence“. S odkazem na Evropský soud pro lidská práva účastník řízení tvrdí, že je v této souvislosti irelevantní, zda zařízení pro přepravování zpráv (tj. telefon, notebook apod.) je čistě soukromé či zda bylo příslušné osobě přiděleno k plnění pracovních úkolů (tj. např. služební notebook jako v daném případě). Rozhodující je podle účastníka řízení pouze ta skutečnost, zda je používán k soukromým účelům a zda se v něm z tohoto důvodu nachází soukromá korespondence příslušné osoby.

Dle názoru účastníka řízení je tak s ohledem na právě uvedené skutečnosti zřejmé, že pracovníci Úřadu v daném případě jednali protiprávně již tím, že bez

souhlasu příslušných zaměstnanců společnosti DELTA PEKÁRNY nahlédli do jejich korespondence (příčemž za součást e-mailové korespondence je s ohledem na platnou judikaturu Ústavního soudu České republiky nutné považovat již údaje o předmětu zprávy, odesílateli či dalších adresátech zprávy, o které tito zaměstnanci prohlásili, že obsahuje i jejich soukromou korespondenci. Pracovníci Úřadu navíc své protiprávní jednání umocnili tím, že bez souhlasu pana Jedličky si pořídili záznamy o zprávách, které byly z jeho strany výslovně označeny za jeho soukromou korespondenci.

Dále účastník řízení namítá, že výše uvedené porušení ústavně garantovaného práva na ochranu listovního tajemství, na soukromý život a korespondenci, nelze ospravedlnit odkazem na možnost zákonného omezení tohoto práva vyplývajícího z čl. 13 Listiny, jak ve svém rozhodnutí činí Úřad. Toto zákonné omezení ochrany listovního tajemství obsažené v § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže se podle účastníka vztahuje pouze k soutěžitelům (v daném případě k účastníku řízení jakožto právnické osobě) a nelze jej rozšiřovat i na další osoby, tj. jeho jednotlivé zaměstnance, pokud jde o jejich soukromou korespondenci, byť uloženou na služebních noteboocích.

Účastník řízení dále odmítá argument Úřadu, že pracovníci Úřadu jsou povinni udržovat mlčenlivost o všech skutečnostech tvořících předmět obchodního tajemství nebo důvěrnou informaci, neboť tato skutečnost je z hlediska práva na ochranu listovního tajemství pánů Jedličky a Krumphanzla irelevantní.

Stejně tak je podle účastníka nepřijatelný argument Úřadu, že pracovníkům Úřadu mělo být umožněno veškerou e-mailovou korespondenci otevřít a pokud by dle obsahu jednotlivých zpráv usoudili, že se jedná o korespondenci soukromé povahy (tzn. poté, co by si ji přečetli), by takovouto korespondenci netiskli, resp. by ji neodnesli. Již toto nahlédnutí do soukromé korespondence je porušením práva na ochranu listovního tajemství.

Výše uvedeným jednáním Úřadu odůvodňuje účastník jednání pana Krumphanzla, který poté, co se ujistil, že postupem pracovníků Úřadu došlo k porušení jeho ústavně garantovaného základního lidského práva, a co nabyl dojmu, že bezprostředně hrozí další neoprávněný zásah do jeho práva na ochranu listovního tajemství, resp. soukromí, spočívající v tom, že jeho soukromá korespondence poté, co byla bez jeho souhlasu vytištěna, bude odnesena, využil svého zákonného oprávnění (§ 6 občanského zákoníku) a soukromou korespondenci zabavil.

Účastník řízení dále nesouhlasí s tvrzením Úřadu, že by porušení povinnosti dle § 21 odst. 4 zákona spočívalo též v jednání pana Jedličky, který v průběhu místního šetření odjel na dříve dohodnuté pracovní jednání a v této souvislosti si odnesl svůj služební notebook. Pracovníci Úřadu byli podle tvrzení účastníka řízení po zahájení místního šetření upozorněni na to, že pan Jedlička bude nucen ve stanovenou dobu služebně opustit kancelář (skutečnost, že se tento údaj neobjevil v protokolu z místního šetření je jedním z důvodů, proč zástupci účastníka řízení odmítli tento protokol podepsat), přičemž pan Jedlička až do svého odchodu s pracovníky Úřadu spolupracoval a umožnil prověřit všechny obchodní záznamy obsažené v tomto notebooku vyjma jeho soukromé korespondence chráněné listovním tajemstvím dle čl. 13 Listiny.

Závěrem účastník řízení odkázal na blíže nespécifikovanou judikaturu Nejvyššího soudu České republiky s tím, že i e-mailové zprávy, získané v rozporu s čl. 13 Listiny, resp. čl. 8 odst. 1 Úmluvy, nelze používat jako důkazní prostředky. Proto Úřad nebyl oprávněn ve svém rozhodnutí o uložení předmětné pokuty vycházet z protiprávně získané e-mailové korespondence pánů Jedličky a Krumphanzla jimi označené za soukromou, stejně tak nebyl oprávněn ji použít ani v dalším průběhu tohoto či jiného správního řízení. Z tohoto důvodu jednáním účastníka řízení nemohl být zmařen účel šetření Úřadu ani zahájeného správního řízení.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti účastník řízení navrhuje, aby rozhodnutí Úřadu ze dne 30. 12. 2003 č.j. S 233A/03-7786/03-ORP bylo zrušeno v celém rozsahu.

Správní orgán prvního stupně neshledal důvody pro postup podle ustanovení § 57 odst. 1 správního řádu a v souladu s odst. 2 téhož ustanovení správního řádu postoupil věc k rozhodnutí orgánu rozhodujícímu o rozkladu.

Dne 2. 6. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), a některé další zákony, a dne 7. 9. 2004 zákon č. 484/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 340/2004 Sb. Podle článku III odst. 1 Přejícných ustanovení se řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních předpisů. Z tohoto důvodu je případ posuzován z hlediska

zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění platném do 1. 6. 2004.

Podle ustanovení § 59 odst. 1 správního řádu bylo napadené rozhodnutí přezkoumáno v celém rozsahu a o námitkách vznesených účastníkem řízení v rozkladu uváženo následovně:

Z ustanovení § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže stanoví, cit.:
„(4) V řízeních vedených Úřadem podle tohoto zákona jsou soutěžitelé povinni podrobit se šetření Úřadu. Pro účely těchto šetření je Úřad oprávněn vyžadovat od soutěžitelů, a pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, od orgánu veřejné správy podklady a informace potřebné pro svoji činnost a prověřovat jejich úplnost, pravdivost a správnost. K tomuto účelu jsou zaměstnanci Úřadu oprávněni vstupovat na pozemky, do všech objektů, místností a dopravních prostředků, které jsou místem prověřování, nahlížet do obchodních knih a jiných obchodních záznamů, pořizovat si z nich výpisy a na místě požadovat ústní vysvětlení. (5) Soutěžitelé jsou povinni poskytnout Úřadu na jeho vyžádání úplné, správné a pravdivé podklady a informace ve lhůtě jím stanovené a umožnit jejich prověření způsobem podle odstavce 4. Tato povinnost se vztahuje rovněž na orgány veřejné správy, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.“, jednoznačně vyplývá povinnost soutěžitelů poskytnout Úřadu v rámci jeho dozorové činnosti součinnost tak, aby bylo možno zjistit skutečný stav věci. Uvedenou součinnost soutěžitelů může Úřad vyžadovat nejen v průběhu správního řízení, ale rovněž při tzv. předběžném šetření. Případné nesplnění povinnosti soutěžitelů k poskytnutí Úřadem vyžádaných informací pak může být podle § 21 odst. 6 zákona stíženo sankcí.

Ve smyslu shora uvedeného ustanovení zákona byly přezkoumány námitky účastníka řízení proti postupu Úřadu při získávání informací při zahájení správního řízení sp.zn. S 233/03, kdy mělo dojít k porušení čl. 13 Listiny a rovněž čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Lze konstatovat, že právo na ochranu tajemství zpráv, podávaných mimo jiné i prostřednictvím e-mailu, plynoucí z čl. 13 Listiny jako ústavně zaručené právo svou povahou a významem spadá mezi základní lidská práva a svobody a spolu se svobodou osobní a dalšími ústavně zaručenými základními právy dotváří osobnostní sféru jedince, jíž je nutno chránit a respektovat. Soukromí každého člověka je hodno ústavní ochrany nejen ve vztahu k vlastnímu obsahu zpráv, ale i ve vztahu např. k číslu volané stanice, datu a času počátku hovoru či doby jeho trvání (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze

dne 2. 8. 1984 ve věci Malone proti Spojenému království). Lze přisvědčit námitce účastníka, že čl. 13 Listiny zakládá i ochranu tajemství o odesílateli e-mailové zprávy a dalších souvisejících údajů.

Ústavní pořádek České republiky však připouští průlom této ochrany, výlučně však v zájmu ochrany společnosti a ústavně zaručených základních práv a svobod jiných, jak lze dovodit ze znění čl. 13 Listiny: *Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.* Znamená to tedy, že je přípustný pouze takový zásah do základního práva nebo svobody člověka ze strany státní moci, jestliže jde o zásah nezbytný ve výše uvedeném smyslu. Právní řád přitom prostřednictvím odpovídajících právních předpisů zajišťuje systém adekvátních a dostatečných záruk nezbytnosti a účinnou kontrolu jejich dodržování (viz rozhodnutí Ústavního soudu č.j. II. ÚS 502/2000 ze dne 22. 1. 2001). Ustanovení § 21 odst. 4 a 5 zákona v tomto případě představuje speciální zákonnou úpravu, která umožňuje Úřadu pořizovat často nezbytný typ důkazů pro plnění jeho funkce jako dozorového orgánu pro oblast hospodářské soutěže, zároveň však zaručuje šetřeným soutěžitelům účinnou kontrolu před neoprávněnými zásahy do jejich ústavně zaručených práv, když definuje pravomoci udělené Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže i způsob jejich provádění tak, aby jednotlivcům byla poskytnuta ochrana proti svévolnému zasahování.

Pokud jde o odkaz účastníka řízení na znění čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění dodatkových protokolů, je třeba poukázat na to, že byť odst. 1 tohoto článku stanoví, že každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence, odst. 2 téhož článku uvedená práva omezuje tím, že umožňuje státnímu orgánu do výkonu tohoto práva zasáhnout, je-li to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti, m.j. v zájmu národní a veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země a rovněž ochrany práv a svobod jiných. Zákon o ochraně hospodářské soutěže ve svém ustanovení § 21 odst. 4 a 5 takové zákonné omezení obsahuje a to v zájmu veřejnoprávní ochrany hospodářské stability a rovnováhy soutěže v České republice a rovněž v zájmu každého soutěžitele, který má

právo na rovnou a férovou soutěž na trhu. Tomu pak na straně ostatních soutěžitelů odpovídá povinnost chovat se tak, aby tuto soutěž nenarušovali.

V daném případě pracovníci Úřadu v souladu s ustanovením § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže nahlédli do seznamu přijatých zpráv a poté, co si učinili závěr o povaze zprávy, pořídili kopie vybraných dokumentů nacházejících se ve služebních notebookech zaměstnanců šetřeného soutěžitele (členové vrcholného managementu společnosti – pan Jedlička jako generální ředitel, RNDr. Krumphanzl jako ředitel divize společnosti). Zaměstnanci účastníka byli opakovaně poučeni o tom, že zprávy soukromé povahy nebudou pracovníky Úřadu ani vytištěny, ani převzaty, byli rovněž poučeni o povinnosti pracovníků Úřadu zachovávat podle ustanovení § 24 zákona mlčenlivost o údajích tvořících předmět obchodního tajemství nebo důvěrné informace, a to i po skončení pracovněprávního nebo jiného vztahu k Úřadu. V daném případě byly např. oba e-maily, zaměstnanci společnosti DELTA PEKÁRNY označené za soukromou korespondenci, zasílány vedoucími pracovníky účastníka řízení dalším vedoucími pracovníkům společnosti a dokonce i generálnímu řediteli konkurenční společnosti ODKOLEK a.s. Předmětem zpráv byl přitom „*Action plan 2003, last version.doc*“ a „*Overview of the current composition of the bodies of the Companies which should be changed*“. Lze mít za to, že jde o zprávy s úzkým vztahem k podniku a k jeho soutěžnímu jednání, neboť byly zaslány více osobám a rovněž konkurenční, Úřadem zároveň šetřené, společnosti, a tedy významné pro vedené správní řízení sp. zn. S 233/03.

Při místním šetření dne 19. 11. 2003, pro jehož provedení byly splněny zákonné podmínky, lze jako věci významné pro správní řízení zajistit i výpočetní techniku a záznamová média, případně jejich kopie, i když existuje možnost, že zajištěné nosiče informací obsahují vedle záznamů o skutečnostech důležitých pro správní řízení i informace o skutečnostech, které se netýkají předmětu řízení a ke kterým se váže zákonem stanovená povinnost mlčenlivosti (viz rozhodnutí Ústavního soudu č.j. IV. ÚS 2/02 ze dne 28. 3. 2002). V daném případě nemohlo ani tvrzení RNDr. Krumphanzla, že služební notebook obsahuje m.j. informace soukromého charakteru zabránit zajištění takových dokumentů, je-li dáno důvodné podezření, že se jedná o informace důležité pro správní řízení. Správní orgán je totiž povinen přesně a úplně zjistit skutečný stav věci (§ 32 odst. 1 správního řádu) a pro naplnění účelu správního řízení, jímž je ochrana hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb proti jejímu vyloučení, omezení, jinému

narušení nebo ohrožení, nelze Úřadu bránit v plnění jeho povinností provést šetření, a to i záznamů v počítačových médiích, a zajistit ty záznamy, o nichž lze mít důvodně za to, že obsahují informace důležité pro správní řízení. Uvedené platí i v tom případě, jsou-li mezi služebními záznamy obsaženy i informace soukromého charakteru. Úřad proto nemůže být vázán pouhým prohlášením osoby, jež je uživatelem šetřených počítačových médií, že se v nich nachází také záznam soukromého charakteru, aniž by takový údaj mohl prověřit.

Pokud jde o námitku účastníka, že omezení vyplývající z ustanovení § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže se vztahuje pouze k soutěžitelům, tj. k účastníku řízení jako právnické osobě, a nelze jej rozšiřovat na další osoby, které v konkrétním případě jako soutěžitelé nevystupují, tj. jednotlivé zaměstnance účastníka řízení, lze uzavřít, že zákonné omezení práva na listovní tajemství dané ustanovením § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže se vztahuje na šetřeného soutěžitele, tedy zejména na zaměstnance zodpovědné za chování tohoto soutěžitele - tzv. personální substrát právnické osoby. V konkrétním případě právě p. Jedlička a RNDr. Krumphanzl jsou těmi, kdo určují obchodní chování šetřeného soutěžitele. Je zřejmé, že smyslem místního šetření provedeného v sídle účastníka správního řízení sp. zn. S 233/03 nebylo zajištění soukromých listinných materiálů náležejících zaměstnancům účastníka, které jsou chráněny čl. 13 Listiny, resp. čl. 8 odst. 1 Úmluvy, nýbrž materiálů týkajících se výkonu jejich funkce osoby s řídicí pravomocí či jmenované ve statutárních orgánech společnosti, jejíž činnost souvisí s předmětem správního řízení. Pan Jedlička ani RNDr. Krumphanzl neposkytli Úřadu při místním šetření řádnou součinnost při určení charakteru listinných materiálů, když odmítli rozlišit soukromou korespondenci a korespondenci související s jejich činností určující obchodní chování šetřeného soutěžitele a pouze namítali, že je zasahováno do jejich práva na ochranu soukromé korespondence. Za této situace nemohlo být cíle místního šetření dosaženo jiným způsobem, než prohlídkou všech dokumentů nacházejících se ve služebním notebooku a zajištěním i těch materiálů, které nasvědčovaly charakteru „obchodních záznamů“, jak vyplývá z ustanovení § 21 odst. 4 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Je vhodné podotknout, že pokud služební notebook zaměstnance účastníka řízení obsahuje i zprávy soukromé, měly být tyto jednoznačně odděleny od materiálů týkajících se obchodního vedení společnosti účastníka řízení. Práva pana Jedlička a RNDr. Krumphanzla ve smyslu čl. 13 Listiny provedeným místním šetřením nebyla tedy dotčena, neboť pracovníkům Úřadu, kteří šetření prováděli, je zákonem

uloženo zachovávat mlčenlivost o skutečnostech souvisejících s činností Úřadu podle § 24 zákona. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že postup Úřadu při zajištění materiálů relevantních pro správní řízení byl veden tím způsobem, aby v co nejmenší míře zasahoval do základních práv a právem chráněných zájmů těch osob, s nimiž přímo není vedeno správní řízení, tedy zaměstnanců účastníka řízení, a nebyl tak v rozporu ani se zásadou hospodárnosti (§ 3 odst. 3 správního řádu). Námitkám účastníka řízení proti postupu Úřadu dne 19. 11. 2003 proto nelze vyhovět.

Posouzena byla rovněž námitka účastníka řízení, že RNDr. Krumphanzl poté, co zjistil, že bylo porušeno jeho základní lidské právo na ochranu listovního tajemství, pouze využil svého zákonného oprávnění (§ 6 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů) a přiměřeným způsobem tento hrozící zásah do svého práva na ochranu listovního tajemství sám odvrátil tím, že protiprávně vytištěnou soukromou korespondenci zabavil. V uvedeném případě se nejednalo o nutný zásah na ochranu práva, protože evidentně nedošlo k zásahu do žádného, a to ani ústavně zaručeného práva RNDr. Krumphanzla, jak již bylo osvětleno shora, naopak postup Úřadu byl zcela v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Na základě shora uvedeného posouzení lze tedy uzavřít, že předmětné důkazy byly pro účely správního řízení pořízeny v souladu se zákonem. Zařazení takových důkazů do spisu a jejich provedení je tedy nejen zákonné, ale i ústavně zcela přípustné.

Na okraj lze poznamenat, že přestože účastník řízení ve svém rozkladu namítá, že jeho výklad ochrany obchodního tajemství je v souladu s judikaturou Evropského soudního dvora, případně Nejvyššího soudu České republiky, žádné konkrétní judikáty necituje a ani obecně neuvádí.

Po přezkoumání věci v celém rozsahu rozhodl předseda Úřadu ze všech shora uvedených důvodů a na základě návrhu rozkladové komise dle ustanovení § 61 odst. 2 správního řádu tak, jak je ve výroku uvedeno.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí se nelze podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, dále odvolat.

Ing. Josef Bednář
předseda
Úřadu pro ochranu hospodářské

soutěž

Rozhodnutí obdrží:

DELTA PEKÁRNY a.s.
Bohunická 24, č.p. 519
619 00 Brno

Advokátní kancelář Kocián Šolc Balaščík
Mgr. Martin Hájek, advokát
Jungmannova 24
110 00 Praha 1

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 7. 3. 2005 a stalo se vykonatelným dne 23. 3. 2005.

ROZHODNUTÍ KOMISE

ze dne 24. května 2004

o řízení podle článku 82 Smlouvy o ES a článku 54 Dohody o EHP proti společnosti

Microsoft Corporation

– Věc č. COMP/C-3/37.792 – Microsoft

(oznámeno pod číslem K(2004) 900)

(Pouze anglické znění je závazné)

(Text s významem pro EHP)

(2007/53/ES)

Dne 24. března 2004 přijala Komise rozhodnutí o řízení podle článku 82 Smlouvy o ES a článku 54 Dohody o EHP.

Podle ustanovení článku 21 nařízení 17³¹ Komise tímto zveřejňuje názvy stran a hlavní obsah rozhodnutí. Bere v úvahu

oprávněný zájem podniků na ochraně jejich obchodního tajemství. Odtajněné znění celého textu rozhodnutí v jazycích

případu, jejichž znění je závazné, a v pracovních jazycích Komise je na internetových stránkách GŘ pro hospodářskou

soutěž http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html.

I. SHRUTÍ PORUŠOVÁNÍ

Určení, povaha a délka porušování

(1) Toto rozhodnutí je určeno společnosti Microsoft Corporation.

(2) Společnost Microsoft Corporation porušila článek 82 Smlouvy o ES a článek 54 Dohody o EHP tím, že:

— v období od října 1998 do data tohoto rozhodnutí odmítala poskytovat informace ohledně interoperability a dovolovat jejich využití pro vývoj a distribuci produktů pro serverové operační systémy s podporou pracovních týmů,

³¹ Úř. věst. L 13, 21.2.1962, s. 204/62. Nařízení naposledy pozměněné nařízením (ES) 1/2003 (Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1).
uživatele „spravované“ centrálně oddělením informačních

— od května 1999 do data tohoto rozhodnutí podmiňovala přístup k operačnímu systému Windows. Client současným pořízením přehrávače Windows Media Player (WMP).

Relevantní trhy

Operační systémy pro PC

(3) Operační systémy jsou softwarové produkty řídící základní funkce počítače. „Klientské osobní počítače“ („PC“) jsou nespecializované počítače navržené pro činnost jednoho uživatele; lze je propojovat do počítačových sítí.

(4) Existuje rozdíl mezi

i) operačními systémy pro tzv. „Intelkompatibilní“ počítače a

ii) operačními systémy pro počítače, které nejsou Intel-kompatibilní. „Intelkompatibilní“ se v tomto kontextu vztahuje ke zvláštnímu druhu hardwarové architektury. „Portování“ (tj. přizpůsobení) operačního systému, který není Intelkompatibilní (například Apple Macintosh) tak, aby běžel na Intelkompatibilním hardwaru, je dlouhý a nákladný proces. Problematika zahrnutí operačních systémů pro Intelkompatibilní a Intelnekompatibilní PC do definice relevantního trhu může však zůstat otevřená, neboť rozdíly podstatně neovlivní posouzení tržní síly společnosti Microsoft.

(5) Operační systémy tzv. handheldů, jako jsou osobní digitální asistenti („PDA“) nebo „inteligentní“ mobilní telefony a operační systémy pro servery, nelze v současné době považovat za konkurenční náhrady operačních systémů klientských PC.

(6) Co se týká nahraditelnosti na straně nabídky, pak by se softwarový produkt, který v současné době není na trhu operačních systémů klientských PC, musel podstatně upravit, aby vyhověl specifickým požadavkům odběratelů na tomto trhu. To s sebou nese vývojové a zkušební procesy, které vyžadují značnou dobu (často více než jeden rok) a výdaje, a má to za následek podstatné obchodní riziko. A dále, jak bylo zjištěno při diskusi o dominantním postavení společnosti Microsoft na relevantním trhu, takový nový účastník by při vstupu překonával závažné překážky.

Serverové operační systémy s podporou pracovních týmů

(7) „Serverové služby na podporu pracovních týmů“ jsou základní služby využívané kancelářskými silami při jejich každodenní práci, hlavně sdílení souborů uložených na serverech, sdílení tiskáren a právo přístupu jako síťového 6.2.2007 CS Úřední věstník Evropské unie L 32/23 technologií jejich organizace. „Serverové operační systémy s podporou pracovních týmů“ jsou operační systémy navržené a uvedené na trh s cílem poskytovat tyto služby kolektivně poměrně malému počtu vzájemně propojených osobních počítačů tvořících malé až střední sítě.

(8) Během svého šetření Komise shromáždila důkazy potvrzující, že služby na podporu pracovních týmů odběratelé považují za soubor služeb poskytovaných servery. Zejména je úzce propojeno poskytování přístupu k souborům a tisku na jedné straně a správní služby pro jednotlivce i skupinu na straně druhé: pokud by nebyla k dispozici dobrá administrace skupiny a jednotlivce, uživatel by neměl efektivní a bezpečný přístup ke sdílení souborů a tiskáren.

(9) Servery na podporu pracovních týmů (servery, na kterých běží operační systém s podporou pracovních týmů) je nutno odlišit od high-end serverů, potřebných obecně k tomu, aby podporovaly „kritické“ úkoly, kterými jsou např. kontrola stavu zásob, rezervace letenek nebo bankovní transakce. Takové úkoly mohou vyžadovat podporu ukládání rozsáhlých souborů dat, potřebují maximální (často označovanou jako „absolutní“) polehlivost a dostupnost³². Tyto úkoly zajišťují drahé stroje (někdy označované jako „podnikové servery“) nebo mainframy. Naproti tomu jsou serverové operační systémy s podporou pracovních týmů obvykle instalovány na méně nákladných počítačích.

(10) Avšak ne všechny low-endové servery se používají na podporu pracovních týmů. Mohou se například instalovat jako „okraje“ sítí, kde se specializují na obsluhu internetových stránek³³ či na dočasné ukládání webových stránek (cache)³⁴ nebo jako

³² Spolehlivostí se rozumí schopnost operačního systému fungovat po velmi dlouhou dobu bez selhání nebo bez nutnosti restartu. Dostupnost je schopnost operačního systému fungovat po velmi dlouhou dobu bez přestávky potřebné pro běžnou údržbu nebo aktualizace. Dalším aspektem je, jak rychle je operační systém schopen provést zálohování a znovu začít běžet, pokud došlo k závadě.

³³ Na webovém serveru jsou uloženy internetové stránky a server k nim umožňuje přístup prostřednictvím standardního webového protokolu

³⁴ Cache je místo, kam se ukládají dočasné kopie webových objektů. Jedná se proto o způsob uložení internetových souborů k jejich pozdějšímu využití, který konečnému uživateli umožní rychlejší přístup.

ochrana počítačů před vnějším ohrožením (firewall) ³⁵, k odepření vstupu k hlavním službám na podporu pracovních týmů.

(11) Dále by se mělo zdůraznit, že i když hlavní služby na podporu pracovních týmů tvoří správa souborů, tisku, skupiny a uživatelů, serverové operační systémy na podporu pracovních skupin lze použít ke spouštění aplikací, jako je tomu i u jiných operačních systémů. Tyto aplikace budou často úzce spojeny se správou skupiny a uživatelů. Jelikož serverové operační systémy s podporou pracovních týmů jsou zpravidla provozovány na levném hardwaru, nebudou tyto aplikace obecně vyžadovat extrémně vysokou spolehlivost.

Záznamové přehrávače médií

(12) Přehrávače médií jsou klientské softwarové aplikace, jejichž klíčovou funkcí je dekodovat, dekomprimovat a přehrát (a umožnit další zpracování) digitální audio a video soubory stažené nebo plynule přenášené přes internet (a jiné sítě), tzv. streaming. Přehrávače médií jsou dále schopné přehrávat audio a video soubory uložené na fyzických nosičích, jako jsou CD a DVD.

(13) Co se týká nahraditelnosti poptávky, klasické přehrávače CD a DVD nelze považovat za náhradu za přehrávače médií, protože poskytují jen velmi omezenou podskupinu funkcí přehrávačů médií. Přehrávače médií závislé na patentovaných technologiích třetích stran, na rozdíl od WMP společnosti Microsoft, RealOne Player od RealNetwork a QuickTime Player firmy Apple, pravděpodobně neomezí chování třetích stran. Přehrávače médií, které nejsou schopny přijímat audio a video obsah plynule přenášený po internetu, netvoří náhradu záznamových přehrávačů médií, protože neplní zvláštní požadavky spotřebitele na zaznamenávání.

(14) V oblasti nahraditelnosti na straně nabídky hrají významnou úlohu potřebné rozsáhlé investice do výzkumu a vývoje, ochrana stávajících mediálních technologií prostřednictvím práv k duševnímu vlastnictví a nepřímé síťové efekty charakterizující trh; to vše vytváří překážky pro vývojáře jiných softwarových aplikací včetně jiných než záznamových přehrávačů médií.

³⁵ Firewall je hardwarové/softwarové řešení, které izoluje podnikovou počítačovou síť a tím ji chrání před vnějším nebezpečím.

Dominantní postavení

Operační systémy pro PC

(15) Společnost Microsoft potvrdila, že má na trhu operačních systémů pro PC dominantní postavení.

(16) Toto dominantní postavení charakterizuje podíl na trhu, který je od roku 1996 stabilně velmi vysoký (v posledních letech přes 90 %), a existence těžko překonatelných překážek vstupu. Tyto překážky vstupu jsou především spojeny s přítomností nepřímých síťových efektů. Popularita operačního systému pro PC u uživatelů se totiž odvozuje od oblíbenosti systému u dodavatelů PC aplikací, a ti pak v důsledku toho zaměřují své vývojářské úsilí na operační systém pro PC, který je u uživatelů nejpopulárnější. To vytváří samoposilující dynamiku chránící Win-L 32/24 CS Úřední věstník Evropské unie 6.2.2007 dows jako *de facto* standard pro operační systémy pro PC („aplikační překážka vstupu“).

Serverové operační systémy s podporou pracovních týmů

(17) Komise usuzuje, že společnost Microsoft dosáhla na trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů dominantního postavení. Tento závěr se opírá především o následující zjištění:

— ve snaze změřit podíl společnosti Microsoft na trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů prozkoumala Komise množství údajů. Všechny tyto soubory údajů potvrzují, že Microsoft má zdaleka nejvýznamnější podíl na trhu, jenž, jakkoliv měřeno, převyšuje 50 % a podle většiny měření se pohybuje v rozmezí 60–75 %,

— existují překážky vstupu na trh serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů. Zejména, čím snazší je najít techniky schopné spravovat daný serverové operační systém s podporou pracovních týmů, tím více odběratelů má o nákup takového operačního systému zájem. A naopak, čím populárnější je serverový operační systém s podporou pracovních týmů u odběratelů, tím je pro techniky jednodušší získat dovednosti týkající se uvedeného produktu (a tím ochotněji je technici získávají). Tento mechanismus lze z ekonomického hlediska formalizovat jako síťové efekty,

— existují silná obchodní a technická asociativní spojení mezi trhem operačních systémů pro PC a trhem serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů. Následkem toho dominance společnosti Microsoft na trhu operačních systémů pro PC má výrazný dopad na navazující trh serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů.

Odmítnutí dodávky

(18) Rozhodnutí dospělo k následujícím zjištěním.

— společnost Microsoft odmítla poskytnout firmě Sun informace, které by jí umožnily navrhnout serverový operační systém s podporou pracovních týmů, jenž by se mohl uceleně integrovat do domény služby Active Directory, sítě souvztažných protokolů klientských PC a serverů a protokolů obsluhujících spojení mezi servery organizujícími síť pracovních týmů Windows. Je záhodno poznamenat, že k umožnění takové ucelené integrace by stačilo, aby společnost Microsoft poskytla specifikace relevantních protokolů, tedy technickou dokumentaci; vůbec nebylo třeba předávat přístup k softwarovému kódu Windows, natož pak povolovat jeho reprodukci u firmy Sun. Zdůraznit je dále třeba ještě dvě další faktické okolnosti předmětného odmítnutí. Zprvée, odmítnutí ze strany společnosti Microsoft vůči společnosti Sun je součástí celkového chování, kdy je předání příslušných informací odmítáno všem prodejčům serverových

operačních systémů s podporou pracovních týmů. Zadruhé, odmítnutí ze strany společnosti Microsoft představuje narušení předchozí úrovně nabídky, neboť pro předchozí verzi produktů společnosti Microsoft byly analogické informace firmě Sun a nepřímou, prostřednictvím licence AT&T, vlastně celému výrobnímu odvětví poskytnuty,

— odmítnutí ze strany společnosti Microsoft znamená riziko odstranění hospodářské soutěže na relevantním trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů, protože odmítnutá informace je pro soutěžitele působící na tomto trhu nepostradatelná. Důkazy odběratelů potvrzují, že existuje spojení mezi privilegovanou interoperabilitou, které se těší serverový operační systém společnosti Microsoft s podporou pracovních týmů díky dominantnímu postavení jejího operačního systému pro PC na jedné straně a rychlým dosažením dominantního postavení na druhé straně (a rostoucí absorpcí rysů domény služby Active Directory, která je nekompatibilní

s výrobky soutěžitelů). Šetření Komise rovněž ukazuje, že za odmítnutou informaci není žádná skutečná ani potenciální náhrada,

— odmítnutí ze strany společnosti Microsoft omezuje technický rozvoj ke škodě spotřebitelů, v rozporu zejména s čl. 82 písm. b). Kdyby soutěžitelé měli k zadržované informaci přístup, byli by schopni poskytovat spotřebitelům nové a lepší výrobky. Spotřebitelé si především cení, jak ukazují důkazy získané na trhu, takových vlastností výrobků, jako jsou bezpečnost a spolehlivost, i když právě ty jsou, vzhledem k výhodě interoperability společnosti Microsoft, odsunuty na vedlejší kolej. Odmítnutí ze strany společnosti Microsoft proto nepřímo poškozuje spotřebitele.

(19) Tyto zvláštní okolnosti vedou k závěru, že odmítnutí ze strany společnosti Microsoft je zneužitím dominantního postavení, což, pokud není objektivně zdůvodněno, je neslučitelné s článkem 82.

(20) Ve svém zdůvodnění uvedeného odmítnutí společnost Microsoft namítala, že předání informací a jejich využití soutěžiteli za účelem výroby slučitelných výrobků by se rovnalo předání licence na práva k duševnímu vlastnictví. Komise v tomto směru nezaujala stanovisko k platnosti obecných nároků společnosti Microsoft na duševní vlastnictví, které by bylo v každém případě možno zjistit jen případ od případu, kdyby společnost Microsoft připravila příslušné specifikace. Podle judikatury však zájem podniku na výkonu jeho práv k duševnímu vlastnictví sám o sobě nemůže sloužit jako objektivní důvod, pokud dochází k mimořádným okolnostem, jako je popsáno výše.

(21) Komise šetřila, zda za zvláštních okolností tohoto případu zdůvodnění nabízené ze strany společnosti Microsoft převažuje nad těmito výjimečnými okolnostmi, a dospěla 6.2.2007 CS Úřední věstník Evropské unie L 32/25 k závěru, že společnost Microsoft v tomto směru nepředložila žádné důkazy. Zejména žádost o poskytnutí příslušných informací nemohla vyústit v klonování produktů společnosti Microsoft. Komise rovněž vzala v úvahu, že informace podobné těm, jejichž sdělení společnost Microsoft odmítla, jsou v tomto výrobním odvětví zcela běžné.

(22) Komise dále čerpala inspiraci ze závazku, jež učinila před Komisí v roce 1984 firma IBM („závazek IBM“)³⁶ a ze softwarové směrnice z roku 1991³⁷. Microsoft skutečně uznává, že závazek IBM a softwarová směrnice poskytují pro daný případ užitečné pokyny. Komise dospěla k závěru, že nařízení poskytování by v daném případě bylo podobné závazku IBM v tom směru, že by se vztahovalo jen na specifikace rozhraní. Komise dále usoudila, že zamítnutí v tomto případě bylo odmítnutím dodávat informace o interoperabilitě ve smyslu softwarové směrnice. V tomto směru Komise podtrhla, že softwarová směrnice omezuje výkon autorských práv k softwaru (včetně výkonu nedominantními podniky) ve prospěch interoperability a tím zdůrazňuje význam interoperability v softwarovém výrobním odvětví. Poznamenala dále, že softwarová směrnice jednoznačně stanoví, že se její ustanovení nedotýkají použití článku 82, zejména jestliže dominantní podnik odmítá dát k dispozici informace, které jsou pro interoperabilitu nezbytné.

(23) Společnost Microsoft dále argumentovala, že odmítnutí poskytnout informace o interoperabilitě nemůže být zaměřeno na omezení hospodářské soutěže na trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů, protože společnost nemá žádné hospodářské pohnutky k prosazování takové strategie. Komise zdůvodnění společnosti Microsoft zamítla s poukazem na to, že vycházelo z ekonomického modelu, který v tomto případě neodpovídal skutečným případem a nebyl v souladu s názory, které vyjadřovali výkonní pracovníci společnosti Microsoft v interních firemních dokumentech získaných během šetření.

Vázaný obchod

(24) Rozhodnutí shledává, že Microsoft porušuje článek 82 Smlouvy tím, že WMP váže na operační systém pro PC (Windows). Své zjištění o zneužití svazování Komise opírá o čtyři prvky:

- i) Microsoft má na trhu operačních systémů pro PC dominantní postavení;
- ii) operační systém Windows PC a WMP jsou dva samostatné produkty;
- iii) Microsoft nedává odběratelům možnost pořídit si Windows bez WMPa

³⁶ Věc Komise IV/29.479. Komise po uvedení závazku IBM přerušila své šetření zahájené v sedmdesátých letech dvacátého století.

³⁷ Směrnice Rady 91/250/EHS (Úř. věst. L 122, 17.5.1991, s. 42).

iv) toto svazování brání hospodářské soutěži. Rozhodnutí dále odmítá argumenty společnosti Microsoft zdůvodňující svazování WMP.

(25) Microsoft nepopírá své dominantní postavení na trhu operačních systémů pro PC.

(26) Rozhodnutí Komise shledává, že záznamové přehrávače médií a operační systémy pro PC jsou dva samostatné produkty (čímž zamítá námitku společnosti Microsoft, že WMP je nedílnou součástí Windows). Rozhodnutí zaprvé stanoví, že i když Microsoft po nějakou dobu svazuje svůj přehrávač médií s Windows, existuje dnes zvláštní spotřebitelská poptávka po samotných přehrávačích médií a jasně odlišitelná poptávka po operačních systémech pro PC. Zadruhé, řada prodejců vyvíjí a dodává přehrávače médií samotné. Za třetí, společnost Microsoft sama vyvíjí a distribuuje verze svého WMP pro jiné operační systémy pro PC. A konečně, Microsoft propaguje WMP v přímé soutěži s přehrávači médií třetích stran.

(27) Co se třetího svazujícího prvku týká, rozhodnutí uvádí, že Microsoft neposkytuje odběratelům možnost pořídit si Windows bez WMP. Výrobci PC musí pořizovat licenci na Windows s WMP. Pokud si do Windows přejí instalovat alternativní přehrávač médií, mohou tak učinit jen navíc k WMP. Tento bod platí, i jestliže uživatel koupí Windows v maloobchodě. Rozhodnutí považuje zdůvodnění společnosti Microsoft, že odběratelé nemusí za WMP platit nic navíc a že jej nemusí používat, za irelevantní v kontextu stanovení, zda existuje nátlak podle článku 82 Smlouvy.

(28) Rozhodnutí dále vysvětluje, proč je svazování v tomto případě odpovědné za omezování hospodářské soutěže. Rozhodnutí stanoví, že svázání WMP s Windows dává společnosti Microsoft nepřekonatelnou všudypřítomnost jejího přehrávače médií v PC po celém světě. Příslušné důkazy ukazují, že jiné distribuční prostředky jsou druhořadé. Svázáním WMP a Windows Microsoft poskytovatelům obsahu a vývojářům softwaru, kteří podporují technologie Windows Media, nabízí možnost spolehnout se na monopol Windows a mít v dosahu takřka všechny uživatele PC po celém světě. Existují důkazy o tom, že podpora více mediálních technologií vyvolává dodatečné náklady. Samotná všudypřítomnost WMP vede poskytovatele obsahu a vývojáře softwaru k tomu, aby primárně spoléhali na technologii Windows Media. Následkem toho pak používání WMP upřednostňují i spotřebitelé, protože k danému produktu existuje větší množství doplňkového softwaru a obsahu. Toto svazování pak ve prospěch společnosti Microsoft

posiluje a narušuje „síťové efekty“ a vážně tak podkopává konkurenční proces na trhu přehrávačů médií. Existují důkazy svědčící o tom, že používání WMP v důsledku svazování narůstá, přestože ostatní přehrávače médií jsou ze strany uživatelů po kvalitativní stránce hodnoceny výše. Tržní údaje o používání přehrávačů médií, používání formátu, stejně jako o obsahu nabízeném na internetových stránkách ukazují na trend ve prospěch používání WMP a formátů Windows Media, a to ke škodě hlavních soutěžících přehrávačů médií (a tech- L 32/26 CS Úřední věstník Evropské unie 6.2.2007 nologií přehrávačů médií). Rozhodnutí poukazuje na tento trend upřednostňující WMP a formát Windows Media, a také zdůrazňuje, že na základě judikatury Soudního dvora Komise nemusí prokazovat, že již došlo k omezení hospodářské soutěže nebo že existuje možnost odstranění veškeré hospodářské soutěže, aby stanovila zneužití vázaného obchodu. Jinak by antimonopolní zkoumání na některých softwarových trzích přišlo příliš pozdě, už jen jako důkaz dopadu na trh, až by se trh „podrobil“.

(29) Rozhodnutí konečně projednává námitky společnosti. Microsoft ospravedlňující svazování WMP, zejména údajnou efektivitu svázání WMP a Windows. S ohledem na údajnou efektivitu distribuce Komise odmítla vysvětlení společnosti Microsoft, že svazování snižuje transakční náklady pro spotřebitele, neboť zkracuje čas a omezuje chaos, který by vznikl v souvislosti s řadou standardních voleb u „přednastaveného“ osobního počítače. Přínos plynoucí z přehrávače médií instalovaného předem spolu s operačním systémem klientského PC nevyžaduje, aby přehrávač médií pro spotřebitele vybírala společnost Microsoft. Poptávku spotřebitelů po předem instalovaných přehrávačích médií dokáží zajistit výrobci PC. Rozhodnutí dále uvádí, že společnost Microsoft nepředložila žádnou technickou výhodu, která by dokazovala „integraci“ WMP jako podmínku. Vázání WMP naopak chrání společnost Microsoft před účinnou hospodářskou soutěží přicházející od potenciálně účinnějších prodejců přehrávačů médií, kteří by mohli ohrozit její postavení a snížit tak hodnotu talentu a kapitálu investovaného do inovací přehrávačů médií.

II. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Odmítání poskytování

(30) Rozhodnutí nařizuje společnosti Microsoft sdělit dosud zadržované informace a umožnit jejich využití pro vývoj kompatibilních produktů. Příkaz ke sdělení se omezuje na specifikace protokolu a na zajištění interoperability se základními rysy definujícími typickou síť pracovní skupiny. Nevztahuje se pouze na Sun, ale na každý podnik, který má zájem na vývoji produktů, jež vytvářejí konkurenční tlak na Microsoft na trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních skupin. V rozsahu, ve kterém rozhodnutí může požadovat, aby se společnost Microsoft zdržela plného vynuucování svých práv k duševnímu vlastnictví, by tento požadavek byl zdůvodněn potřebou ukončit zneužívání.

(31) Podmínky, za nichž Microsoft sdělí informace a umožní jejich využití, musí být přiměřené a nesmí být diskriminační. Požadavek, aby podmínky stanovené společností Microsoft byly přiměřené a nediskriminační, se vztahuje zejména na odměnu, kterou by společnost Microsoft mohla za poskytnutí účtovat. Taková odměna by například neměla odrážet strategickou hodnotu vycházející z tržní síly společnosti Microsoft na trhu operačních systémů pro PC nebo na trhu serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů. Microsoft dále nesmí zavádět omezení týkající se druhu výrobků, do nichž se specifikace smí zavádět, pokud by takové omezení znamenalo překážku soutěžit se společností Microsoft nebo by zbytečně omezovalo inovační schopnost příjemců informací. A konečně podmínky, které Microsoft hodlá nastolit do budoucna, musí být dostatečně předvídatelné.

(32) Microsoft musí sdělit příslušné specifikace protokolu v přiměřeném časovém úseku, tedy jakmile bude mít ve svých výrobcích fungující a dostatečně stabilní implementace těchto protokolů.

Svazování

(33) Ohledně zneužití svazování ukládá rozhodnutí společnosti Microsoft, aby koncovým uživatelům a výrobcům originálního zařízení na prodej v EHP nabízela plně

funkční verzi Windows, která neobsahuje WMP. Společnosti Microsoft zůstává zachováno právo nabízet Windows spolu s WMP.

(34) Microsoft se musí vyvarovat použití jakýchkoliv prostředků, které by měly podobné následky jako svázání WMP s Windows, například vyhrazení výsadní interoperability Windows pro WMP pomocí selektivního přístupu na Windows API nebo podporováním WMP prostřednictvím Windows k neprospěchu výrobců soutěžitelů. Microsoft rovněž nesmí výrobcům originálního zařízení nebo uživatelům nabízet slevy podmíněné pořízením Windows spolu s WMP nebo *de facto* finančně či jinak omezovat svobodnou vůli výrobců originálního zařízení nebo uživatelů při volbě Windows bez WMP. Nesvázaná verze Windows nesmí být méně výkonná než verze Windows s WMP, přičemž se bere zřetel na funkčnost WMP, jenž samozřejmě nebude součástí nesvázané verze Windows.

III. POKUTY

Základní částka

(35) Komise shledala, že porušování svou povahou představuje velmi vážné porušení článku 82 Smlouvy o ES a článku 54 Dohody o EHP.

(36) Model umožňující využít pákového efektu k zajištění exkluzivity, který společnost Microsoft zavedla, má navíc výrazný dopad na trh serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů a záznamových přehrávačů médií.

(37) Pro posouzení závažnosti zneužití mají trhy operačních systémů pro klientská PC, serverových operačních systémů s podporou pracovních týmů a přehrávačů médií rozsah celého EHP.

(38) Ve světle výše uvedených skutečností by úvodní částka pokuty uložené společnosti Microsoft odrážející závažnost porušování měla činit 165 732 101 EUR. Vzhledem k mimořádným ekonomickým možnostem³⁸ společnosti Microsoft, a aby se dosáhlo

³⁸ Microsoft v současné době představuje kapitálově největší světovou firmu (viz <http://news.ft.com/servlet/ContentServer?pagename=FT.com/StoryFT/FullStory&c=StoryFT&-cid=1051390342368&p=1051389855198> a <http://specials.ft.com/spdocs/global5002003.pdf> – seznam Financial

dostatečného odstrašujícího účinku pro Microsoft, byla částka zvýšena na dvojnásobek a dosáhla tak 331 464 203 EUR.

(39) A konečně, základní částka pokuty se dále, s ohledem na dobu trvání porušování (pět a půl roku), zvyšuje o 50 %. Základní částka pokuty proto činí 497 196 304 EUR.

Přítěžující a polehčující okolnosti

(40) V souvislosti s tímto rozhodnutím neexistují žádné přítěžující ani polehčující okolnosti.

Times *World's largest Companies* (Největší světové firmy), aktualizováno dne 27. května 2003, otištěno dne 13. ledna 2004). Podle stejného měření obsazuje společnost Microsoft dlouhodobě přední místa na seznamu největších světových firem podle tržní kapitalizace; v roce 2000 byla první, v roce 2001 pátá a v roce 2002 druhá (viz <http://specials.ft.com/ln/specials/global5002a.htm> (pro rok 2000, otištěno dne 24. ledna 2003), <http://specials.ft.com/ft500/may2001/FT36H8Z8KMC.html> (pro rok 2001, otištěno dne 24. ledna 2003), <http://specials.ft.com/ft500/may2002/FT30M8IPX0D.html> (pro rok 2002, otištěno dne 24. ledna 2003)). Rovněž zdroje a zisky společnosti Microsoft jsou významné. Údaje společnosti Microsoft předložené Komisi pro cenné papíry za americký fiskální rok červenec 2002–červen 2003 ukazují, že hotovostní (a krátkodobá investiční) rezerva činila k 30. červnu 2003 49 048 milionů USD. Pokud jde o zisky, z evidence Komise pro cenné papíry vyplývá, že v americkém fiskálním roce červenec 2002–červen 2003 dosáhla společnost Microsoft zisku ve výši 13 217 milionů USD z výnosů ve výši 32 187 milionů USD (ziskové rozpětí 41 %). Za operační systém pro klientů PC Windows PC (segment „klientských“ produktů) vydělala společnost Microsoft za toto období částku 8 400 milionů USD z výnosů ve výši 10 394 milionů USD (ziskové rozpětí 81 %).

20070917

Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 17. září 2007 – Microsoft v.

Komise

(Věc T-201/04) [1]

Účastnice řízení:

Žalobkyně: Microsoft Corp. (Redmond, Washington, Spojené státy) (zástupci: J.-F. Bellis, advokát, a I. Forrester, QC).

Žalovaná: Komise Evropských společenství (zástupci: původně R. Wainwright, F. Castillo de la Torre, P. Hellström a A. Whelan, zmocněnci, poté F. Castillo de la Torre, P. Hellström a A. Whelan).

Vedlejší účastnice podporující žalobkyni: The Computing Technology Industry Association, Inc. (Oakbrook Terrace, Illinois, Spojené státy) (zástupci: G. van Gerven, T. Franchoo, advokáti, a B. Kilpatrick, solicitor); DMDsecure.com BV (Amsterdam, Nizozemsko); MPS Broadband AB (Stockholm, Švédsko); Pace Micro Technology plc (Shipley, West Yorkshire, Velká Británie); Quantel Ltd (Newbury, Berkshire, Velká Británie); Tandberg Television Ltd (Southampton, Hampshire, Velká Británie) (zástupci: J. Bourgeois, advokát); Association for Competitive Technology, Inc. (Washington, DC, Spojené státy) (zástupci: L. Ruessmann, P. Hecker, advokáti, a K. Bacon, barrister); TeamSystem SpA (Pesaro, Itálie); Mamut ASA (Oslo, Norsko) (zástupci: G. Berrisch, advokát); a Exor AB (Uppsala, Švédsko) (zástupci: S. Martínez Lage, H. Brokelmann a R. Allendesalazar Corcho, advokáti).

Vedlejší účastnice podporující žalovanou: Software & Information Industry Association (Washington, DC) (zástupci: J. Flynn, QC, C. Simpson, T. Vinje, solicitors, D. Paemen, N. Dodoo a M. Dolmans, advokáti); Free Software Foundation Europe eV (Hamburk, Německo) (zástupce: C. Piana, advokát); Audiobanner.com (Los Angeles, Kalifornie, Spojené státy) (zástupce: L. Alvizar Ceballos, advokát); a European Committee for Interoperable Systems (ECIS) (Brusel, Belgie) (zástupci: D. Paemen, N. Dodoo, M. Dolmans, advokáti, a J. Flynn, QC).

Předmět věci:

Návrh na zrušení rozhodnutí Komise 2007/53/ES ze dne 24. března 2004 v řízení podle článku 82 [ES] a článku 54 dohody o EHP zahájeném proti Microsoft Corp. (věc COMP/C-3/37.792 – Microsoft) (Úř. věst. 2007, L 32, s. 23), nebo podpůrně návrh na zrušení nebo snížení pokuty uložené v tomto rozhodnutí žalobkyni.

Výrok rozsudku:

1) Článek 7 rozhodnutí Komise 2007/53/ES ze dne 24. března 2004 v řízení podle článku 82 [ES] a článku 54 dohody o EHP zahájeném proti Microsoft Corp. (Věc COMP/C-3/37.792 – Microsoft) se zrušuje v rozsahu, ve kterém:

- ukládá Microsoft, aby předložila návrh týkající se zavedení mechanismu, který musí obsahovat jmenování nezávislého zmocněnce s pravomocemi požadovat nezávisle na Komisi součinnost a přístup k informacím, dokumentům, do prostor a k zaměstnancům Microsoft, jakož i k softwarovému kódu relevantních výrobků Microsoft;
- vyžaduje, aby návrh týkající se zavedení tohoto mechanismu stanovil, že všechny náklady spojené se jmenováním zmocněnce, včetně jeho odměny, budou k tíži Microsoft;
- vyhrazuje Komisi právo uložit rozhodnutím mechanismus, jaký je uveden v první a druhé odrážce výše.

2) Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.

3) Microsoft ponese 80 % vlastních nákladů řízení a 80 % nákladů řízení Komise, s výjimkou nákladů posledně uvedené spojených s vedlejším účastnictvím The Computing Technology Industry Association, Inc., Association for Competitive Technology, Inc., TeamSystem SpA, Mamut ASA, DMDsecure.com BV, MPS Broadband AB, Pace Micro Technology plc, Quantel Ltd, Tandberg Television Ltd a Exor AB.

4) Microsoft ponese vlastní náklady řízení a náklady řízení Komise týkající se řízení o předběžných opatřeních ve věci T-201/04 R, s výjimkou nákladů řízení Komise spojených s vedlejším účastnictvím The Computing Technology Industry Association,

Association for Competitive Technology, TeamSystem, Mamut, DMDsecure.com, MPS Broadband, Pace Micro Technology, Quantel, Tandberg Television a Exor.

5) Microsoft ponese náklady řízení Software & Information Industry Association, Free Software Foundation Europe, Audiobanner.com a European Committee for Interoperable Systems (ECIS), včetně nákladů řízení týkajících se řízení o předběžných opatřeních.

6) Komise ponese 20 % vlastních nákladů řízení a 20 % nákladů řízení Microsoft, s výjimkou nákladů řízení posledně uvedené spojených s vedlejším účastnictvím Software & Information Industry Association, Free Software Foundation Europe, Audiobanner.com a ECIS.

7) Computing Technology Industry Association, Association for Competitive Technology, TeamSystem, Mamut, DMDsecure.com, MPS Broadband, Pace Micro Technology, Quantel, Tandberg Television a Exor ponесou každá vlastní náklady řízení, včetně nákladů řízení týkajících se řízení o předběžných opatřeních.

[1] Úř. věst. C 179, 10.7.2004.
